

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

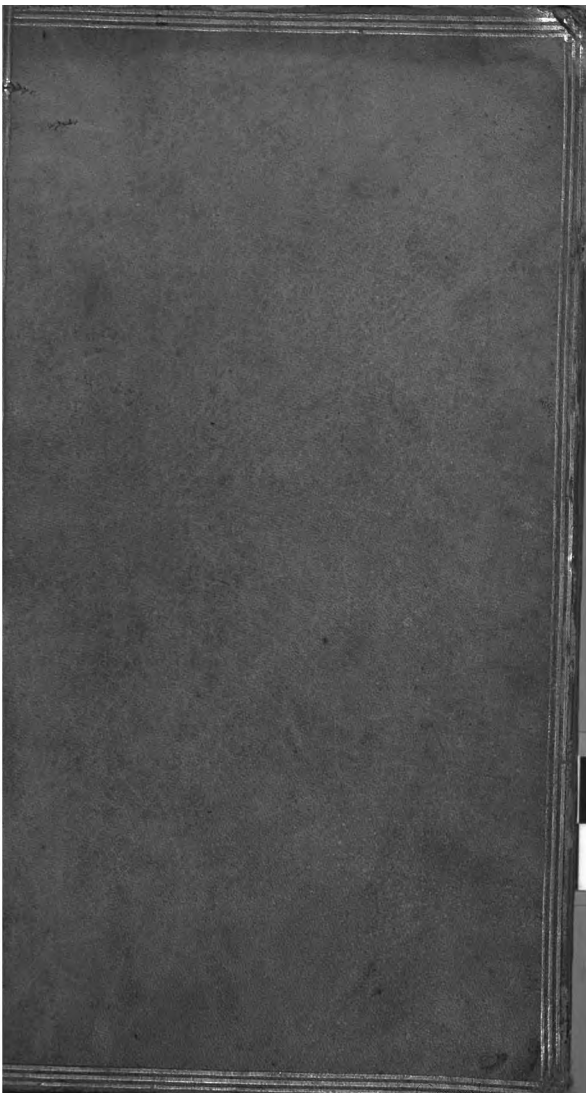
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LEGUÉ
à la Bibliothèque de la Ville de Lyon

PAR LE COMTE

SÉBASTIEN-GAËTAN-SALVADOR-MAXIME
DES GUIDI

né à Caserte (Italie), le 5 Août 1769
mort à Lyon, le 27 Mai 1863

S. Wale del.

C. Grignon sculp.

Optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem—
 Et placui tibi, qui turpi secernis honestum.

Lib. I. Sat. 6.

380758

Q U I N T U S
H O R A T I U S
F L A C C U S .

S. Wale del.

C. Grignon sculp.

BIRMINGHAMIÆ;
Typis JOANNIS BASKERVILLE.
M DCC LXII.

PRÆNOBILI VIRO
JOANNI COMITI DE BUTE,
REGIÆ MAJESTATI
A SECRETIORIBUS CONSILIIS;
QUEM DE PRINCIPE AC PATRIA
PRÆCLARE MERITUM
MUSÆ INSUPER ARTESQUE INGENUÆ
UTI SUUM DECUS ET PRÆSIDIUM
INTUENTUR;
QUINTUM HORATIUM FLACCUM,
SUMMA EDITORIS CURA RECENSITUM,
NOVOQUE PRELI NITORE COMMENDATUM,
EA, QUA PAR EST, OBSERVANTIA
D. D. D.
JOANNES LIVIE.

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
C A R M I N U M
L I B R I Q U A T U O R.

QUINTI

ORATIONES

MUNIMUS

LIBRI QUARTUS

Q. HORATII FLACCI
C A R M I N U M
L I B E R P R I M U S.

AD MÆCENATEM. ODE I.

Alios aliis rebus duci; se Lyricorum versuum studio teneri.

MÆCENAS atavis edite regibus,
O et præsidium et dulce decus meum:
Sunt quos curriculo pulverem Olympi-
Collegisse juvat, metaque fervidis [picum
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus;
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis;
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium et oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quaffas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit; nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.

B

Multos

Multos castra juvant, et lituo tubæ
 Permissus sonitus, bellaque matribus
 Detestata. Manet sub Jove frigido
 Venator, teneræ conjugis immemor;
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 Me doctarum ederæ præmia frontium
 Dis miscent superis; me gelidum nemus,
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neque tibia
 Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me Lyricis vatibus inseris,
 Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM. ODE II.

*Deos omnes iratos esse Romanis ob Cæsaris cædem :
 unam imperii spem in Augusto constitutam.*

JAM fatis terris nivis atque diræ
 Grandinis misit Pater, et rubente
 Dextera sacras jaculatus arces
 Terruit Urbem:
 Terruit gentes, grave ne rediret
 Seculum Pyrrhæ nova monstra questæ;
 Omne cum Proteus pecus egit altos
 Visere montes;
 Piscium et summa genus hæsit ulmo,
 Nota quæ sedes fuerat palumbis;
 Et superjecto pavidæ natarunt
 Æquore damæ.
 Vidimus flavum Tiberim, retortis

Litore

Litore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta Regis,
Templaque Vestæ;
Illic dum se nimium querenti
Jactat ultorem, vagus et sinistra
Labitur ripa, Jove non probante, u-
xorius amnis.

Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Persæ melius perirent;
Audiet pugnas vitio parentum
Rara juvenus.

Quem vocet Divum populus ruentis
Imperi rebus? Prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?

Cui dabit partes scelus expiandi
Jupiter? Tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros amictus,
Augur Apollo:

Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Jocus circumvolat, et Cupido:
Sive neglectum genus et nepotes
Respicias auctor,

Heu! nimis longo fatiate ludo,
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer et Marfi peditis cruentum
Vultus in hostem:

Sive mutata juvenem figura
Ales in terris imitatis, almæ
Filius Maiæ, patiens vocari
Cæsaris ultor.

Serus in cælum redeas, diuque

Lætus interfis populo Quirini;
Neve te nostris vitiis iniquum

Ocyor aura

Tollat. Hic magnos potius triumphos,

Hic ames dici Pater, atque Princeps;

Neu finas Medos equitare inultos,

Te duce, Cæsar.

O D E III.

Virgilio Athenas proficiscenti secundam navigationem precatur; deinde occasionem nactus, in hominum audaciam invehitur.

SIC te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida fidera,

Ventorumque regat pater,

Obstrictis aliis præter Iapyga,

Navis, quæ tibi creditum

Debes Virgilium; finibus Atticis

Reddas incolumem, precor,

Et serves animæ dimidium meæ.

Illi robur, et æs triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci

Commisit pelago ratem

Primus, nec timuit præcipitem Africum

Decertantem Aquilonibus,

Nec tristes Hyadas, nec rabiem Notæ;

Quo non arbiter Adriæ

Major, tollere seu ponere vult freta.

Quem mortis timuit gradum,

Qui fixis oculis monstra natantia,

Qui vidit mare turgidum, et

Infames

CARMINUM LIB. I.

5

Infames scopulos Actœraunia?
 Nequicquam Deus abscidit
 Prudens Oceano diffociabili
 Terras; si tamen impiæ
 Non tangenda rates transfiliunt vada.
 Audax omnia perpeti
 Gens humana ruit per vetitum et nefas.
 Audax Iapeti genus
 Ignem fraude mala gentibus intulit.
 Post ignem ætherea domo
 Subductum, macies, et nova febrium
 Terris incubuit cohors;
 Semotique prius tarda necessitas
 Leti corripuit gradum.
 Expertus vacuum Dædalus aera
 Pennis non homini datis.
 Perrupit Acheronta Herculeus labor.
 Nil mortalibus arduum est.
 Cælum ipsum petimus stultitia; neque
 Per nostrum patimur scelus
 Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD SESTIUM. ODE IV.

*Adventu veris, et communi moriendi conditione
 proposita, hortatur ad voluptates.*

SOLVITUR acris hiems grata vice veris
 et Favoni,

Trahuntque siccæ machinæ carinæ:
 Ac neque jam stabulis gaudet pecus, aut arator
 Nec prata canis albicant pruinis. [igni;

B 3

Jam

Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente lu-
 Junctæque Nymphis Gratiaë decentes. [na;
 Alternò terram quatunt pede; dum graves Cy-
 Vulcanus ardens urit officinas. [clorum
 Nunc decet aut viridi, nitidum caput impedire
 myrto,

Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
 Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
 Seu poscat agna, five malit hædø.
 Pallida Mors æquo pulsât pede pauperum tabernas,
 Regumque turres. O beate Sesti, [gam.
 Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare lon-
 Jam te premet Nox, fabulæque Manes,
 Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
 Nec regna vini sortiere talis; [ventus
 Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet ju-
 Nunc omnis, et mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM. ODE V.

*Miseros esse qui illius amore teneantur: se ex eo,
 tanquam e naufragio, enataffe.*

QUIS multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urget odoribus
 Grato, Pyrrha, sub antro?
 Cui flavam religas comam,
 Simplex munditiis? Heu, quoties fidem
 Mutatosque Deos flebit, et aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens!
 Qui nunc te fruitur credulus aurea;

Qui

Qui semper vacuum, semper amabilem
 Sperat, nescius auræ
 Fallacis. Miseri, quibus
 Intentata nites! Me tabula sacer
 Votiva paries indicat uvida
 Suspendisse potenti
 Vestimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM. ODE VI.

*Bella ab eo gesta a Vario cantatum iri: se convi-
 viis tantum et amoribus describendis aptum esse.*

SCRIBERIS Vario fortis, et hostium
 Victor, Mæonii carminis alite,
 Quam rem cunque ferox navibus, aut equis
 Miles, te duce, gesserit.
 Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
 Pelidæ stomachum cedere nescii,
 Nec cursus duplicis per mare Ulyssæi,
 Nec favam Pelopis domum
 Conamur, tenues grandia: dum pudor,
 Imbellisque lyræ Musa potens vetat
 Laudes egregii Cæsaris, et tuas
 Culpa deterere ingeni.
 Quis Martem tunica tectum adamantina
 Digne scripserit? aut pulvere Troico
 Nigrum Merionen? aut ope Palladis
 Tydiden superis parem?
 Nos convivia, nos prælia virginum.
 Sectis in juvenes unguibus acrium
 Cantamus, vacui, siue quid urimur,
 Non præter solitum leves.

A D

AD MUNATIUM PLANCUM.

O D E VII.

*Alias aliis, sibi Tiburtinam regionem placere.
Cohortatio ad voluptates.*

LAUDABUNT alii claram Rhodon, aut
Mitylenen,
Aut Ephesum, bimarifve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Del-
Insignes, aut Theffala Tempe. [phos
Sunt quibus unum opus est intactæ Palladis ar-
Carmine perpetuo celebrare; et [ces
Undique decerptam fronti præponere olivam.
Plurimus in Junonis honorem
Aptum dicit equis Argos, ditescque Mycenæ.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus optimæ,
Quam domus Albunæ resonantis,
Et præceps Anio, ac Tiburni lucus, et uda
Mobilibus pomaria rivis.
* * * * *
Albus ut obscuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuo: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero; seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristes affatus amicos:

Quo

CARMINUM LIB. I. .9

Quo nos cunque feret melior Fortuna parente,
 Ibimus, ô focii comitesque.
 Nil desperandum Teucro duce, et auspice Teucro:
 Certus enim promisit Apollo
 Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
 O fortes, pejoraque passi
 Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas:
 Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM. ODE VIII.

*Obscure juvenem quendam, ut amore perditum,
 notat.*

LYDIA, dic, per omnes
 Te deos oro, Sybarin cur properes amando
 Perdere; cur apricum
 Oderit campum, patiens pulveris atque solis.
 Cûr neque militaris
 Inter æquales equitat, Gallica nec lupatis
 Temperat ora frænis?
 Curtimet flavum Tiberim tangere? Cur oli-
 Sanguine viperino [vum
 Cautius vitat; neque jam livida gestat armis
 Brachia, sæpe disco,
 Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
 Quid latet, ut marinæ
 Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojæ
 Funera; ne virilis
 Cultus in cædem et Lycias proriperet ca-
 tervas?

A D

AD THALIARCHUM. ODE IX.

Hicme indulgendum voluptati.

VIDES ut alta stet nive candidum
Soraete, nec jam sustineant onus
Silvæ laborantes, geluque
Flumina constiterint acuto.
Dissolve frigus, ligna super foco
Large reponens; atque benignius
• Deprome quadrimum Sabina,
• O Thaliarche, merum diota.
Permitte Divis cætera; qui simul
Stravere ventos æquore fervido
Depræliantes, nec cupressi,
Nec veteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere; et
Quem fors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas.
Donec virenti canities abest
Morosa; nunc et campus, et aræ,
Lenesque sub noctem susurri
Composita repetantur hora:
Nunc et latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
Pignusque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN

IN MERCURIUM. ODE X.

MERCURI, facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, et decoræ

More palæstræ:

Te canam magni Jovis ac Deorum
Nuncium, curvæque lyræ parentem;
Callidum, quidquid placuit, jocofo
Condere furto.

Te, boves olim nisi reddidisses
Për dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.

Quin et Atridas, duce te, superbos
Iliq̃ dives Priamus relicto,
Theſſalosque ignes, et iniqua Trojæ
Caſtra fefellit.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus; virgaque levem coerces
Aurea turbam, ſuperis Deorum
Gratus, et imis.

AD LEUCONOEN. ODE XI.

Indulgendum voluptati, omiſſa futurorum cura.

TU ne quæſieris (ſcire nefas) quem mihi, quem
tibi

Finem Dî dederint Leuconoe; neu Babylonios
Tentaris numeros. Ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hiemes, ſeu tribuit Jupiter ultimam,
Quæ

Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
 Tyrrhenum. Sapias; vina liques; et spatio brevi
 Spem longam refeces. Dum loquimur, fugerit
 invida

Ætas. Carpe diem, quam minimum credula postero.

AD AUGUSTUM. ODE XII.

*Diis, heroibus, virisque aliquot claris laudatis,
 postremo commendat Augustum.*

QUEM virum aut heroa lyra, vel acri
 Tibia, fumis celebrare, Clio?

Quem Deum? cujus recinet jocosa

Nomen imago,

Aut in umbrosis Heliconis oris,

Aut super Pindo; gelidove in Hæmo,

Unde vocalem temere infecuta

Orphea filvæ,

Arte materna rapidos morantem

Fluminum lapsus, celeresque ventos,

Blandum et auritas fidibus canoris

Ducere quercus.

Quid prius dicam solitis Parentis

Laudibus? qui res hominum ac Deorum,

Qui mare et terras, variisque mundum

Temperat horis:

Unde nil majus generatur ipso;

Nec viget quidquam simile, aut secundum:

Proximos illi tamen occupavit

Pallas honores.

Præliis audax neque te filebo,

Liber;

Liber; et sævis inimica virgo
Belluis; nec te, metuende certa

Phœbe sagitta.

Dicam et Alciden; puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnīs
Nobilem: quorum simul alba nautis

Stella refulsit,

Defluit faxis agitatus humor;
Concidunt venti, fugiuntque nubes;
Et minax (sic Dī voluere) ponto

Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum
Pōmpili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis

Nobile letum.

Regulum, et Scauros, animæque magnæ
Prodigum, Pœno superante, Paulum,
Gratus insigni referam Camena,

Fabriciumque.

Hunc, et incomitis Curium capillis
Utilem bello tulit, et Camillum
Sæva paupertas, et avitus apto

Cum lare fundus.

Crescit occulto, velut arbor, ævo
Fama Márcelli. Micat inter omnes
Julium fidus, velut inter ignes

Luna minores.

Gentis humanæ Pater atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo

Cæfare regnes.

Ille, seu Parthos Latio imminentes

C

Egerit

Egerit iusto domitos triumpho,
 Sive subiectos Orientis oræ
 Seras et Indos;
 Te minor latum reget æquus orbem:
 Tu gravi curru quaties Olympum;
 Tu parum castis inimica mittes
 Fulmina lucis.

AD LYDIAM. ODE XIII.

Dolet sibi Telephum anteponi.

CUM tu, Lydia, Telephi
 Cervicem roseam, cerea Telephi.
 Laudas brachia; væ, meum
 Fervens difficili bile tumet jecur.
 Tunc nec mens mihi, nec color
 Certa sede manet; humor et in genas
 Furtim labitur, arguens
 Quam lentis penitus macerer ignibus.
 Uror, seu tibi candidos
 Turparunt humeros immodicæ mero
 Rixæ; five puer furens
 Impressit memorem dente labris notam.
 Non, si me satis audias,
 Speres perpetuum, dulcia barbare
 Lædantem oscula, quæ Venus
 Quinta parte sui nectaris imbuit.
 Felices ter et amplius,
 Quos irrupta tenet copula; nec malis
 Divulsus querimoniis
 Suprema citius solvet amor die!

O D E

O D E XIV.

*Translatione a navi ducta imminentes Romanis
calamitates denunciat, si Octavianum patian-
tur ab reipublicæ gubernaculis discedere.*

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus? O! quid agis? Fortiter occupa
Portum. Nonne vides ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri faucibus Africo,
Antennæque gemant; ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? Non tibi sunt integra lintea;
Non Dî, quos iterum pressa voces malo.
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis,
Jactes et genus et nomen inutile:
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaque non levis,
Interfusa nitentes
Vites æquora Cycladas.

O D E XV.

Nerei vaticinium de ruina Trojæ.

PASTOR cum traheret per freta navibus
Idæis Helenam perfidus hospitam;
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera

Nereus fata. Mala ducis avi domum,
 Quam multo repetet Græcia milite,
 Conjurata tuas rumpere nuptias,
 Et regnum Priami vetus.

Eheu, quantus equis, quantus adest viris
 Sudor! Quanta moves funera Dardanæ
 Genti! Jam galeam Pallas, et ægida,
 Currusque, et rabiem parat.

Nequicquam Veneris præsidio ferox
 Pectus cæsariem, grataque feminis
 Imbelli cithara carmina divides:

Nequicquam thalamo graves
 Hastas, et calami spicula Cnossii
 Vitabis, strepitumque, et celerem sequi
 Ajacem: tamen, heu! ferus adulteros

Crines pulvere collines.
 Non Laertiaden, exitium tuæ
 Gentis, non Pylum Nestora respicis?
 Urgent impavidi te Salaminii

Teucerque, et Sthenelus sciens
 Pugnæ; five opus est imperitare equis,
 Non auriga piger. Merionen quoque
 Nosces. Ecce furit te reperire atrox

Tydides melior patre:
 Quem tu, cervus uti vallis in altera
 Visum parte lupum graminis immemor,
 Sublimi fugies mollis anhelitu,

Non hoc pollicitus tuæ.
 Iracunda diem proferet Ilio
 Matronisque Phrygum classis Achillei:
 Post certas hiemes uret Achaicus

Ignis Pergameas domos.

PALIN-

PALINODIA. ODE XVI.

Veniam petit a puella, quam iambis læserat.

O Matre pulchra filia pulchrior,
 Quem criminosis cunque voles modum
 Pones iambis; sive flamma,
 Sive mari libet Adriano.

Non Liber æque, non adytis quatit
 Mentem sacerdotum incola Pythius,
 Non Dindymene, non acuta

Si geminant Corybantes æra,
 Tristes ut iræ: quas neque Noricus
 Deterret ensis, nec mare naufragum,

Nec sævus ignis, nec tremendo
 Jupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
 Lino coactus particulam undique
 Defectam, et infani leonis

Vim stomacho apposuisse nostro.
 Iræ Thyesten exitio gravi
 Stravere; et altis urbibus ultimæ

Stetere causæ, cur perirent
 Funditus, imprimeretque muris
 Hostile aratrum exercitus insolens.

Compesce mentem. Me quoque pectoris
 Tentavit in dulci juvena

Fervor, et in celeres iambos
 Misit furentem. Nunc ego mitibus
 Mutare quæro tristia; dum mihi

Fias recantatis amica
 Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM. ODE XVII.

Invitat eam in Lucretilem.

VELOX amœnum sæpe Lucretilem
 Mutat Lycæo Faunus, et igneam
 Defendit æstatem capellis

Usque meis, pluviosque ventos.
 Impune tutum per nemus arbutos
 Quærunt latentes et thyma devixæ
 Olentis uxores mariti;

Nec virides metuunt colubras,
 Nec Martiales hæduleæ lupos;
 Utcunque dulci, Tyndari, fistula
 Valles, et Usticæ cubantis

Levia personuere saxa.
 Dî me tuentur: Dîs pietas mea
 Et Musa cordi est. Hic tibi Copia
 Manabit ad plenum benigno

Ruris honorum opulenta cornu.
 Hic in reducta valle Caniculæ
 Vitabis æstus, et fide Teia
 Dices laborantes in uno

Penelopen vitreamque Circen.
 Hic innocentis pocula Lesbii
 Duces sub umbra; nec Semeleius
 Cum Marte confundet Thyoneus

Prælia; nec metues protervum
 Suspecta Cyrum, ne male dispari
 Incontinentes injiciat manus,
 Et scindat hærentem coronam

Crinibus, immeritamque vestem.

A D

AD VARUM. ODE XVIII.

Vini potu moderato hilarari animum, immoderato rixas excitari.

NULLAM, Vare, sacra vite prius severis arborem

Circa mite solum Tiburis, et mœnia Catili.

Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.

Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?

Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?

At ne quis modici transfiliat munera Liberi,

Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero

Debellata: monet Sithoniis non levis Evius,

Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum

Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,

Invitum quatiā; nec variis obsita frondibus

Sub divum rapiam. Sæva tene cum Berecyntio

Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus Amor sui,

Et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem,

Arcaniquæ Fides prodiga, pellucidior vitro.

DE GLYCERA. ODE XIX.

Se illius amore uri.

MATER sæva Cupidinum,

Thebanæque jubet me Semeles puer,

Et lasciva Licentia,

Finitis animum reddere amoribus.

Urit

Urit me Glycerea nitor
 Splendentis Pario marmore purius:
 Urit grata protervitas,
 Et vultus nimium lubricus aspici.
 In me tota ruens Venus
 Cyprum deseruit; nec patitur Scythas,
 Et versis animosum equis
 Parthum dicere, nec quæ nihil attinent.
 Hic vivum mihi cespitem, hic
 Verbenas, pueri, ponite, thuraque
 Bimi cum patera meri.
 Mactata veniet lenior hostia.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

Invitat eum ad minime sumptuosum convivium.

VILE potabis modicis Sabinum
 Cantharis, Græca quod ego ipse testa
 Conditum levi; datus in theatro
 Cum tibi plausus,
 Clare Mæcenas eques, ut paterni
 Fluminis ripæ, simul et jocosa
 Redderet laudes tibi Vaticani
 Montis imago.
 Cæcubam, et prælo domitam Caleno
 Tu bibes uvam: mea nec Falernæ
 Temperant vites, neque Formiani
 Pocula colles.

IN DIANAM ET APOLLINEM.

ODE XXI.

Seculare Carmen.

DIANAM teneræ dicite virgines.
 Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
 Latonamque supremo
 Dilectam penitus Jovi.
 Vos lætam fluviis, et nemorum coma,
 Quæcunque aut gelido prominet Algido,
 Nigris aut Erymanthi
 Silvis, aut viridis Cragi.
 Vos Tempe totidem tollite laudibus,
 Natalemque, mares, Delon Apollinis,
 Insignemque pharetra
 Fraternaue humerum lyra.
 Hæc bellum lacrymosum, hic miseram famem
 Pestemque à populo et principe Cæsare in
 Persas atque Britannos
 Vestra motus aget prece.

AD ARISTIUM. ODE XXII.

*Vitæ integritatem et innocentiam ubique esse
 tutam.*

INTEGER vitæ, scelerisque purus
 Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
 Nec venenatis gravida sagittis,
 Fusce, pharetra;
 Sive per Syrtes iter æstuosas,
 Sive facturus per inhospitalem
 Caucasum,

Caucasum, vel quæ loca fabulosus

Lambit Hydaspes.

Namque me silva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, et ultra
Terminum curis vagor expeditis,

Fugit inermem:

Quale portentum neque militaris
Daunius latis alit esculetis;

Nec Jubæ tellus generat, leonum

Arida nutrix.

Pone me pigris ubi nulla campis

Arbor æstiva recreatur aura;

Quod latus mundi nebulæ, malusque

Jupiter urget:

Pone sub curru nimium propinqui

Solis, in terra domibus negata;

Dulce ridentem Lalagen amabo,

Dulce loquentem.

AD CHLOEN. ODE XXIII.

*Non esse jam quod viriles complexus, viro
matura, extimescat.*

VITAS hinnuleo me similis, Chloe,

Quærenti pavidam montibus aviis

Matrem, non sine vano

Aurarum et filüæ metu.

Nam, seu mobilibus vepris inhorruit

Ad ventum foliis, seu virides rubum

Dimovere lacertæ,

Et corde et genibus tremit.

Atqui

Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Gætulufve leo, frangere persequor.

Tandem desine matrem
Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIUM. ODE XXIV.

Deflet Quintilii mortem.

QUIS desiderio fit pudor, aut modus
Tam cari capitis? Præcipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor
Urget! cui Pudor, et Justitiæ soror
Incorrupta Fides, nudaque Veritas,
Quando ullum inveniet parem?
Multis ille bonis flebilis occidit;
Nulli flebilior quam tibi, Virgili.
Tu frustra pius, heu! non ita creditum

Poscis Quintilium Deos.

Quid? si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem;
Non vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida,
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum: sed levius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

AD

AD LYDIAM. ODE XXV.

Insultat ei, quod jam vetula vicissim a juvenibus contemnatur.

PARCIUS junctas quatiunt fenestras
 Ictibus crebris juvenes protervi;
 Nec tibi somnos adimunt; amatque
 Janua limen,
 Quæ prius multum faciles movebat
 Cardines. Audis minus et minus jam,
 ' Me tuo longas pereunte noctes,
 Lydia, dormis?'

Invicem mœchos anus arrogantes
 Flebis in solo levis angiportu,
 Thracio bacchante magis sub inter-
 lunia vento:

Cum tibi flagrans amor, et libido,
 Quæ solet matres furiare equorum,
 Sæviet circa jecur ulcerosum;

Non sine questu,
 Læta quod pubes edera virenti
 Gaudeat, pulla magis atque myrto;
 Aridas frondes hiemis sodali
 Dedicet Euro.

DE ÆLIO LAMIA. ODE XXVI.

Se soluto animo velle Lamiam laudare.

MUSIS amicus, tristitiam et metus
 Tradam protervis in mare Creticum
 Portare ventis; queis sub Arcto
 Rex gelidæ metuatur oræ,

Quid

Quid Tiridaten terreat, unice
 Securus. O quæ fontibus integris
 Gaudes, apricos nocte flores,
 Nocte meo Lamiae coronam,
 Pimplei dulcis: nil sine te mei
 Possunt honores. Hunc fidibus novis,
 Hunc Lesbio sacrare plectro
 Teque tuasque decet sorores.

O D E XXVII.

Ad sodales inter pocula rixantes.

NATIS in usum lætitiæ scyphis.
 Pugnare Thracum est. Tollite barbarum
 Morem, verecundumque Bacchum
 Sanguineis prohibete rixis.
 Vino et lucernis Medus acinaces
 Immane quantum discrepat! Impium
 Lenite clamorem, sodales,
 Et cubito remanete presso.
 Vultis severi me quoque fumere
 Partem Falerni? Dicat Opuntia
 Frater Megillæ, quo beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.
 Cessat voluntas? Non alia bibam
 Mercede. Quæ te cunque domat Venus,
 Non erubescendis adurit
 Ignibus, ingenuoque semper
 Amore peccas. Quidquid habes, age,
 Depone tutis auribus. Ah miser,
 Quanta laboras in Charybdi!
 Digne puer meliore flamma.

D

Quæ

Quæ saga, quis te solvere Theſſalis
 Magus venenis, quis poterit Deus?
 Vix illigatum te triformi
 Pegafus expedit Chimæra.

O D E XXVIII.

*Inducitur Archytæ umbra nautæ cuidam reſpon-
 dens omnibus eſſe moriendum, oransque ne ſe
 inſepultum jacere patiatur.*

TE maris et terræ, numeroque carentis arenæ
 Menforem cohibent, Archyta,
 Pulveris exigui prope litus parva Matinum
 Munera: nec quidquam tibi prodeſt
 Aerias tentaffe domos, animoque rotundum
 Percuſſiſſe polum, morituro.
 Occidit et Pelopis genitor conviva Deorum;
 Tithonusque remotus in auras,
 Et Jovis arcanis Minos admiſſus: habentque
 Tartara Panthoiden, iterum Orco
 Demiſſum; quamvis clypeo Trojana reſixo
 Tempora teſtatus, nihil ultra
 Nervos atque cutem morti conceſſerat atræ;
 Judice te, non fordidus auctor
 Naturæ verique. Sed omnes una manet nox,
 Et calcanda ſemel via leti.
 Dant alios Furia torvo ſpectacula Marti:
 Exitio eſt avidum mare nautis.
 Miſta ſenum ac juvenum denſentur funera: nul-
 Sæva caput Proſerpina fugit. (lum
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.

At

At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
 Offibus et capiti inhumato
 Particulam dare. Sic, quodcunque minabitur Eu-
 Fluctibus Hesperiiis, Venusinæ [rus
 Plectantur silvæ, te fospite; multaque merces,
 Unde potest, tibi defluat æquo
 Ab Jove, Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis immeritis nocituram
 Postmodo te natis fraudem committere forsan?
 Debita jura vicesque superbæ
 Te maneant ipsum: precibus non linquar inultis;
 Teque piacula nulla resolvent.
 Quanquam festinas, non est mora longa; licebit
 Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM. ODE XXIX.

*Mirum quiddam et monstri simile dicit esse, cum
 a philosophiæ studio ad militiam transisse.*

ICCI, beatis nunc Arabum invides
 Gazis, et acrem militiam parās
 Non ante devictis Sabææ
 Regibus; horribilique Medo
 Nectis catenas. Quæ tibi virginum,
 Sponso necato, barbara serviet?
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur unctis,
 Doctus sagittas tendere Sericas
 Arcu paterno? Quis neget arduis
 Pronos relabi posse rivos
 Montibus, ac Tiberim reverti;
 D 2 Cum

Cum tu coemptos undique nobiles
 Libros Panæti, Socraticam et domum
 Mutare loricis Iberis,
 Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. ODE XXX.

Ut in ædem Glyceræ veniat.

O Venus, regina Cnidi Paphique,
 Sperne dilectam Cypron, et vocantis
 Thure te multo Glyceræ decoram
 Transfer in ædem.
 Fervidus tecum puer, et solutis
 Gratæ zonis, properentque Nymphæ,
 Et parum comis sine te Juventas,
 Mercuriusque.

O D E XXXI.

Quid petendum ab Apolline.

QUID dedicatum poscit Apollinem
 Vates? Quid orat, de patera novum
 Fundens liquorem? Non opimas
 Sardiniaë segetes feracis;
 Non æstuosæ grata Calabria
 Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;
 Non rura, quæ Liris quieta
 Mordet aqua taciturnus amnis.
 Premant Calenam falce, quibus dedit
 Fortuna, vitem: dives et aureis
 Mercator exsiccet culullis
 Vina Syra reparata merce,

Dis

Dis carus ipsis; quippe ter et quater
 Anno revisens æquor Atlanticum
 Impune. Me pascunt olivæ,
 Me cichorea, levesque malvæ.
 Frui paratis et valido mihi,
 Latoe, dones; ac, precor, integra
 Cum mente nec turpem senectam
 Degere, nec cithara carentem.

O D E XXXII.

*Rogatus seculare carmen componere, lyram præ-
 catur ut cantus argumento pares sibi sug-
 gerat.*

POSCIMUR. Si quid vacui sub umbra
 Lufimus tecum, quod et hunc in annum
 Vivat et plures, age dic Latinum,
 Barbite, carmen:
 Lesbio primum modulate civi;
 Qui ferox bello, tamen inter arma,
 Sive jactatam religarat udo
 Litore navim,
 Liberum et Musas Veneremque et illi
 Semper hærentem puerum canebat,
 Et Lycum nigris oculis, nigroque
 Crine decorum.
 O decus Phœbi, et dapibus supremi
 Grata testudo Jovis, O laborum
 Dulce lenimen, mihi cunque salve
 Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM.
ODE XXXIII.

*Solatur eum aliorum exemplo, qui amantes
non redamentur.*

ALBI, ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ; neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen; sed prius Appulis
Jungentur capreæ lupis,
Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri; cui placet impares
Formas atque animos sub juga ahenea
Sævo mittere cum joco.
Ipsum me melior cum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros sinus.

ODE XXXIV.

*Pænitere se irreligiosum extitisse, dum Epicu-
reos sectaretur.*

PARCUS Deorum cultor et infrequens,
Infanientis dum sapientiæ
Consultus erro; nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus

Cogor

Cogor relectos. Namque Diespiter,
 Igni corusco nubila dividens,
 Plerumque per purum tonantes
 Egit equos, volucremque currum;
 Quo bruta tellus, et vaga flumina,
 Quo Styx, et invisi horrida Tænari
 Sedes, Atlanteusque finis
 Concutitur. Valet ima summis
 Mutare, et insignia attenuat Deus,
 Obscura promens: hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto
 Sustulit; hic posuisse gaudet.

AD FORTUNAM. ODE XXXV.

Orat Fortunam, ut servet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

O DIVA, gratum quæ regis Antium,
 Præsens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper ambit sollicita prece
 Ruris colonus; te dominam æquoris,
 Quicumque Bithyna laceffit
 Carpathium pelagus carina.
 Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
 Urbesque, gentesque, et Latium ferox,
 Regumque matres barbarorum, et
 Purpurei metuunt tyranni.
 Injurioso ne pede proruas
 Stantem columnam; neu populus fremens

* D

Ad

Ad arma cessantes ad arma
Concitet, imperiumque frangat.
Te semper anteit sæva Necessitas,
Clavos trabales et cuneos manu
Gestans athena; nec severus
Uncus abest, liquidumve plumbum.
Te Spes, et albo rara Fides colit
Velata panno; nec comitem abnegat,
Utcunque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum, et meretrix retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum sæce siccatis amici,
Ferre jugum pariter dolosi.
Serves iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britannos, et juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu! cicatricum et sceleris pudet,
Fratrumque. Quid nos dura refugimus
Ætas? Quid intactum nefasti.
Liquimus? Unde manum juvenus
Metu Deorum continuit? Quibus
Pepercit aris? O utinam nova
Incude defingas retusum in
Massagetis Arabasque ferrum.

O D E

ODE XXXVI.

*Gratulatur Numidæ amico faustum in patriam
reditum.*

ET thure et fidibus juvat
Placare, et vituli sanguine debito
Custodes Numidæ Deos;
Qui nunc, Hesperia sospes ab ultima,
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen dividit oscula,
Quam dulci Lamix; memor
Actæ non alio rege puertix,
Mutatæque simul togæ.
Gressa ne careat pulchra dies nota;
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium sit requies pedum;
Neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat amystide;
Neu desint epulis rosæ,
Neu vivax apium, neu breve lilium.
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelletur adultero,
Lascivis ederis ambitiosior.

AD SODALES. ODE XXXVII.

*Sodales suos ad lætitiâ hortatur ob Aëtiacam
Augusti victoriâ.*

NUNC est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc Saliaribus

Ornare

34 Q. HORATII

Ornare pulvinar Deorum
 Tempus erat dapibus, sodales.
 Antehac nefas depromere Cæcubum
 Cellis avitis; dum Capitolio
 Regina dementes ruinas,
 Funus et imperio parabat,
 Contaminato cum grege turpium
 Morbo virorum, quidlibet impotens
 Sperare, fortunaque dulci
 Ebria. Sed minuit furorem
 Vix una sospes navis ab ignibus;
 Mentemque lymphatam Mareotico
 Redegit in veros timores
 Cæsar, ab Italia volantem
 Remis adurgens (accipiter velut
 Molles columbas, aut leporem citus
 Venator in campis nivalis
 Æmonia) daret ut catenis
 Fatale monstrum; quæ generosius
 Perire quærens, nec muliebriter
 Expavit enses, nec latentes
 Classe cita reparavit oras.
 Ausa et jacentem visere regiam
 Vultu sereno, fortis et asperas
 Tractare serpentes, ut atrum
 Corpore combiberet venenum,
 Deliberata morte ferocior:
 Sævis Liburnis scilicet invidens
 Privata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

AD

AD PUERUM. ODE XXXVIII.

Non esse opus sibi magno apparatu.

PERSICQS odi, puer, apparatus:

Displicent nexæ philyra coronæ:

Mitte sectari, rosa quo locorum

Sera moretur.

Simplici myrto nihil allabores

Sedulus curæ: neque te ministrum

Dedecet myrtus, neque me sub arcta

Vite bibentem.

Q.

Q. HORATII FLACCI
C A R M I N U M
L I B E R S E C U N D U S.

AD ASINIUM POLLIONEM.

O D E I.

*Eum monet ut suas de bellis civilibus Tragædias
tantisper intermittat, dum res civiles ordi-
narit.*

MOTUM ex Metello consule civicum,
Bellique causas, et vitia, et modos,
Ludumque Fortunæ, gravesque
Principum amicitias, et arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculæ plenum opus aleæ,
Tractas, et incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.
Paulum severæ Musa tragædiæ
Desit theatri: mox, ubi publicas
Res ordinariæ, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mœstis præsidium res,
Et consulenti, Pollio, curiæ;
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures: jam litui strepunt:

Jam

CARMINUM LIB. II. , 37

Jam fulgor armorum fugaces
 Terret equos, equitumque vultus.
 Videre magnos jam videor duces
 Non indecoro pulvere sordidos;
 Et cuncta terrarum subacta,
 Præter ~~per~~rocem animum Catonis.
 Juno, et Deorum quisquis amicior
 Afris inulta cesserat impotens
 Tellure, victorum nepotes
 Rettulit inferias Jugurthæ.
 Quis non Latino sanguine pinguior
 Campus sepulcris impia prœlia
 Testatur, auditumque Medis
 Hesperiae sonitum ruinæ?
 Qui gurgēs, ecquæ flumina lugubris
 Ignara belli? Quod mare Dauniæ
 Non decoloravere cædes?
 Quæ caret ora cruore nostro?
 Sed ne relictis, Musa procax, jocis,
 Cææ retrahes munera nœniæ:
 Mecum Dionæo sub antro
 Quære modos leviori plectro.

AD CRISPUM SALLUSTIUM.

O D E II.

Avaritiam vituperat, et liberalitatem extollit.

NULLUS argento color est avaris
 Abdito terris, inimice lamnæ
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.

E

Vivet

Vivet extento Proculeius ævo,
 Notus in fratres animi paterni:
 Illum aget penna metuente solvi
 Fama superstes.

Latius regnes avidum domando
 Spiritum, quam si Libyam remotis
 Gadibus jungas, et uterque Pœnus
 Serviat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops;
 Nec sitim pellit, nisi causa morbi
 Fugerit venis, et aquosus albo
 Corpore languor.

Redditum Cyri folio Phraaten,
 Diffidens plebi, numero beatorum
 Eximit Virtus; populumque falsis
 Dedocet uti

Vocibus; regnum et diadema tutum
 Deferens uni, propriamque laurum,
 Quisquis ingentes oculo irretorto
 Spectat acervos.

AD Q. DELLIIUM. ODE III.

*Moderate ferenda est utraque fortuna, omnibus
 impendente æqua moriendi conditione.*

ÆQUAM memento rebus in arduis
 Servare mentem, non secus in bonis
 Ab insolenti temperatam
 Lætitia; moriture Delli,
 Seu mœstus omni tempore vixeris,
 Seu te in remoto gramine per dies
 Festos reclinatum bearis
 Interiore nota Falerni.

Qua

Qua pinus ingens albaque populus
 Umbram hospitalem confociare amant
 Ramis, et obliquo laborat
 Lympha fugax trepidare rivo;
 Huc vina, et unguenta, et nimium brevīs
 Flores amœnos ferre jube rosæ:
 Dum res, et ætas, et sororum
 Fila trium patiuntur atra.
 Cedēs coemtis saltibus, et domo,
 Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
 Cedēs; et exstructis in altum
 Divitiis potiētur hæres.
 Diveſne, priſco et natus ab Inacho,
 Nil intereſt, an pauper, et infima
 De gente ſub dio moreris,
 Viſtima nil miſerantis Orci.
 Omnes eodem cogimur: omnium
 Verſatur urna, ſerius, ocuus
 Sors exitura, et nos in æternum
 Exilium impositura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

O D E IV.

*Quod ancillam amet, non eſſe cur eum pudeat:
 multis enim magnis viris idem uſu veniſſe.*

NE ſit ancillæ tibi amor pudori,
 Xanthia Phoceu: prius inſolentem
 Serva Briſeis niveo colore
 Movit Achillem.
 Movit Ajacem Telamone natum
 Forma captivæ dominum Tecmeſſæ:

E 2

Arſit

Arsit Atrides medio in triumpho
 Virgine rapta;
 Barbaræ postquam cecidere turmæ
 Theffalo victore, et ademtus Hector
 Tradidit fessis leviora tolli

Pergama Graiis.

Nescias an te generum beati
 Phyllidis flavæ decorent parentes:
 Regium certe genus, ac Penates

Mœret iniquos.

Crede non illam tibi de scelestâ
 Plebe dilectam; neque sic fidelem,
 Sic lucro averfam potuisse nasci

Matre pudenda.

Brachia, et vultum, teretesque furas
 Integer laudo: fuge suspicari,
 Cujus octavum trepidavit ætas
 Claudere lustrum.

O D E V.

*Revocandam esse mentem a cupiditate virginis
 immaturæ.*

NONDUM subacta ferre jugum valet
 Cervicæ; nondum munia comparis
 Æquare, nec tauri ruentis
 In Venerem tolerare pondus.
 Circa virentes est animus tuæ
 Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
 Solantis æstum, nunc in udo
 Ludere cum vitulis salicto

Præge-

Præficientis. Tolle cupidinem
 Immitis uvæ: jam tibi lividos
 Distinguet Autumnus tacemos
 Purpureo varius colore.
 Jam te sequetur (currit enim ferox
 Etas; et illi, quos tibi demserit,
 Apponet annos) jam proterva
 Fronte petet Lalage maritum;
 Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
 Non Chloris; albo sic humero nitens,
 Ut pura nocturno renidet
 Luna mari, Cnidiufve Gyges:
 Quem si puellarum infereres choro,
 Mire sagaces falleret hospites
 Discrimen obfcurum, folatis
 Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM. ODE VI.

*Tiburтинæ et Tarentinæ regionis amœnitatem
 laudat.*

SEPTIMI Gades aditure mecum, et
 Cantabrum indoctum juga ferre noſtra, et
 Barbaras Syrtes, ubi Maura ſemper

Æſtuat unda:

Tibur Argeo poſitum colono
 Sit meæ ſedes utinam ſenectæ;
 Sit modus laſſo maris, et viarum,
 Militiæque.

Unde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
 Dulce pellitis ovibus Galeſi

E 3

Flumen,

Flumen, et regnata petam Laconi
Rura Phalantho.

Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet; ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro;

Ver ubi longum tepidasque præbet
Jupiter brumas, et amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Invidet uvis.

Ille te mecum locus, et beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma favillam
Vatis amici.

AD POMPEIUM. ODE VII.

Huic reditum e militia gratulatur.

O SÆPE mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritum
Dīs patriis, Italoque cœlo,
Pompei, meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos et celerem fugam
Sensi, relicta non bene parmula;
Cum fracta virtus, et minaces
Turpe solum tetigere mento.

Sed

Sed me per hostes Mercurius celer
 Denso paventem sustulit aere:
 Te rursus in bellum resorbens
 Unda fretis tulit æstuosis.
 Ergo obligatam redde Jovi dapem;
 Longaque fessum militia latus
 Depone sub lauru mea; neu
 Parce cadis tibi destinatis.
 Oblivioso levia Massico
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de conchis. Quis udo
 Deproperare apio coronas
 Curatve myrto? Quem Venus arbitrum
 Dicet bibendi? Non ego sanius
 Bacchabor Edonis. Recepto
 Dulce mihi furere est amico.

AD BARINEN. ODE VIII.

*Non esse cur ei juranti credatur: formosarum
 enim perjuria a Diis non vindicari.*

ULLA si juris tibi pejerati
 Pœna, Barine, nocuisset unquam;
 Dente si nigro fieres, vel uno
 Turpior ungui;
 Crederem: sed tu, simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitescis
 Pulchrior multo, juvenumque prodis
 Publica cura.
 Expedit matris cineres opertos
 Fallere, ac toto taciturna noctis

Signa

Signa cum cœlo, gelidaque Divos

Morte carentes.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa: rident

Simplices Nymphæ; ferus et Cupido,

Semper ardentes acuens sagittas

Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis:

Servitus crescit nova: nec priores.

Impiæ tectum dominæ relinquunt,

Sæpe minati.

Te suis matres metuunt juvençis;

Te senes parci; miseræque nūper

Virgines nuptæ, tua ne retardet

Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

*Ut Mystæ pueri mortem aliquando tandem
flere desinat.*

NON semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros; aut mare Caspium

Vexant inæquales procellæ

Usque; nec Armeniis in oris,

Amice Valgi, stat glacies iners

Menses per omnes; aut Aquilonibus

Querceta Gargani laborant,

Et foliis viduantur orni.

Tu semper urges flebilibus modis

Mysten ademtum; nec tibi Vespero

Surgente decedunt amores,

Nec rapidum fugiente solem.

At

At non ter ævo functus amabilem
 Ploravit omnes Antilochum senex
 Annos; neque impubem parentes
 Troilon, aut Phrygiæ sorores
 Flevere semper. Define mollium
 Tandem querelarum; ac potius nova
 Cantemus Augusti tropæa
 Cæsaris; et rigidum Niphaten,
 Medumque flumen gentibus additum
 Victis, minores volvere vortices;
 Intraque præscriptum Gelonos
 Exiguus equitare campis.

AD LICINIUM. ODE X.

*Servandam esse mediocritatem, et animi in utra-
 que fortuna æquabilitatem.*

RECTIUS vives, Licini, neque altum
 Semper urgendo; neque, dum procellas
 Cautus horrescis, nimium premendo
 Litus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
 Diligit, tutus caret obsoleti
 Sordibus tecti; caret invidenda
 Sobrius aula.

Sævius ventis agitur ingens
 Pinus; excelsæ graviore casu
 Decidunt turres; feriuntque summos
 Fulmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis
 Alteram sortem bene præparatum

Pedius.

Pectus. Informes hiemes reducit

Jupiter: idem

Summovet. Non, si male nunc, et olim

Sic erit. Quondam citharæ tacentem

Suscitat Musam, neque semper arcum

Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus atque

Fortis appare: sapienter idem

Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela.

AD QUINTIUM HIRPINUM.

ODE XI.

Fecunde vivendum esse, omissis curis.

QUID bellicosus Cantaber, et Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet Adria

Divisus objecto, remittas

Quærere; neu trepides in usum

Poscentis ævi pauca. Fugit retro

Levis Juventas et Decor, arida

Pellente lascivos amores

Canitie, facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honor

Vernis; neque uno Luna rubens nitet

Vultu. Quid æternis minorem

Consiliis animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Pinu, jacentes sic temere, et rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriaque nardo

Potamus

Potamus uncti? Dissipat Evius
 Curas edaces. Quis puer ocyus
 Restinguet ardentis Falerni
 Pocula prætereunte lympa?
 Quis devium scortum eliciet domo
 Lyden? Eburna dic age cum lyra
 Maturet, incomtam Lacænæ
 More comam religata nodo..

AD MÆCENATEM. ODE XII.

Non convenire res graves Lyrico carmini.

NOLIS longa feræ bella Numantiæ,
 Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
 Pæno purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharæ modis;
 Nec sævos Lapithas, et nimium mero
 Hylæum; domitosve Herculeæ manu
 Telluris juvenes, unde periculum
 Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris: tuque pedestribus
 Dices historiis prælia Cæsaris,
 Mæcnas, melius, ductaque per vias
 Regum colla minantium.
 Me dulces dominæ Musa Licymniæ
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgentes oculos, et bene mutuis
 Fidum pectus amoribus:
 Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
 Nec certare joco, nec dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianæ celebris die.

Num

Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare velis crine Licymniæ,

Plenas aut Arabum domos?

Dum flagrantia detorquet ad oscula
Cervicem; aut facili sævitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet.

O D E XIII.

*In arborem, cujus casu in agro Sabino pene
oppressus est.*

ILE et nefasto te posuit die
(Quicumque) primum, et sacrilega manu
Produxit, arbos, in nepotum

Perniciem, opprobriumque pagi.

Illum et parentis crediderim sui

Fregisse cervicem, et penetralia

Sparfisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena Colcha,

Et quidquid usquam concipitur nefas,

Tractavit; agro qui statuit meo

Te triste lignum, te caducum

In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, nunquam homini fatis

Cautum est in horas. Navita Bosporum

Pœnus perhorrescit, neque ultra

Cæca timet aliunde fata;

Miles sagittas et celerem fugam

Parthi; catenas Parthus et Italum

Robur:

Robur: sed improvifa leti
 Vis rapuit, rapietque gentes.
 Quam pene furvæ regna Proserpinæ,
 Et judicantem vidimus Æacum,
 Sedesque discretas piorum, et
 Æoliis fidibus querentem
 Sappho puellis de popularibus;
 Et te sonantem plenius aureo,
 Alcæe, plectro dura navis,
 Dura fugæ mala, dura belli!
 Utrumque sacro digna silentio
 Mirantur umbræ dicere: sed magis
 Pugnas et exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure vulgus.
 Quid mirum? ubi illis carminibus stupens
 Demittit atras bellua centiceps
 Aures, et intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues.
 Quin et Prometheus, et Pelopis parens
 Dulci laborem decipitur sono;
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTUMUM. ODE XIV.

Mortem vitari non posse.

EHEU! fugaces, Postume, Postume,
 Labuntur anni: nec pietas moram
 Rugis et instanti senectæ
 Afferet, indomitæque morti.
 Non si trecenis, quotquot eunt dies,
 Amice, places illacrymabilem

F

Plutona

Plutona tauris; qui ter amplum
 Geryonem Tityonque tristi
 Compescit unda, scilicet omnibus,
 Quicumque terræ munere vescimur,
 Enaviganda, five reges,

Sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus,
 Fractisque rauci fluctibus Adriæ:

Frustra per Autumnos nocentem

Corporibus metuemus Austrum.

Vifendus ater flumine languido

Cocytus errans, et Danaï genus

Infame, damnatusque longi

Sisyphus Æolides laboris.

Linquenda tellus, et domus, et placens

Uxor: neque harum, quas colis, arborum

Te, præter invisas cupressos,

Ulla brevem dominum sequetur.

Absumet hæres Cæcuba dignior

Servata centum clavibus, et mero

Tinget pavementum superbus,

Pontificum potiore cœnis.

O D E XV.

Antiquorum frugalitatem recenti luxui opponit.

JAM pauca aratro jugera regiæ
 Moles relinquent: undique latius
 Extenta visentur Lucrino

Stagna lacu, platanusque cœlebs

Evincet ulmos: tum violaria, et

Myrtus, et omnis copia narium,

Spargent

Spargent olivetis odorem,
 Fertilibus domino priori:
 Tum spissa ramis laurea fervidos
 Excludet ictus. Non ita Romuli
 Præscriptum et intonsi Catonis
 Auspiciis, veterumque norma.
 Privatus illis census erat brevis,
 Commune magnum: nulla decempedis
 Metata privatis opacam
 Porticus excipiebat Arcton:
 Nec fortuitum spernere cespitem
 Leges finebant; oppida publico
 Sumtu jubentes, et Deorum
 Tempa novo decorare saxo.

AD GROS PHUM. QDE XVI.

*Tranquillitatem animi optari omnibus, eamque
 coercendis cupiditatibus comparari.*

OTIUM Divos rogat impotenti
 Prensus Ægæo, simul atra nubes
 Condidit lunam, neque certa fulgent
 Sidera nautis:
 Otium bello furiosa Thrace,
 Otium Medi pharetra decori,
 Grosphæ, non gemmis, neque purpura ve-
 nale, nec auro.
 Non enim gazæ, neque consularis
 Summovet lictor miseros tumultus
 Mentis, et Curas laqueata circum
 Tecta volantes.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum;
Nec leves somnos timor aut cupido
Sordidus aufert.

Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terris alio calentes
Sole mutamus? Patriæ quis exul
Se quoque fugit?

Scandit æratas vitiosa naves
Cura; nec turmas equitum relinquit,
Ocyor cervis, et agente nimbos
Ocyor Euro.

Lætus in præsens animus quod ultra est
Oderit curare, et amara leni
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum, Siculæque circum
Mugiunt vaccæ; tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa; te bis Afro
Murice tinctæ

Vestiunt lanæ: mihi parva rura, et
Spiritus Graiæ tenuem Camenæ
Parca non mendax dedit, ac malignum
Spernere vulgus.

CARMINUM LIB. II. 53
AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

O D E XVII.

Quo mortuo, negat se velle vivere.

CUR me querelis exanimas tuis?
Nec Dīs amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Mæcnas, mearum

Grande decus columenque rerum.

Ah! te meæ si partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror alteram,
Nec carus æque, nec superstes
Integer? Ille dies utramque
Ducet ruinam. Non ego perfidum
Dixi sacramentum: Ibimus, ibimus,

Utcunque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.

Me nec Chimææ spiritus igneæ,
Nec, si resurgat, centimanus Gyas
Divellet unquam: sic potenti
Justitiæ placitumque Parcis.

Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ; seu tyrannus
Hesperiae Capricornus undæ:
Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. Te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens

Eripuit, volucrisque fati
Tardavit alas; cum populus frequens
Faustum theatri ter crepuit sonum:

Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum

F 3

Dextra

Dextra levasset, Mercurialium
Custos virorum. Reddere victimas
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

O D E XVIII.

*Mediocri sua fortuna beatus popularium luxum
et avaritiam infectatur.*

NON ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettias
Premunt columnas ultima recisæ
Africa: neque Attali
Ignotus hæres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, et ingeni
Benigna vena est; pauperemque dives
Me petit. Nihil supra
Deos laceſſo, nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicus Sabinis.
Truditur dies die,
Novæque pergunt interire lunæ:
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus; ac sepulcri
Immemor struis domos;
Marisque Baiis obſtrepentis urges
Summovere litora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quod usque proximos

Revellis

Revellis agri terminos, et ultra
 Limites clientium
 Salis avarus? Pellitur paternos
 In sinu ferens Deos
 Et uxor et vir, sordidosque natos.
 Nulla certior tamen
 Rapacis Orci sede destinata
 Aula divitem manet
 Herum. Quid ultra tendis? Æqua tellus
 Pauperi recluditur,
 Regumque pueris: nec fatelles Orci
 Callidum Promethea
 Revexit, auro captus. Hic superbum
 Tantalum atque Tantali
 Genus coercet; hic levare functum
 Pauperem laboribus
 Vocatus, atque non vocatus, audit.

IN BACCHUM. ODE XIX.

*Sibi fas esse Bacchi laudes, ut ejus numine
 pleno et concitato, canere.*

BACCHUM in remotis carmina rupibus
 Vidi docentem (credite, posteris)
 Nymphasque discentes, et aures
 Capripedum Satyrorum acutas.
 Evæ! recenti mens trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore turbidum
 Lætatur: Evæ! parce, Liber,
 Parce, gravi metuende thyrsos.
 Fas pervicaces sit mihi Thyiadas,
 Vinique fontem, lactis et uberes

Cantare

Cantare rivos, atque truncis
 Lapsa cavis iterare mella:
 Fas et beatæ conjugis additum
 Stellis honorem, tectaque Penthei
 Dissecta non leni ruina,
 Thracis et exitium Lycurgi.
 Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
 Tu separatis uvidus in jugis
 Nodo coerces viperino
 Bistonidum sine fraude crines.
 Tu, cum parentis regna per arduum
 Cohors Gigantum scanderet impia,
 Rhætum retorfisti leonis
 Unguibus, horribilique mala:
 Quanquam, choreis aptior'et jocis
 Ludoque dictus, non sat idoneus
 Pugnæ ferebaris; sed idem
 Pacis eras mediusque belli.
 Te vidit infons Cerberus aureo
 Cornu decorum, leniter atterens
 Caudam; et recedentis trilingui
 Ore pedes tetigitque crura.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

Famam suam æternam fore.

NON usitata, non tenui ferar
 Penna biformis per liquidum æthera
 Vates; neque in terris morabor
 Longius; invidiæque major
 Urbes relinquam. Non ego, pauperum
 Sanguis parentum, non ego (quem vocant)

Dilecte

Dilecte Mæcnas, obibo;
 Nec Stygia cohibebor unda.
 Jam jam residunt cruribus asperæ
 Pelles; et album mutor in alitem
 Superna; nascunturque leves
 Per digitos humerosque plumæ.
 Jam Dædaleo tutior Icaro
 Visam gementis litora Bospori,
 Syrtesque Gætulas, canorus
 Ales, Hyperboreosque campos.
 Me Colchus, et qui diffimulat metum
 Marsæ cohortis; Dacus, et ultimi
 Noscent Geloni; me peritus
 Discet Iber, Rhodanique potor.
 Absint inani funere nœniæ,
 Luctusque turpes et querimoniæ:
 Compesce clamorem, ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores.

Q.

Q. HORATII FLACCI
C A R M I N U M
L I B E R T E R T I U S.

AD ASINIUM POLLIONEM.

O D E I.

Non opibus, aut honoribus, sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

ODI profanum vulgus, et arceo.
Favete linguis: carmina non prius
Audita Musarum sacerdos
Virginibus puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis,
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.
Est ut viro vir latius ordinet
Arbusta fulcis; hic generosior
Descendat in campum petitor;
Moribus hic meliorque fama
Contendat; illi turba clientium
Sit major: æqua lege Necessitas
Sortitur insignes et imos;
Omne capax movet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes

Dulcem

Dulcem elaborabunt saporem;
 Non avium citharæque cantus
 Somnum reducent. - Somnus agrestium
 Lenis virorum non humiles domos
 Fastidit, umbrosamque ripam,
 Non Zephyris agitata Tempe.
 Desiderantem quod satis est, neque
 Tumultuosum sollicitat mare,
 Nec sævus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hædi:
 Non verberatæ grandine vineæ,
 Fundusque mendax; arbore nunc aquas
 Culpante, nunc torrentia agros
 Sidera, nunc hiemes iniquas.
 Contracta pisces æquora sentiunt,
 Jactis in altum molibus. Huc frequens
 Cæmenta demittit redemptor
 Cum famulis, dominusque terræ
 Fastidiosus: sed Timor et Minæ
 Scandunt eodem quo dominus; neque
 Decedit ærata triremi, et
 Post equitem sedet atra Cura.
 Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum fidere clarior
 Delenit usus, nec Falerna
 Vitæ, Achæmeniumve costum;
 Cur invidendis postibus, et novo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Divitias operosiores?

A D

AD AMICOS. ODE II.

*Pueros ab ineunte ætate assuefaciendos esse rei
militari, et vitæ laboriosæ.*

ANGUSTAM, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer

Condiscat, et Parthos feroces

Vexet eques metuendus hasta;

Vitamque sub dio, et trepidis agat

In rebus. Illum ex mœnibus hosticis

Matrona bellantis tyranni

Prospiciens, et adulta virgo

Suspiret: Eheu! ne rudis agminum

Sponsus laceffat regius asperum

Tactu leonem; quem cruenta

Per medias rapit ira cædes.

Dulce et decorum est pro patria mori.

Mors et fugacem persequitur virum;

Nec parcit imbellis juventæ

Poplitibus, timidove tergo.

Virtus, repulsæ nescia fordidæ, in-

contaminatis fulget honoribus;

Nec sumit aut ponit secures

Arbitrio popularis auræ.

Virtus, recludens immeritis mori

Cælum, negata tentat iter via;

Coetusque vulgares, et udam

Spernit humum fugiente penna.

Est et fideli tuta silentio

Mercēs. Vetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit

C A R M I N U M L I B. III. 61

Vulgarit arcanæ, sub iisdem

Sit trabibus, fragilemve mecum

Solvat phaselum. Sæpe Diespiter

Neglectus incesto addidit integrum:

Raro antecedentem scelestum

Deseruit pede Pœna claudio.

O D E III.

*Augustum, ne sedem imperii Trojam transferat,
clam dehortatur.*

JUSTUM, ac tenacem propositi virum

Non civium ardor prava jubentium,

Non vultus instantis tyranni

Mente quatit solida; neque Auster

Dux inquieti turbidus Adriæ,

Nec fulminantis magna Jovis manus:

Si fractus illabatur orbis,

Impavidum ferient ruinæ.

Hac arte Pollux, hac vagus Hercules

Enisus arces attingit igneas:

Quos inter Augustus recumbens

Purpureo bibit ore nectar.

Hac te merentem, Bacche pater, tuæ

Vexere tigres, indocili jugum

Collo trahentes: hac Quirinus

Martis equis Acheronta fugit;

Gratum elocuta consiliantibus

Junone Divis: Ilion, Ilion

Fatalis incestusque iudex,

Et mulier peregrina vertit

In pulverem, ex quo destituit Deos

Mercede pacta Laomedon, mihi

G

Castæque

Castæque damnatam Minervæ,
Cum populo et duce fraudulento.
Jam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famofus hospes; nec Priami domus
Perjura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrisque ductum seditionibus
Bellum refedit. Protinus et graves
Iras, et invisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo. Illum ego lucidas
Inire sedes, ducere nectaris
Succos, et ascribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.
Dum longus inter sæviat Ilion
Romamque pontus; qualibet exules
In parte regnanto beati:
Dum Priami Paridisque busto
Insultet armentum, et catulos feræ
Celent inultæ; stet Capitolium
Fulgens, triumphatisque possit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras; qua medius liquor
Sæcernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus;
Aurum irrepertum, et sic melius situm
Cum terra celat, spernere fortior,
Quam cogere humanos in usus
Omne sacrum rapiente dextra.
Quicunque mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis; visere gestiens

Qua

Qua parte debacchentur ignes,
 Qua nebulæ pluviique rores.
 Sed bellicosus fata Quiritibus
 Hac lege dico; ne nimium pii,
 Rebusque fidentes, avitæ
 Testa velint reparare Trojæ.
 Trojæ renascens alite lugubri
 Fortuna tristi clade iterabitur,
 Ducente victrices catervas
 Conjuge me Jovis et sorore.
 Ter si resurgat murus aeneus,
 Auctore Phœbo; ter pereat meis
 Excisus Argivis; ter uxor
 Capta virum puerosque ploret.
 Non hæc jocosæ conveniunt lyræ.
 Quo Musa tendis? Desine pervicax
 Referre sermones Deorum, et
 Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN. ODE IV.

*Musarum præsidio e periculis ereptum se dicit,
 eodemque tutum semper fore sperat.*

DESCENDE cælo, et dic age tibia
 Regina longum Calliope melos;
 Seu voce nunc mavis acuta,
 Seu fidibus citharaque Phœbi.
 Auditis? an me ludit amabilis
 Infania? Audire, et videor pios
 Errare per lucos, amœnæ
 Quos et aquæ subeunt, et auræ.

Me fabulosæ Vulture in Appulo,
 Altricis extra limen Apuliæ,
 Ludo fatigatumque somno,
 Fronde nova puerum palumbes
 Texere; mirum quod foret omnibus,
 Quicunque celsæ nidum Acherontię,
 Saltusque Bantinos, et arvum
 Pingue tenent humilis Ferenti;
 Ut tuto ab atris corpore viperis
 Dormirem et urfis; ut premerer sacra
 Lauroque, collataque myrto,
 Non sine Dīs animosus infans.
 Vester, Camenæ, vester in arduos
 Tollor Sabinos; seu mihi frigidum
 Præneste, seu Tiber supinum,
 Seu liquidæ placuere Baiæ.
 Vestris amicum fontibus et choris,
 Non me Philippis versa acies retro,
 Devota non extinxit arbor,
 Nec Siculo Palinurus unda.
 Utcunque mecum vos eritis; libens
 Infanientem navita Bosporum
 Tentabo, et arentes arenas
 Litoris Assyrii viator.
 Visam Britannos hospitibus feros,
 • Et lætum equino sanguine Concanum:
 Visam pharetratos Gelonos,
 Et Scythicum inviolatus amnem.
 Vos Cæsarem altum, militia simul
 Fessas cohortes reddidit oppidis,
 Finire quærentem labores
 Pierio recreatis antro.

Vos

Vos lene consilium et datis, et dato
 Gaudetis almæ. Scimus ut impios
 Titanas, immanemque turmam
 Fulmine sustulerit caduco,
 Qui terram inertem, qui mare temperat
 Ventosum, et umbras, regnaque tristia,
 Divosque, mortalesque turbas
 Imperio regit unus æquo.
 Magnum illa terrorem intulerat Jovi
 Fidens juvenus horrida brachiis,
 Fratresque tendentes opaco
 Pelion imposuisse Olympo.
 Sed quid Typhoeus, et validus Mimas,
 Aut quid minaci Porphyryon statu,
 Quid Rhætus, evulsisque truncis
 Enceladus jaculator audax,
 Contra sonantem Palladis ægida
 Possent ruentes? Hinc avidus stetit
 Vulcanus; hinc Matrona Juno, et
 Nunquam humeris positurus arcum,
 Qui rore puro Castaliæ lavit
 Crines solutos, qui Lyciæ tenet
 Dumeta, natalemque silvam,
 Delius et Patareus Apollo.
 Vis consili expers mole ruit sua:
 Vim temperatam Dî quoque provehunt
 In majus: idem odere vires
 Omne nefas animo moventes.
 Testis mearum centimanus Gyas
 Sententiarum, notus et integræ
 Tentator Orion Dianæ,
 Virginea domitus sagitta:

Injecta monstrosis Terra dolet suis;
 Mœretque partus fulmine luridum
 Missos ad Orcum: nec peredit
 Impositum celer ignis Ætnam:
 Incontinentis nec Tityi jecur
 Relinquit ales, nequitiae additus
 Custos: amatorem trecentæ
 Pirithoum cohibent catenæ.

AUGUSTI LAUDES.

ODE V.

M. Attilii Reguli constantia, et ad Pœnos reditus.

COELO tonantem credidimus Jovem
 Regnare: præsens Divus habebitur
 Augustus, adjectis Britannis
 Imperio, gravibusque Persis.
 Milesne Crassi conjuge barbara
 Turpis maritus vixit? et hostium
 (Proh Patria, inversique mores!)
 Consenuit focerorum in arvis
 Sub rege Medo Marfus et Appulus,
 Anciliorum et nominis et togæ
 Oblitus, æternæque Vestæ,
 Incolumi Jove et urbe Roma?
 Hoc caverat mens provida Reguli
 Dissidentis conditionibus
 Fœdis, et exemplo trahenti
 Perniciem veniens in ævum,
 Si non periret immiserabilis
 Captiva pubes. Signa ego Punicis

Affixa

Affixa delubris, et arma
 Militibus sine cæde, dixit,
 Derepta vidi: vidi ego civium
 Retorta tergo brachia libero,
 Portasque non clausas, et arva
 Marte coli populata nostro.
 Auro repensus scilicet acrior
 Miles redibit? Flagitio additis
 Damnum: neque amissos colores
 Lana refert medicata fuco;
 Nec vera virtus, cum semel excidit,
 Curat reponi deterioribus.
 Si pugnat extricata densis
 Cerva plagis, erit ille fortis,
 Qui perfidis se credidit hostibus;
 Et Marte Pœnos proteret altero,
 Qui lora restrictis lacertis
 Sensit iners, timuitque mortem
 Hinc, unde vitam sumeret aptius;
 Pacem et duello miscuit. O pudor!
 O magna Carthago, probrosis
 Altior Italiæ ruinis!
 Fertur pudicæ conjugis osculum,
 Parvosque natos, ut capitis minor,
 Ab se removisse, et virilem
 Torvus humi posuisse vultum;
 Donec labantes consilio Patres
 Firmaret auctor nunquam alias dato,
 Interque mœrentes amicos
 Egregius properaret exul.
 Atqui sciebat quæ sibi barbarus
 Tortor pararet: non aliter tamen

Dimovit

Dimovit obstantes propinquos,
 Et populum redivus morantem ;
 Quam si clientum longa negotia,
 Dijudicata lite, relinqueret,
 Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS. ODE VI.

*Religionis contemptum et morum corruptelam
 maxima Romanis mala intulisse.*

DELICTA majorum immeritus lues,
 Romane, donec templa refeceris,
 Edesque labentes Deorum, et
 Fœda nigro simulacra fumo.
 Dis te minorem quod geris, imperas.
 Hinc omne principium, huc refer exitum.
 Di multa neglecti dederunt
 Hesperia mala luctuosæ.
 Jam bis Monæses, et Pacori manus
 Non auspicatos contudit impetus
 Nostros, et adjecisse prædam
 Torquibus exiguis renidet.
 Pene occupatam feditionibus
 Delevit Urbem Dacus et Æthiops ;
 Hic classe formidatus, ille
 Missilibus melior sagittis.
 Fœcunda culpæ secula nuptias
 Primum inquinavere, et genus, et domos :
 Hoc fonte derivata clades
 In patriam populosque fluxit.

Motus

Motus doceri gaudet Ionicos
 Matura virgo, et fingitur artibus;
 Jam nunc et incestos amores
 De tenero meditatur ungui.
 Mox juniores quærit adulteros
 Inter mariti vina; neque eligit,
 Cui donet impermissa raptim
 Gaudia, luminibus remotis:
 Sed jussa coram non sine conscio
 Surgit marito; seu vocat institor,
 Seu navis Hispanæ magister,
 Dedecorum pretiosus emtor.
 Non his juvenus orta parentibus
 Infecit æquor sanguine Punico;
 Pyrrhumque, et ingentem cecidit
 Antiochum, Annibalemque dirum:
 Sed rusticorum mascula militum
 Proles, Sabellis docta ligonibus
 Versare glebas, et severæ
 Matris ad arbitrium recisos
 Portare fustes; Sol ubi montium
 Mutaret umbras, et juga demeret
 Bœbus fatigatis, amicum
 Tempus agens abeunte curru.
 Damnosa quid non imminuit dies?
 Ætas parentum, pejor avis, tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem vitiosiore.

A D

AD ASTERIEN. ODE VII.

*Solatur eam de mariti absentia sollicitam, et ut in
ejus fide maneat hortatur.*

QUID fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii
Thyna merce beatum,
Constantis juvenem fide
Gygen? Ille Notis actus ad Oricum
Post infana Capræ sidera, frigidas
Noctes, non sine multis
Insomnis lacrymis, agit.
Atqui sollicitæ nuncius hospitæ,
Suspirare Chloen, et miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Proetum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat pene datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens;
Et peccare docentes
Pellax historiis movet:
Fruſtra: nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit, adhuc integer. At, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave.
Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æque conſpicitur gramine Martio;

Nec

CARMINUM LIB. III. 71

Nec quisquam citus æque
Tusco denatat alveo:

Prima nocte domum claude; neque in vias
Sub cantu querulæ despice tibiæ:

Et te sæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM. ODE VIII.

*Cur Cal. Martiis, quum uxorem non habeat.
nihilominus sacrificet ac epuletur.*

MARTIIS cœlebs quid agam Calendis,
Quid velint flores, et acerra thuris
Plena, miraris, positusque carbo in
Cespite vivo,

Docte sermones utriusque linguæ.
Voveram dulces epulas, et album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte, festus
Corticem astrictum pice dimovebit
Amphoræ, fenum bibere institutæ
Consule Tullo.

Sume, Mæcenas, cyathos amici
Sospitis centum; vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor et ira.

Mitte civiles super Urbe curas.
Occidit Daci Cotifonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosus
Diffidet armis:

Servit

Servit Hispanæ vetus hostis oræ
 Cantaber, sera domitus catena:
 Jam Scythæ laxo meditantur arcu
 Cedere campis.
 Negligens, ne qua populus laboret,
 Parce privatis nimium cavere:
 Dona præsentis rape lætus horæ, ac
 Linque severa.

AD LYDIAM ODE IX.

Dialogus Horatii et Lydiæ.

HOR. **D**ONEC gratus eram tibi,
 Nec quisquam potior brachia can-
 Cervici juvenis dabat; [didæ
 Persarum vigui rege beator.
 LYD. Donec non alia magis
 Arstisti, neque erat Lydia post Chloen;
 Multi Lydia nominis
 Romana vigui clarior Ilia.
 HOR. Me nunc Thressa Chloe regit,
 Dulces docta modos, et citharæ sciens;
 Pro qua non metuum mori,
 Si parcent animæ fata superstiti.
 LYD. Me torret face mutua
 Thurini Calais filius Ornyti;
 Pro quo bis patiar mori,
 Si parcent puero fata superstiti.
 HOR. Quid si prisca redit Venus,
 Diductosque jugo cogit aheneo?

Si

Si flava excutitur Chloe,

Rejectæque patet janua Lydiæ?

LYD. Quanquam fidere pulchrior

Ille est; tu levior cortice, et improbo

Iracundior Adria:

Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

AD LYCEN. ODE X.

*Ut, posita duritie, aliqua ipsius misericordia
capiatur.*

EXTREMUM Tanaim si biberes, Lyce,

Sævo nupta viro; me tamen asperas

Porrectum ante fores objicere incolis

Plorares Aquilonibus.

Audis quo strepitu janua, quo nemus

Inter pulchra satum tecta remugiat?

Sentis et positas ut glaciet nives

Puro numine Jupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam;

Ne currente rota funis eat retro.

Non te Penelopen difficilem procis

Tyrrhenus genuit parens.

O, quamvis neque te munera, nec preces,

Nec tinctus viola pallor amantium,

Nec vir Pieria pellice faucius

Curvat; supplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior esculo,

Nec Mauris animum mitior anguibus.

Non hoc semper erit liminis aut aquæ

Cœlestis patiens latus.

H

A D

AD MERCURIUM. ODE XI.

Ut cantus sibi dictet, quibus Lyde flecti possit.

MERCURI, (nam te docilis magistro
Movit Amphion lapides canendo)

Tuque testudo resonare septem

Callida nervis,

Nec loquax olim neque grata, nunc et

Divitum mensis et amica templis:

Dic modos, Lyde quibus obstinatas

Applicet aures;

Quæ, velut latis equa trima campis,

Ludit exultim metuitque tangi,

Nuptiarum expers, et adhuc protervo

Cruda marito.

Tu potes tigres comitesque silvas

Ducere, et rivos celeres morari.

Cessit immanis tibi blandienti

Janitor aulae

Cerberus; quamvis furiale centum

Muniunt angues caput, æstuatque

Spiritus teter, saniesque manat

Ore trilingui.

Quin et Ixion Tityosque vultu

Risit invito: stetit urna paulum

Sicca, dum grato Danai puellas

Carminibus mulces.

Audiat Lyde scelus atque notas

Virginum pœnas, et inane lymphæ

Dolium fundo pereuntis imo,

Seraque fata

Quæ

Quæ manent culpas etiam sub Orco.

Impiæ, (nam quid potuere majus?)

Impiæ sponfos potuere duro

Perdere ferro.

Una de multis, face nuptiali

Digna, perjurum fuit in parentem

Splendide mendax, et in omne virgo

Nobilis ævum;

Surge, quæ dixit juveni marito,

Surge, ne longus tibi somnus, unde

Non times, detur: focerum ac scelestas.

Falle sorores;

Quæ, velut nactæ vitulos lænæ,

Singulos cheu! lacerant. Ego illis

Mollior nec te feriam, neque intra

Claustra tenebo.

Me pater sævis oneret catenis,

Quod viro clemens misero peperci;

Me vel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

I, pedes quo te rapiunt et auræ,

Dum favet nox et Venus: i secundo

Omne; et nostri memorem sepulcro

Scalpe querelam.

AD NEOBULEN. ODE XII.

*Eam Hebri adolescentis amore captam inertiae se
ac desidia deditisse.*

MISERARUM est, neque amoris dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere; aut ex-
animari metuentes patruæ verbera linguæ.

H 2

Tibi

Tibi qualum Cythereæ puër ales,
 Tibi telas operosæque Minervæ
 Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri,
 Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis;
 Eques ipso melior Bellerophonte,
 Neque pugno, neque segni pede victus;
 Celer idem per apertum fugientes
 Agitato grege cervos jaculari, et
 Catus alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BANDUSIÆ.

O D E XIII.

Commendat ejus amœnitatem.

O Fons Bandusæ, splendidior vitro,
 Dulci agne mero, non sine floribus,
 Cras donaberis hædo;
 Cui frons turgida cornibus
 Primis et Venerem et prælia destinat:
 Frustra: nam gelidos inficiet tibi
 Rubro sanguine rivos
 Lascivi soboles gregis.
 Te flagrantis atrox hora Caniculæ
 Nescit tangere: tu frigus amabile
 Fessis vomere tauris
 Præbes, et pecori vago.
 Fies nobilium tu quoque fontium,
 Me dicente cavis impositam ilicem
 Saxis, unde loquaces
 Lymphæ defiliunt tuæ.

D E

DE REDITU AUGUSTI.

O D E XIV.

HERCULIS ritu modo dictus, O Plebs,
Morte venalem petiisse laurum,
Cæsar Hispana repetit Penates
Victor ab ora.

Unice gaudens mulier marito
Prodeat, justis operata Divis;
Et soror clari ducis; et decoræ

Supplice vitta
Virginum matres, juvenumque nuper
Sospitum. Vos O pueri, et puellæ
Jam virum expertes, male ominatis

Parcite verbis.
Hic dies vere mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.

I, pete unguentum, puer, et coronas,
Et cadum Marfi memorem duelli;
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.

Dic et argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus
Litium et rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem calidus juvena,
Consule Planco.

H 3

I N

IN CHLORIN. ODE XV.

*Ut saltem vetula nequitiae ac libidini modum
statuat.*

UXOR pauperis Ibyci,
Tandem nequitiae fige modum tuæ,
Famosisque laboribus:
Mature propior define funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid Pholoen satis,
Et te, Chlori, decet. Filia rectius
Expugnat juvenum domos,
Pulso Thyias uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lascivæ similem ludere capreæ:
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ,
Nec poti vetulam sæce tenus cadi.

AD MÆCENATEM. ODE XVI.

*Divitias malorum omnium fontem esse, summum
vitæ bonum in mediocritate consistere.*

INCLUSAM Danaen turris ahenea,
Robustæque fores, et vigilum canum
Tristes excubiæ munierant satis
Nocturnis ab adulteris;
Si non Acrisium virginis abditæ
Custodem pavidum Jupiter et Venus

Risissent:

Risissent: fore enim tutum iter et patens
 Converso in pretium Deo.

Aurum per medios ire satellites,
 Et perrumpere amat saxa, potentius
 Ictu fulmineo. Concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
 Demersa exitio, Diffidit urbium
 Portas vir Macedo, et subruit æmulos
 Reges muneribus. Munera navium
 Sævos illaqueant duces,

Crescentem sequitur cura pecuniam,
 Majorumque fames. Jure perhorru
 Late conspicuum tollere verticem,
 Mæcnas, equitum decus.

Quanto quisque sibi plura negaverit,
 Ab Dis plura feret. Nil cupientium
 Nudus castra peto; et transfuga divitum
 Partes linquere gestio,

Contemtæ dominus splendidior rei,
 Quam si quidquid arat non piger Appulus
 Occultare meis dicerer horreis,
 Magnas inter opes inops.

Puræ rivus aquæ, silvaque iugerum
 Paucorum, et segetis certa fides meæ,
 Fulgentem imperio fertilis Africæ
 Fallit sorte beatior.

Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
 Nec Læstrygonia Bacchus in amphora

Languescit mihi, nec pinguis Gallicis
 Crescunt vellera pascuis;

Importuna tamen pauperies abest:
 Nec, si plura velim, tu dare deneges.

Contracto

Contracto melius parva cupidine
 Vestigalia porrigam,
 Quam si Mygdoniis regnum Alyattei
 Campis continuem. Multa petentibus
 Desunt multa. Bene est, cui Deus obtulit
 Parca quod satis est manu.

AD ÆLIUM LAMIAM.

ODE XVII.

Ut diem crastinum, qui ater et nubilus fore videbatur, hilare transigat.

ÆLI, vetusto nobilis ab Lamo,
 [Quando et priores hinc Lamias ferunt
 Denominatos; et nepotum
 Per memores genus omne fastos
 Auctore ab illo ducit originem]
 Qui Formiarum mœnia dicitur
 Princeps, et innantem Maricæ
 Litoribus tenuisse Lirim
 Late tyrannus: cras foliis nemus
 Multis, et alga litus inutuli
 Emissa tempestas ab Euro
 Sternet; aquæ nisi fallit augur
 Annosa cornix. Dum potes, aridum
 Compone lignum. Cras genium mero
 Curabis, et porco bimestri,
 Cum famulis operum solutis.

AD

AD FAUNUM. ODE XVIII.

Ut sibi propitius sit.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
 Per meos fines et aprica rura
 Lenis incedas, abeasque parvis
 Æquus alumnis;
 Si tener pleno cadit hœdus anno,
 Larga nec defunt Veneris fodali
 Vina crateræ, vetus ara multo
 Fumat odore.
 Ludit herbofo pecus omne campo,
 Cum tibi Nonæ redeunt Decembres:
 Festus in pratis vacat otioso
 Cum bove pagus:
 Inter audaces lupus errat agnos:
 Spargit agrestes tibi silva frondes:
 Gaudet invisam pepulisse fossor
 Ter pede terram.

AD TELEPHUM. ODE XIX.

*Ne veterum historiarum studio deditus, vitam
 jucundam negligat.*

QUANTUM distet ab Inacho
 Codrus, pro patria non timidus mori,
 Narras, et genus Æaci,
 Et pugnata sacro bella sub Ilio:
 Quo Chium pretio cadum
 Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
 Quo præbentê domum, et quota
 Pelignis

Pelignis caream frigoribus, taces.
 Da lunæ propere novæ,
 Da noctis mediæ, da, puer, auguris
 Murenæ: tribus aut novem
 Miscantor cyathis pocula commodis.
 Qui Mufas amat impares,
 Ternos ter cyathos attonitus petet
 Vates. Tres prohibet supra
 Rixarum metuens tangere Gratia,
 Nudis juncta sororibus.
 Infanire juvat. Cur Berecynthiæ
 Cessant flamina tibiæ?
 Cur pendet tacita fistula cum lyra?
 Parcentes ego dexteras
 Odi. Sparge rosas. Audiat invidus
 Dementem strepitum Lycus,
 Et vicina seni non habilis Lyco.
 Spissa te nitidum coma,
 Puro te similem, Telephe, vespero,
 Tempestiva petit Rhode:
 Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHUM. ODE XX.

*Ne formosum puerum a puella abstrahere
conetur.*

NON vides quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gætulæ catulos lænæ?
 Dura post paulo fugies inaudax
 Prælia raptor;
 Cum per obstantes juvenum catervas
 Ibit insignem repetens Nearchum:

Grande

CARMINUM LIB. III. 83

Grande certamen, tibi præda cedat

Major, an illi.

Interim, dum tu celeres sagittas

Promis, hæc dentes acuit timendos :

Arbiter pugnae posuisse nudo

Sub pede palmam

Fertur, et leni recreare vento

Sparsum odoratis humerum capillis :

Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa

Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM. QDE XXI.

Ut in Corvini gratiam vina vetusta promat.

O NATA mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, siue geris jocos,
Seu rixam, et insanos amores,
Seu facilem, pia testa, somnum :

Quocunque lectum nomine Massicum

Servas, moveri digna bono die ;

Descende, Corvino jubente

Promere languidiora vina.

Non ille, quanquam Socraticis madet

Sermonibus, te negliget horridus.

Narratur et prisca Catonis

Sæpe mero caluisse virtus.

Tu lenè tormentum ingenio admoves

Plerumque duro : tu sapientium

Curas, et arcanum jocofo

Consilium retegis Lyæo :

Tu spem reducis mentibus anxiis,

Viresque ; et addis cornua pauperi,

Post

Post tē neque iratos trementi
 Regum apices, neque militum arma.
 Te Liber, et, si læta aderit, Venus,
 Segnesque nodum solvere Gratiaë,
 Vivæque producent lucernæ,
 Dum rediens fugat astra Phœbus.

IN DIANAM. ODE XXII.

Ei consecrat pinum villæ suæ propinquam.

MONTIUM custos nemorumque, Virgo,
 Quæ laborantes utero puellas
 Ter vocata audis, adimisque leto,
 Diva triformis;
 Imminens villæ tua pinus esto,
 Quam per exactos ego lætus annos,
 Verris obliquum meditantis ictum
 Sanguine donem.

AD PHIDYLEN. ODE XXIII.

*Ut Deos puris manibus, et conscientia bene actæ
 vitæ colat.*

COELO supinas si tuleris manus,
 Nascente Luna, rustica Phidyle;
 Si thure placaris et horna
 Fruge Lares, avidaque porca;
 Nec pestilentem sentiet Africum
 Fœcunda vitis, nec sterilem seges
 Rubiginem, aut dulces alumni
 Pomifero grave tempus anno.

Nam,

Nam quæ nivali pascitur Algidò
 Devota quercus inter et ilices,
 Aut crescit Albanis in herbis,
 Victima pontificum secures
 Cervice tinget. Te nihil attinet
 Tentare multa cæde bidentium
 Parvos coronantem marino
 Rore Deos fragilique myrto.
 Immunis aram si tetigit manus,
 Non sumtuosa blandior hostia
 Mollirit averfos Penates
 Farre pio, et saliente mica.

IN AVAROS. ODE XXIV.

INTACTIS opulentior
 Thesauris Arabum et divitis Indiæ,
 Cæmentis licet occupes
 Tyrrhenum omne tuis, et mare Apulicum;
 Sic figit adamantinos
 Summis verticibus dura Necessitas
 Clavos; non animum metu,
 Non Mortis laqueis expedit caput.
 Campesores melius Scythæ,
 Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
 Vivunt, et rigidi Getæ;
 Immetata quibus jugera liberas
 Fruges et Cererem ferunt;
 Nec cultura placet longior annua;
 Defunctumque laboribus
 Æquali recreat forte vicarius.

I

Illic

Illic matre carentibus

Privignis mulier temperat innocens;

Nec dotata regit virum

Conjux, nec nitido fidit adultero.

Dos est magna parentium

Virtus, et metuens alterius viri

Certo fœdere castitas;

Et peccare nefas, aut pretium emori.

O! si quis volet impias

Cædes, et rabiem tollere civicam;

Si quæret Pater urbium

Subscribi statuis; indomitam audeat

Refrænare licentiam,

Clarus postgenitis: quatenus, heu nefas!

Virtutem incolumem odimus,

Sublatam ex oculis quærimus invidi.

Quid tristes querimonie,

Si non supplicio culpa reciditur?

Quid leges sine moribus

Vanæ proficiunt? si neque fervidis

Pars inclusa caloribus

Mundi, nec Boreæ finitimum latus,

Duratæque solo nives

Mercatorem abigunt; horrida callidi

Vincunt æquora navitæ;

Magnum pauperies opprobrium jubet

Quidvis et facere et pati,

Virtutisque viam deferit arduæ.

Vel nos in Capitolium,

Quo clamor vocat ac turba faventium;

Vel nos in mare proximum

Gemmas et lapides, aurum et inutile,

Summi

CARMINUM LIB. III. 87

Summi materiem mali,
 Mittamus. Scelerum si bene pœnitet,
 Eradenda cupidinis
 Pravi sunt elementa; et teneræ nimis
 Mentis asperioribus
 Firmandæ studiis. Nescit equo rudis
 Hærare ingenuus puer,
 Venarique timet; ludere doctior,
 Seu Græco jubeas trocho,
 Seu malis vetita legibus alea:
 Cum perjura patris fides
 Consortem, et socium fallat, et hospitem,
 Indignoque pecuniam
 Hæredi properet. Scilicet improbæ
 Crescunt divitiæ: tamen
 Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM. ODE XXV.

*Se ejus afflatu concitatum nova quædam et
 inaudita de Augusto dicturum.*

QUO me, Bacche, rapis tui
 Plenum? Quæ nemora, quos agor in
 Velox mente nova? Quibus [specus,
 Antris egregii Cæsaris audiar
 Æternum meditans decus
 Stellis inferere, et concilio Jovis?
 Dicam insigne, recens, adhuc
 Indictum ore alio. Non secus in jugis
 E somnis stupet Evias,
 Hebrum prospiciens, et nive candidam
 Thracen, ac pede barbaro

I 2

Lustratam

Luſtratam Rhodopen. Ut mihi devio
 Rupes et vacuum nemus
 Mirari libet! O Naiadum potens,
 Baccharumque valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos;
 Nil parvum, aut humili modo,
 Nil mortale loquar. Dulce periculum eſt,
 O Lenæ, ſequi Deum
 Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM. ODE XXVI.

Senem jam factum amatoria arma Veneri dicare.

VIXI puellis nuper idoneus,
 Et militavi non ſine gloria:
 Nunc arma deſunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
 Lævum marinæ qui Veneris latus
 Cuſtodit. Hic, hic ponite lucida
 Funalia, et veſtes, et arcus
 Oppoſitis foribus minaces.
 O quæ beatam Diva tenes Cyprum, et
 Memphin carentem Sithonia nive,
 Regina, ſublîmi flagello
 Tange Chloen ſemel arrogantem.

A D

AD GALATEAM NAVIGATURAM.

O D E XXVII.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ.

IMPIOS paræ recinentis omen
 Ducit, aut prægnans canis, aut ab agro
 Rava decurrens lupa Lanuvino,
 Fœtave vulpes.

Rumpit et serpens iter institutum,
 Si per obliquum similis sagittæ
 Terruit mannos. Ego cui timebo
 Providus auspex,

Antequam stantes repetat paludes
 Imbrium divina avis imminetum,
 Oscinem corvum prece fuscitabo
 Solis ab ortu.

Sis licet felix ubicunque mavis,
 Et memor nostri, Galatea, vivas:
 Namque nec lævus vetat ire picus,
 Nec vaga cornix.

Sed vides quanto trepidet tumultu
 Pronus Orion? Ego quid sit ater
 Adriæ novi sinus; et quid albus
 Peccet Iapyx.

Hostium uxores puerique cæcos
 Sentiant motus orientis Austri, et
 Equoris nigri fremitum, et tremantes
 Verbere ripas.

Sic et Europe niveum doloso
 Credidit tauro latus; at scatentem

Belluis pontum mediasque fraudes

Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum, et

Debitæ Nymphis opifex coronæ,

Nocte sublustri nihil astra præter

Vidit et undas.

Quæ simul centum tetigit potentem

Oppidis Gretam: O patris, O relictum

Filiæ nomen, pietasque, dixit,

Victa furore!

Unde, quo veni? Levis una mors est

Virginum culpæ. Vigilansne ploro

Turpe commissum? an vitio carentem

Ludit imago

Vana, quam porta fugiens eburna

Somnium ducit? Meliusne fluctus

Ire per longos fuit, an recentes

Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvenum

Dedat iratæ, lacerare ferro et

Frangere enitar modo multum amati

Cornua monstri.

Impudens liqui patrios penates!

Impudens Orcum moror! O Deorum

Si quis hæc audis, utinam inter errem

Nuda leones.

Antequam turpis macies decentes

Occupet malas, teneræque succus

Defluat prædæ, speciosa quæro

Pascere tigres.

Vilis Europe, pater urget absens:

Quid mori cessas? Potes hac ab orno

Pendulum

Pendulum zona bene te secuta e-
lidere collum.

Sive te rupes et acuta leto
Saxa delectant; age, te procellæ
Crede veloci: nisi herile mavis
Carpere pensum

Regius sanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, et remisso
Filius arcu.

Mox ubi lufit fatis: Abstineto,
Dixit, irarum calidæque rixæ;
Cum tibi invisus laceranda reddet
Cornua taurus.

Uxor invicti Jovis esse nescis?
Mitte singultus; bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN. ODE XXVIII.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

FESTO quid potius die
Neptuni facias? Prome reconditum,
Lyde, strenua Cæcubum;
Munitæque adhibe vim sapientiæ.

Inclinare meridiem
Sentis; ac, veluti stet volucris dies,
Parcis deripere horreo

Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus invicem

Neptunum, et virides Nereidum comas:

Tu

Tu curva recines lyra

Latonam, et celeris spicula Cynthiæ:

Summo carmine, quæ Cnidon

Fulgentesque tenet Cycladas, et Paphum
Junctis visit oloribus,

Dicetur; merita Nox quoque nœnia.

AD MÆCENATEM.

ODE XXIX.

Invitat eum ad cœnam.

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non ante verso lene merum cado,

Cum flore, Mæcenas, rosarum, et

Pressa tuis balanus capillis

Jamdudum apud me est. Eripe te moræ;

Neu semper udum Tibur et Æsulæ

Declive contempleris arvum, et

Telegoni juga parricidæ.

Fastidiosam desere copiam, et

Molem propinquam nubibus arduis:

Omitte mirari beatæ

Fumum et opes strepitumque Romæ.

Plerumque gratæ divitibus vices,

Mundæque parvo sub lare pauperum

Cœnæ, sine aulæis et ostro,

Solicitam explicuere frontem.

Jam clarus occultum Andromedæ pater

Ostendit ignem; jam Procyon furit,

Et stella vesani Leonis,

Sole dies referente siccos.

Jam

Jam pastor umbras cum grege languido

Rivumque fessus quærit, et horridi

Dumeta Sylvani; caretque

Ripa vagis taciturna ventis.

Tu civitatem quis deceat status

Curas; et orbis sollicitus times,

Quid Seres et regnata Cyro

Bactra parent, Tanaisque discors.

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus;

Ridetque, si mortalis ultra

Fas trepidat. Quod adest, memento

Componere æquus: cætera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alveo

Cum pace delabentis Etruscum

In mare, nunc lapides adesos,

Stirpesque raptas et pecus et domos

Volventis una, non sine montium

Clamore, vicinæque silvæ;

Cum fera diluvies quietos

Irritat amnes. Ille potens sui

Lætusque degit, cui licet in diem

Dixisse, Vixi: cras vel atra

Nube polum Pater occupato,

Vel sole puro: non tamen irritum,

Quodcunque retro est, efficiet; neque

Diffinget, insectumque reddet,

Quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna sævo læta negotio, et

Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores,

Nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo

Laudo manentem. Si celeres quatit
 Pennas, resigno quæ dedit, et mea
 Virtute me involvo, probamque
 Pauperiem sine dōte quæro.
 Non est meum, si mugiat Africis
 Malus procellis, ad miseras preces
 Decurrere, et votis pacisci,
 Ne Cypriæ Syriæque merces
 Addant avaro divitias mari;
 Dum me biremis præsidio scaphæ
 Tutum per Ægæos tumultus
 Aura ferat, geminusque Pollux.

O D E XXX.

Carminum suorum gloriam æternam fore.

EXEGI monumentum ære perennius,
 Regalique situ pyramidum altius;
 Quod non imber edax, non Aquilo impotens
 Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, et fuga temporum.
 Non omnis moriar; multaque pars mei
 Vitabit Libitinam. Usque ego postera
 Crescam laude recens; dum Capitolium
 Scandet cum tacita virgine pontifex.
 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
 Et qua pauper aquæ Daunus agrestium
 Regnavit populorum, ex humili potens,
 Princeps Æolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos. Sume superbiam
 Quæsitam meritis, et mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q.

Q. HORATII FLACCI
C A R M I N U M

L I B E R Q U A R T U S.

A D V E N E R E M. O D E I.

*Se jam ea ætate esse, ut a rebus Venereis alieno
animo esse debeat.*

INTERMISSA, Venus, diu
Rursus bella moves? Parce precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. Desine, dulcium
Mater sæva Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis: abi
Quo blandæ juvenum te revocant preces.
Tempestivius in domo
Pauli, purpureis ales oloribus,
Comissabere Maximi;
Si torrere jecur quæris idoneum.
Namque et nobilis, et decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late signa feret militiæ tuæ:
Et, quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe citrea.

Illic

Illic plurima naribus

Duces thura; lyraque, et Berecynthia
Delectabere tibia,

Mistis carminibus non sine fistula.

Illic bis pueri die

Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido

In morem Salium ter quatient humum.

Me nec femina, nec puer

Jam, nec spes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero;

Nec vincere novis tempora floribus.

Sed cur heu! Ligurine, cur

Manat rara meas lacryma per genas?

Cur facunda parum decoro

Inter verba cadit lingua silentio?

Nocturnis ego somniis

Jam captum teneo, jam volucrem sequor
Te per gramina Martii

Campi, te per aquas, dure, volubiles.

AD ANTONIUM IULUM.

O D E II.

*Pindarum, utpote rapidum ac sublimem, imitari
periculosum esse. Se elogia Cæsaris Antonio
permittere.*

PINDARUM quisquis studet æmulari,
Iule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.

Monte

Monte decurrens velut amnis, imbres
 Quem super notas aluere ripas,
 Fervet, immensusque ruit profundo
 Pindarus ore :

Laurea donandus Apollinari,
 Seu per audaces nova dithyrambos
 Verba devolvit, numerisque fertur
 Lege solutis ;

Seu Deos, regesve canit Deorum
 Sanguinem, per quos cecidere iusta
 Morte Centauri, cecidit tremendæ
 Flamma Chimæra ;

Sive, quos Elea domum reducit
 Palma cœlestes, pugilemve equumve
 Dicit, et centum potiore signis
 Munere donat ;

Flebili sponsæ juvenemve raptum
 Plorat, et vires animumque moresque
 Aureos educit in astra, nigroque
 Invidet Orco.

Multa Dircaum levat aura cycnum,
 Tendit, Antoni, quoties in altos
 Nubium tractus. Ego apis Matinæ
 More modoque,

Grata carpentis thyma per laborem
 Plurimum, circa nemus uvidique
 Tiburis rivos operosa parvus
 Carmina fingo.

Concines majore poeta plectro
 Cæsarem, quandoque trahet feroces
 Per sacrum clivum, merita decorus
 Fronde, Sicambros :

K

Quo

Quo nihil majus meliusve terris
 Fata donavere bonique Divi;
 Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
 Tempora priscum.

Concines lætosque dies, et Urbis
 Publicum ludum super impetrato
 Fortis Augusti reditu, forumque
 Litibus orbum.

Tum meæ (si quid loquor audiendum)
 Vocis accedet bona pars; et, O sol
 Pulcher, O laudande, canam, recepto
 Cæsare felix.

Tumque dum procedit, Io triumphæ
 Non semel dicemus, Io triumphæ
 Civitas omnis; dabimusque Divis
 Thura benignis.

Te decem tauri totidemque vaccæ,
 Me tener solvet vitulus, relicta
 Matre qui largis juvenescit herbis
 In mea vota;

Fronte curvatos imitatus ignes
 Tertium lunæ referentis ortum,
 Qua notam duxit niveus videri,
 Cætera fulvus.

AD MELPOMENEN. ODE III.

Se artis poeticæ beneficio immortalitatem consecuturum esse.

QUEM tu, Melpomene, semel
 Nascentem placido lumine videris,
 Illum non labor Isthmius

Clarabit

CARMINUM LIB. IV. 99

Clarabit pugilem; non equus impiger
 Curru ducet Achaico
 Victorem; neque res bellica Deliis
 Ornatum foliis ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas,
 Ostendet Capitolio:
 Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
 Et spissæ nemorum comæ,
 Fingent Æolio carmine nobilem.
 Romæ principis urbium
 Dignatur soboles inter amabiles
 Vatum ponere me choros;
 Et jam dente minus mordeor invido.
 O testudinis aureæ
 Dulcem quæ strepitum, Pieri, temperas;
 O mutis quoque piscibus
 Donatura cycni, si libeat, sonum:
 Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito prætereuntium
 Romanæ fidicen lyræ:
 Quod spiro et placeo (si placeo) tuum est.

DRUSI LAUDES. ODE IV.

Ejus victoriam de Vindelicis celebrat.

Q UALEM ministrum fulminis alitem
 (Cui rex Deorum regnum in aves vagas
 Permisit, expertus fidelem
 Jupiter in Ganymede flavo)
 Olim juvenas, et patrius vigor
 Nido laborum propulit inscium;

K 2

Vernisque

BIBLIOTH
 DE LA
 VILLE DE
 LYON

Vernisque jam nimbis remotis,
 Insolitos docuere nifus
Venti paventem; mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus;
 Nunc in reluctantes dracones
 Egit amor dapis atque pugna:
Qualemve lætis caprea pascuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere
 Jam jamque depulsum leonem,
 Dente novo peritura, vidit:
Videre Rhætis bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici; [quibus
 Mos unde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli;
Nec scire fas est omnia:] et diu
 Lateque victrices catervæ
 Consiliis juvenis repressæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
 Posset, quid Augusti paternus
 In pueros animus Neronēs.
Fortes creantur fortibus et bonis:
Est in juvenis, est in equis patrum
 Virtus; neque imbellem feroces
 Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant:
 Utcunque defecere mores,
 Indecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, O Roma, Neronibus,
-Testis Metaurum flumen, et Asdrubal
Deiectus,

CARMINUM LIB. IV. 101

Devictus, et pulcher fugatis
 Ille dies Latio tenebris,
 Qui primus alma risit adorea;
 Dirus per urbes Afer ut Italas,
 Ceu flamma per tædas, vel Eurus
 Per Siculas equitavit undas.
 Post hoc secundis usque laboribus
 Romana pubes crevit, et impio
 Vastata Pœnorum tumultu
 Fana Deos habuere rectos;
 Dixitque tandem perfidus Annibal:
 Cervi luporum præda rapacium
 Sectamur ultro, quos opimus
 Fallere et effugere est triumphus.
 Gens, quæ cremato fortis ab Illo
 Jactata Tuscis æquoribus sacra
 Natosque maturosque patres
 Pertulit Ausonias ad urbes,
 Duris ut ilex tonsa bipennibus
 Nigræ feraci frondis in Algido,
 Per damna, per cædes, ab ipso
 Ducit opes animumque ferro.
 Non Hydra secto corpore firmior
 Vinci dolentem crevit in Herculem,
 Monstrumve summisere Colchi
 Majus, Echioniæve Thebæ.
 Merses profundo, pulchrior evenit:
 Luctere, multa proruit integrum
 Cum laude victorem, geritque
 Prælia conjugibus loquenda.
 Carthagini jam non ego nuncios
 Mittam superbos: occidit, occidit

Spes omnis, et fortuna nostri
 Nominis, Asdrubale interemto.
 Nil Claudiæ non perficiunt manus;
 Quas et benigno numine Jupiter
 Defendit, et Curæ sagaces
 Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM. ODE V.

Ut reditum in urbem maturet.

DIVIS orte bonis, optime Romulæ
 Custos gentis, abes jam nimium diu:
 Maturum reditum pollicitus Patrum
 Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ:
 Instar veris enim vultus ubi tuus
 Affulsit populo, gravior it dies,
 Et soles melius nitent.

Ut mater juvenem, quem Notus invido
 Flatu Carpathii trans maris æquora
 Cunctantem spatio longius annuo
 Dulci distinet a domo,

Votis omnibusque et precibus vocat,
 Curvo nec faciem litore demovet:
 Sic desideriiis icta fidelibus

Quærit patria Cæsarem.

Tutus bos etenim prata perambulat:
 Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas:
 Pacatum volitant per mare navitæ:

Culpari metuit fides:

Nullis polluitur casta domus stupris:
 Mos et lex maculosum edomuit nefas:

Laudantur

Laudantur simili prole puerperæ:

Culpam Pœna premit comes.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?

Quis Germania quos horrida parturit

Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ

Bellum curet Iberiæ?

Condit quisque diem collibus in suis,

Et vitem viduas ducit ad arbores:

Hinc ad vina venit lætus, et alteris

Te mensis adhibet Deum.

Te multa prece, te prosequitur mero

Defuso pateris; et Laribus tuum

Miscet numen, uti Græcia Castoris

Et magni memor Herculis.

Longas O utinam, dux bone, ferias

Præstes Helperiæ, dicimus integro

Sicci mane die; dicimus uvidi,

Cum Sol Oceano subest.

AD APOLLINEM.

ODE VI.

Carmen Seculare.

DIVE, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityosque raptor

Senfit, et Trojæ prope victor altæ

Phthius Achilles,

Cæteris major, tibi miles impar;

Filius quanquam Thetidis marinæ

Dardanas turres quateret tremenda

Cuspide pugnax.

Ille,

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit late, posuitque collum in
Pulvere Teucro.

Ille non inclusus equo Minervæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, et lætam Priami choreis
Falleret aulam :

Sed palam captis gravis, heu nefas, heu !
Nescios fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latentem
Matris in alvo ;

Ni tuis victus, Venerisque gratæ
Vocibus, Divum pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.

Doctor Argeæ fidicen Thaliæ,
Phœbe, qui Xantho lavis amne crines,
Dauniæ defende decus Camenæ,
Levis Agyieū.

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poetæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,

Delix tutela Deæ, fugaces
Lyncas et cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem, meique
Pollicis ictum ;

Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face Noctilucam,
Prosperam frugum, celeremque pronos
Volvere menses.

Nupta

Nupta jam dices: Ego Dîs amicum,
 Seculo festas referente luces,
 Reddidi carmen, docilis modorum
 Vatis Horati.

AD TORQUATUM. ODE VII.

*Veris adventu, et mortis necessitate proposita,
 eum ad læte vivendum invitat.*

• **D**IFFUGERE nives: redeunt jam gramina
 Arboribusque comæ: [campis,
 Mutat terra vices; et decrefcentia ripas
 Flumina præter eunt:
 Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
 Ducere nuda choros.
 Immortalia ne speres monet annus, et alium
 Quæ rapit hora diem.
 Frigora mitefcunt Zephyris: Ver proterit Æftas,
 Interitura, fimul
 Pomifer Autumnus fruges effuderit; et mox
 Bruma recurrit iners.
 Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ:
 Nos, ubi decidimus
 Quo pater Æneas, quo Tullus dives, et Ancus,
 Pulvis et umbra fumus.
 Quis fcit an adjiciant hodiernæ crastina summæ
 Tempora Dî superi?
 Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
 Quæ dederis animo.
 Cum femel occideris, et de te splendida Minos
 Fecerit arbitria;

Non,

Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum;

Nec Lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

ADMARCIUM CENSORINUM. O D E VIII.

*Nihil carminibus esse potentius ad sui nominis
memoriam ab oblivione vindicandam.*

DONAREM pateras grataque commodus,
Censorine, meis æra sodalibus;
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres, divite me scilicet artium
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas;
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis; nec tibi talium
Res est, aut animus, deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, et pretium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus et vita redit bonis
Post mortem ducibus; non celeres fugæ,
Rejectæque retrorsum Annibalis minæ;
Non impendia Carthaginis impiæ;
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque

Si

Si chartæ fileant quod bene feceris,
 Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ
 Mavortisque puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis invida Romuli?
 Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
 Virtus, et favor, et lingua potentium
 Vatum divitibus consecrat insulis.
 Dignum laude virum Musa vetat mori:
 Cælo Musa beat. Sic Jovis interest
 Optatis epulis impiger Hercules;
 Clarum Tyndaridæ fidus ab intimis
 Quassas eripiunt æquoribus rates;
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIUM. ODE IX.

Sua et aliorum scripta nunquam interitura.

NE forte credas interitura, quæ
 Longe sonantem natus ad Aufidum
 Non ante vulgatas per artes
 Verba loquor focianda chordis.
 Non, si priores Mæonius tenet
 Sedes Homerus, Pindaricæ latent
 Cææque, et Alcæi minaces
 Stesichorique graves Camenæ.
 Nec, si quid olim lussit Anacreon,
 Delevit ætas. Spirat adhuc amor,
 Vivuntque commissi calores
 Æoliæ fidibus puellæ.
 Non sola comtos arsit adulteri
 Crines, et aurum vestibis illitum

Mirata,

Mirata, regalesque cultus,
Et comites, Helene Lacæna:
Primusve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelusve solus
Dicenda Musis prælia: non ferox
Hæctor, vel acer Deiphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerisque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: sed omnes illacrymabiles
Urgentur ignotique longa
Nocte, carent quia vate sacro.
Paulum sepultæ distat inertiae
Celata virtus. Non ego te meis
Chartis inornatum filebo,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere lividas
Oliviones. Est animus tibi
Rerumque prudens, et secundis
Temporibus dubiisque rectus;
Vindex avaræ fraudis, et abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ;
Consulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Judex honestum prætulit utili,
Rejecit alto dona nocentium
Vultu, et per obstantes catervas
Explicuit sua victor arma.
Non possidentem multa vocaveris
Recte beatum: rectius occupat

Nomen

CARMINUM LIB. IV. 109

Nomen beati, qui Deorum
Muneribus sapienter uti,
Duramque callet pauperiem pati,
Pejusque leto flagitium timet;
Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM. ODE X.

Ne sibi de forma nimium placeat.

O Crudelis adhuc, et Veneris muneribus potens,
Insperata tuæ cum veniet bruma superbæ,
Et quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
Nunc et qui color est puniceæ flore prior rosæ,
Mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam;
Dices heu! quoties te in speculo videris alterum,
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM. ODE XI.

Invitat eam ad epulas.

EST mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus; est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis;
Est ederæ vis

Multa, qua crines religata fulges:
Ridet argento domus: ara castis
Vincta verbenis avet immolato

Spargier agno:
Cuncta festinat manus: huc et illuc
Curitant mistæ pueris puellæ:

L

Sordidum

Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.

Ut tamen noris quibus advocere
Gaudiis; Idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem:

Jure solennis mihi, sanctiorque
Pene natali proprio; quod ex hac
Luce Mæcenâs meus affluentes
Ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit
Non tuæ fortis juvenem puella
Dives et lasciva, tenetque grata
Compede vinctum.

Terret ambustus Phaethon avaras
Spes; et exemplum grave præbet ales
Pegasus, terrenum equitem gravatus
Bellerophonten,

Semper ut te digua sequare, et, ultra
Quam licet sperare nefas putando,
Disparem vites. Age, jam meorum
Finis amorum,

(Non enim posthac alia calebo
Femina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. Minuentur atræ
Carmine curæ.

CARMINUM LIB. IV. 111

AD VIRGILIUM. ODE XII.

*Describit veris adventum, eumque ad epulas
sub conditione invitat.*

JAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:

Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
Hiberna nive turgidi.

Nidum ponit, Ityn ~~fit~~ Hiter gemens,
Infelix avis, et Cecropiæ domus

Eternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ulta libidines.

Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ovium carmina fistula;

Delectantque Deum, cui pecus et nigræ
Colles Arcadiæ placent.

Adduxere sitim tempora, Virgili:
Sed pressum Calibus ducere Liberum

Si gestis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.

Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis

Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.

Verum pone moras et studium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consiliis brevem.

Dulce est desipere in loco.

L 2

A D

AD LYCEN. ODE XIII.

Insultat ei, quod jam vetula, et libidine flagrans a juvenibus contemnatur.

AUDIVERE, Lyce, Dî mea vota: Dî
Audivere, Lyce. Fis anus, et tamen
Vis formosa videri,

Ludisque et bibis impudens;
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. Ille virentis et
Doctæ psallere Chiæ

Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transvolat aridas
Quercus, et refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ

Turpant et capitis nives.
Nec Coæ referant jam tibi purpuræ,
Nec cari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis

Inclufit volucris dies.
Quo fugit Venus? heu! quo color? heu! decens
Quo motus? Quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores,

Quæ me surpuerat mihi,
Felix post Cynaram, notaque et artium
Gratarum facies? Sed Cynaræ breves
Annos fata dedere,

Servatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen;
Possent ut juvenes visere fervidi,

Multo

Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

AD AUGUSTUM. ODE XIV.

*A Senatu Populoque Romano dignos ei honores
tribui non posse.*

QUÆ cura Patrum, quæve Quiritium
Plenis honorum munibus tuas,
Auguste, virtutes in ævum
Per titulos memoresque fastos
Eternet? O, qua Sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper
Quid Marte posses. Milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Breunosque veloces, et arces
Alpibus impositas tremendis
Dejecit acer plus vice simplici.
Major Neronum mox grave prælium
Commisit, immanesque Rhætos
Auspiciis pepulit secundis;
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis;
Indomitas prope qualis undas
Exercet Auster, Pleiadum choro
Scindente nubes, impiger hostium
Vexare turmas, et frementem
Mittere equum medios per ignes.

L 3

Sic

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cum sævit, horrendamque cultis
Diluvium meditatur agris;
Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu,
Primosque et extremos metendo
Stravit humum, sine clade victor;
Te copias, te consilium, et tuos
Præbente Divos. Nam tibi, quo die
Portus Alexandria supplex
Et vacuum patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudemque et optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque et Indus, te profugus Scythes
Miratur, O tutela præsens
Italiæ, dominæque Romæ.
Te fontium qui celat origines
Nilusque, et Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepat Oceanus Britannis,
Te non paventes funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compositis venerantur armis.

AUGUSTI

AUGUSTI LAUDES.

O D E XV.

PHOEBUS volentem prœlia me loqui,
 Victas et urbes, increpuit lyra;
 Ne parva Tyrrhenum per æquor
 Vela darem. Tua, Cæsar, ætas
 Fruges et agris rettulit uberes;
 Et signa nostro restituit Jovi,
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus, et vacuum duellis
 Janum Quirini clausit; et ordinem
 Rectum evaganti fræna licentiæ
 Injecit, emovitque culpas,
 Et veteres revocavit artes,
 Per quas Latinum nomen et Italæ
 Crevere vires, famaue, et imperi
 Porrecta majestas ad ortus
 Solis ab Hesperio cubili.
 Custode rerum Cæsare, non furor
 Civilis, aut vis exiget otium;
 Non ira, quæ procudit enses,
 Et miseras inimicat urbes.
 Non qui profundum Danubium bibunt,
 Edicta rumpent Julia; non Getæ,
 Non Seres infidive Persæ,
 Non Tanain prope flumen orti.
 Nosque et profectis lucibus et sacris,
 Inter jocos munera Liberi,
 Cum prole matronisque nostris
 Rite Deos prius apprecati,

Virtute

Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remisit carmine tibiis,
Trojamque et Anchisen et almæ
Progeniem Veneris canemus.

QUINTI

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
E P O D O N
L I B E R.

Q. HORATII FLACCI
E P O D O N
L I B E R.

AD MÆCENATEM.
O D E I.

*Se cum eo ad bellum Aëtiacum proficiscente
ire velle.*

IBIS Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstita
Jucunda; si contra, gravis.
Utrumne jussi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
Feremus; et te vel per Alpium juga,
Inhospitalem et Caucasum,
Vel occidentis usque ad ultimum finem
Forti sequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore sum futurus in metu,
Qui major absentes habet:

Ut

Ut affidens implumibus pullis avis
 Serpentium allapsus timet
 Magis relictis; non, ut adfit, auxili
 Latura plus præsentibus.
 Libenter hoc et omne militabitur
 Bellum in tuæ spem gratiæ:
 Non ut juvencis illigata pluribus
 Aratra nitantur mea;
 Pecusve Calabris ante sidus fervidum
 Lucana mutet pascuis;
 Neque ut supini villa candens Tusculi
 Circæa tangât mœnia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditavit: haud paravero,
 Quod aut avarus ut Chremes terra premam;
 Discinctus aut perdam ut nepos.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES.

O D E II.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
 Ut prisca gens mortalium,
 Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni fœnore;
 Neque excitatur classico miles truci,
 Nec horret iratum mare;
 Forumque vitat, et superba civium
 Potentiorum limina.
 Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos;
 Inutileve falce ramos amputans,
 Feliciores inferit;

Aut

Aut in reducta valle mugientium

Prospectat errantes greges;

Aut pressa puris mella condit amphoris;

Aut tondet infirmas oves.

Vel cum decorum mitibus pomis caput

Autumnus agris extulit,

Ut gaudet insitiva decerpens pyra,

Certantem et uvam purpuræ,

Queis muneretur te, Priape, et te, pater

Sylvane, tutor finium!

Libet jacere modo sub antiqua ilice,

Modo in tenaci gramine:

Labuntur altis interim ripis aquæ;

Queruntur in filvis aves;

Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,

Somnos quod invitet leves.

At cum tonantis annus hibernus Jovis

Imbres nivesque comparat,

Aut trudit acres hinc et hinc multa cane

Apros in obstantes plagas;

Aut amite levi rara tendit retia,

Turdis edacibus dolos;

Pavidumve leporem, et advenam laqueo gruem,

Jucunda captat præmia.

Quis non malarum, quas amor curas habet,

Hæc inter obliviscitur?

Quod si pudica mulier in partem juvenis

Domum atque dulces liberos,

(Sabina qualis, aut perusta solibus

Pernicis uxor Appuli)

Sacrum vetustis exstruat lignis focum,

Lassi sub adventum viri;

M

Claudensque

Claudensque textis cratibus lætum pecus,
 Distenta siccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,
 Dapes inemtas apparet;
Non me Lucrina juverint conchylia,
 Magisve rhombus aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
 Hiems ad hoc vertat mare:
Non Afra avis descendat in ventrem meum,
 Non attagen Ionicus
Jucundior, quam lecta de pinguissimis
 Oliva ramiis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, et gravi
 Malvæ salubres corpori,
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
 Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas ut juvat pastas oves
 Videre properantes domum!
Videre fessos vomerem inversum boves
 Collo trahentes languido;
Positosque vernas, ditis examen domus,
 Circum renidentes Lares!
Hæc ubi locutus fœnerator Alfius,
 Jam jam futurus rusticus,
Omnem relegit Idibus pecuniam;
 Quærit Calendis ponere.

A D

AD MÆCENATEM. ODE III.

Allii detestatio.

PARENTIS olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit;
Edit cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia!
Quid hoc veneni sævit in præcordiis?
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractavit dapes?
Ut Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata est ducem,
Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam siderum insedit vapor
Siticulosæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficaciis Herculis
Inarfit æstuosius.
At, si quid unquam tale concupiveris,
Jocose Mæcenas; precor
Manum puella suavio opponat tuo,
Extrema et in sponda cubet.

AD MÆNAM LIBERTUM
POMPEII MAGNI.

ODE IV.

*In ejus, ex mutata conditione, arrogantiam
invehitur.*

LUPIS et agnis quanta sortito obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis perusse funibus latus,
Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Videsne, sacram metiente te viam
Cum bis ter ulnarum toga,
Ut ora vertat huc et huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi jugera,
Et Appiam mannis terit;
Sedilibusque magnus in primis eques,
Othone contempto, sedet?
Quid attinet tot æra navium gravi
Rostrata duci pondere
Contra latrones atque servilem manum,
Hoc, hoc tribuno militum?

IN

IN CANIDIAM VENEFICAM.

O D E V.

AT O Deorum quidquid in cœlo regit
Terras et humanum genus,
Quid iste fert tumultus? ecquid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si vocata partibus
Lucina veris adfuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Jovem;
Quid ut noverca me intueris, aut uti
Petita ferro bellua?
Ut hæc tremante questus ore constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora;
Canidia, brevibus implicata viperis
Crines et incomtum caput,
Jubet sepulcris caprificos erutas,
Jubet cupressus funebres,
Et uncta turpis ova ranæ sanguine,
Plumamque nocturnæ strigis,
Herbasque, quas Iolcos atque Iberia
Mittit venenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta jejunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana, per totam domum
Spargens Avernales aquas,
Horret capillis ut marinus asperis
Echinus, aut furens aper.

M 3

Abacta

Abacta nulla Veia conscientia
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus;
Quo posset infossus puer
Longo die bis terque mutatae dapis
Inemori spectaculo;
Cum promineret ore, quantum exsulant aqua
Suspensa mento corpora,
Exsucca uti medulla, et aridum jecur
Amoris esset poculum,
Interminato cum semel fixae cibo
Intabuissent pupulae.
Non defuisse masculae libidinis
Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum;
Quae sidera excantata voce Thessala,
Lunamque caelo deripit.
Hic irrefectum saevo dente livido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
Non infideles arbitrae,
Nox, et Diana, quae silentium regis,
Arcana cum fiunt sacra;
Nunc, nunc adeste: nunc in hostiles domos
Iram atque numen vertite.
Formidolosis dum latent silvis ferae,
Dulci sopore languidae;
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburanæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meae elaborarint manus.

Quid

Quid accidit? Cur dira barbaræ minus
Venena Medæ valent,
Quibus superbam fugit ulta pellicem,
Magni Creontis filiam,
Cum palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abstulit?
Atqui neque herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah! solutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non usitatis, Vare, potionibus
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurre: nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
Fastidienti poculum;
Priusque cælum fidet inferius mari,
Tellure porrecta super,
Quam non amore sic mei flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer jam non, ut ante, mollibus
Lenire verbis impias;
Sed dubius unde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces.
Venena magnum fas nefasque, non valent
Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire jussus expiravero,
Nocturnus occurram furor;

Petamque

Petamque vultus umbra curvis unguibus ,
 (Quæ vis Deorum est Manium)
 Et inquietis affidens præcordiis
 Pavore somnos auferam.
 Vos turba vicitim hinc et hinc faxis petens
 Contundet obscœnas anus.
 Post insépulta membra different lupi
 Et Esquilinæ alites.
 Neque hoc parentes heu! mihi superstites
 Effugerit spectaculum.

O D E VI.

In Cassium Severum, poetam maledicum.

QUID immerentes hospites vexas, canis,
 Ignavus adversum lupos?
 Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
 Et me remorsurum petis?
 Nam qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon,
 Amica vis pastoribus,
 Agam per altas aure sublata nives,
 Quæcunque præcedet fera.
 Tu, cum timenda voce complesti nemus,
 Projectum odoraris cibum.
 Cave, cave: namque in malos asperrimus
 Parata tollo cornua;
 Qualis Lycambæ spretus infido gener,
 Aut acer hostis Bupalò.
 An, si quis atro dente me petiverit,
 Inultus ut flebo puer?

A D

AD POPULUM ROMANUM.

O D E VII.

Ne bella civilia redintegrent.

QUO, quo, scelesti, ruitis? aut cur dexteris
 Aptantur enses conditi?
 Parumne campis atque Neptuno super
 Fusum est Latini sanguinis?
 Non ut superbas invidæ Carthaginis
 Romanus arces ureret;
 Intactus aut Britannus ut descenderet
 Sacra catenatus via:
 Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
 Urbs hæc periret dextera.
 Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus;
 Nunquam nisi in dispar feris.
 Furorne cæcos, an rapit vis acrior,
 An culpa? Responsum date—
 Tacent: et albus ora pallor inficit;
 Mentefque perculsæ stupent.
 Sic est: Acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternæ necis;
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

O D E VIII.

In anum libidinofam.

ROGARE longo putidam te seculo,
 Vires quid enervet meas?
 Cum sit tibi dens ater, et rugis vetus
 Frontem

Frontem senectus exaret;
 Hietque turpis inter aridas nates
 Podex, velut crudæ bovis.
 Sed incitat me pectus, et mammæ putres,
 Equina quales ubera;
 Venterque mollis, et femur tumentibus
 Exile furis additum.
 Esto beata: funus atque imagines
 Ducant triumphales tuum:
 Nec sit marita, quæ rotundioribus
 Onusta baccis ambulet.
 Quid, quod libelli Stoici inter sericos
 Jacere pulvillos amant?
 Illiterati num minus nervi rigent?
 Minusve languet fascinum?
 Quod ut superbo provoces ab inguine,
 Ore allaborandum est tibi.

AD MÆCENATEM. ODE IX.

Ætiacæ victoriæ primordia celebrat.

QUANDO repostum Cæcubum ad festas dapes,
 Victore lætus Cæsare,
 Tecum sub alta (sic Jovi gratum) domo,
 Beate Mæcenas, bibam?
 Sonante mistum tibiis carmen lyra,
 Hac Dorium, illis Barbarum:
 Ut nuper; actus cum freto Neptunius
 Dux fugit uflis navibus,
 Minatus Urbi vincla, quæ detraxerat
 Servis amicus perfidis.
 Romanus (cheu! posteri negabitis)
 Emancipatus feminæ.

Fert

Fert vallum et arma miles, et spadonibus
 Servire rugosis potest:
 Interque signa turpe militaria
 Sol aspicit conopeum.
 Ad hoc frementes verterunt bis mille equos
 Galli, canentes Cæsarem:
 Hostiliumque navium portu latent
 Puppes sinistrorsum citæ.
 Io Triumphe; tu moraris aureos
 Currus, et intactas boves.
 Io Triumphe; nec Jugurthino parem
 Bello reportasti ducem;
 Neque Africanum, cui super Carthaginem
 Virtus sepulcrum condidit.
 Terra marique victus hostis Punico
 Lugubre mutavit sagum.
 Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
 Ventis iturus non suis,
 Exercitatus aut petit Syrtes Noto;
 Aut fertur incerto mari.
 Capaciores affer huc, puer, scyphos,
 Et Chia vina aut Lesbica;
 Vel, quod fluentem nauseam coerceat,
 Metire nobis Cæcubum.
 Curam metumque Cæsaris rerum juvat
 Dulci Lyæo solvere.

I N

IN MÆVIUM. ODE X.

Tempestatem et naufragium ei imprecatur.

MALA soluta navis exit alite
Ferens olentem Mævium.
Ut horridis utrumque verberes latus,
Auster, memento fluctibus.
Niger rudentes Euris, inverſo mari,
Fractosque remos differat.
Infurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec ſidus atra nocte amicum appareat,
Qua triftis Orion cadit:
Quietiore nec feratur æquore
Quam Graia victorum manus;
Cum Pallas uſto vertit iram ab Illo
In impiam Ajacis ratem.
O quantus inſtat navitis ſudor tuis,
Tibique pallor luteus,
Et illa non virilis ejulatio,
Preces et averſum ad Jovem;
Ionius udo cum remugiens ſinus
Noto carinam ruperit!
Opima quod ſi præda curvo litore
Porrecta mergos juveris;
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna Tempeſtatibus.

A D

A D P E T T I U M . O D E X I .

*Se amore captum non posse ad versus faciendos
operam et studium conferre.*

PETTI, nihil me, sicut antea, juvat
Scribere versiculos,

Amore perculsum gravi;

Amore, qui me, præter omnes, expetit

Mollibus in pueris,

Aut in puellis urere.

Hic tertius December, ex quo destiti

Inachia furere,

Silvis honorem decutit.

Heu me, per Urbem (nam pudet tanti mali)

Fabula quanta fui!

Conviviorum ut poenitet,

In queis amantem et languor et silentium

Arguit, et latere

Petitus imo spiritus!

Contrane lucrum nil valere candidum

Pauperis ingenium,

Querebar applorans tibi;

Simul calentis inverecondus Deus

Fervidiore mero

Arcana promerat loco.

Quod si meis inæstuet præcordiis

Libera bilis, ut hæc

Ingrata ventis dividat

Fomenta, vulnus nil malum levantia;

Definet imparibus

Certare summotus pudor.

N

Ubi

Ubi hæc severus te palam laudaveram,
 Jussus abire domum,
 Ferebar incerto pede
 Ad non amicos heu! mihi postes; et heu!
 Limina dura; quibus
 Lumbos et infregi latus.
 Nunc, glorientis quamlibet mulierculam
 Vincere mollitie,
 Amor Lycisci me tenet:
 Unde expedire non amicorum queant
 Libera consilia,
 Nec contumeliæ graves;
 Sed alius ædor, aut puellæ candidæ,
 Aut teretis pueri
 Longam renodantis comam.

O D E XII.

In anum sædam, quæ illius amores ambiebat.

QUID tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
 Munera quid mihi, quidve tabellas
 Mittis, nec firmo juveni, neque naris obfæ?
 Namque sagacius unus odoror,
 Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
 Quam canis acer, ubi lateat sus.
 Qui sudor vietis, et quam malus undique mem-
 Crescit odor! cum pene soluto [bris
 Indomitam properat rabiem sedare; neque illi
 Jam manet humida creta, colorque
 Stercore fucatus crocodili; jamque subando
 Tenta cubilia, tectaque rumpit.

Vel

Vel mea cum sævis agitat fastidia verbis:
 Inachia langues minus ac me;
 Inachiam ter nocte potes; mihi semper ad unum
 Mollis opus. Pereat male, quæ te
 Lesbïa quærenti taurum monstravit inertem;
 Cum mihi Cōus adesset Amyntas,
 Cujus in indomito constantior inguine nervus,
 Quam nova collibus arbor inhæret.
 Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
 Cui properabantur? Tibi nempe;
 Ne foret æquales inter conviva, magis quem
 Dilegeret mulier sua, quam te.
 O ego non felix! quam tu fugis, ut pavet acres
 Agna lupos, capreæque leones.

AD AMICUM. ODE XIII.

HORRIDA tempestas cœlum contraxit; et
 Nivesque deducunt Jovem: [imbres
 Nunc mare, nunc silvæ
 Threicio Aquilone sonant. Rapiamus, amice,
 Occasionem de die;
 Dumque virent genua,
 Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torquato move
 Consule pressa meo.
 Cætera mitte loqui: Deus hæc fortasse benigna
 Reducet in sedem vice.
 Nunc et Achæmenio
 Perfundi nardo juvat, et fide Cyllenea
 Levare duris pectora
 Solitudinibus:

Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:

Invicte, mortalis Dea

Nate puer Thetide,

Te manet Affaraci tellus, quam frigida parvi

Findunt Scamandri flumina,

Lubricus et Simois:

Unde tibi reditum curto subtemine Parcae

Rupere; nec mater domum

Cærulea te revehet.

Illic omne malum vino cantuque levato,

Deformis ægrimoniz ac

Dulcibus alloquiis.

AD MÆCENATEM. ODE XIV.

Phrynes amorem obstare quo minus iambos promissos absolvat.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem sensibus,

Pocula Lethæos ut si ducentia somnos

Arente fauce traxerim,

Candide Mæcnas, occidis sæpe rogando:

Deus, Deus nam me vetat

Inceptos, olim promissum carmen, iambos

Ad umbilicum adducere.

Non aliter Samio dicunt arfisse Bathyllo

Anacreonta Teium;

Qui persæpe cava testudine flevit amorem

Non elaboratum ad pedem.

Ureris ipse miser: quod si non pulchrior ignis

Accendit obsessam Ilion,

Gaude

Gaude sorte tua. Me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

AD NEÆRAM. ODE XV.

Non servatam ab ea fidem conqueritur.

NOX erat, et cœlo fulgebat luna sereno
Inter minora sidera;
Cum tu magnorum numen læsura Deorum
In verba jurabas mea,
Arctius atque edera procera astringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, et nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonsofque agitare Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute, Neæra:
Nam si quid in Flacco viri est,
Non feret assiduas potiori te dare noctes;
Et quæret iratus parem:
Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
Et tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo,
Sis pecore et multa dives tellure licebit,
Tibique Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formaque vineas Nireæ;
Eheu! translato alio mœrebis amores:
Ast ego vicissim risero.

AD POPULUM ROMANUM.

O D E XVI.

*Questus bellorum civilium nullum esse finem,
monet ut patriam deserant.*

ALTERA jam teritur bellis civilibus ætas;
Suis et ipsa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marfi,
Minacis aut Etrusca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Noviſve rebus infidelis Allobrox;
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibuſve abominatus Annibal;
Impia perdemus devoti ſanguinis ætas?
Feriſque ruruſ occupabitur ſolum?
Barbaruſ heu! cinereſ inſiſtet victor? et Urbem
Equuſ ſonante verberabit ungula?
Quæque carent ventis et ſolibuſ oſſa Quirini
(Nefuſ videre) diſſipabit inſolenuſ?
Forte (quod expediat) communiter, aut melior parſ
Malis carere quæritiſ laboribuſ.
Nulla ſit hac potior ſententia (Phocæoruſ
Velut profugit execrata civitaſ
Agroſ atque Lares patrioſ, habitandaque ſana
Apruſ reliquit et rapacibuſ lupiſ)
Ire peduſ quocunq; ferant; quocunq; per undaſ
Notuſ vocabit, aut protervuſ Africuſ.
Sic placet? an meliuſ quiſ habet ſuadere? Secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremuſ in hæc: Simul imiſ ſaxa renarint
Vadiſ levata, ne redire ſit nefuſ:

Neu

Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacuinina;
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
Novave monstra junxerit libidine
Mirus amor; juvet ut tigres subsidere cervis,
Adulteretur et columba miluo;
Credula nec rivos timeant armenta leones;
Ametque falsa levis hircus æquora.
Hæc, et quæ poterunt reditus abscindere dulces,
Eamus omnis execrata civitas,
Aut pars indocili melior grege: mollis et exspes
Inominata perprimant cubilia:
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca præter et volate litora.
Nos manet Oceanus circumvagus: arva, beata
Petamus arva, divites et insulas;
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret usque vinea;
Germinat et nunquam fallentis termes olive,
Suamque pulsa ficus ornat arborem;
Mella cava manant ex ilice; montibus altis
Levis crepante lympa defilit pede.
Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera;
Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
Neque intumescit alta viperis humus:
Pluraque felices mirabimur; ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec ficcis urantur femina glebis;
Utrumque rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus;
Neque impudica Colchis intulit pedem:

Non

Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ;
 Laboriosa nec cohors Ulyssæi.
 Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
 Gregem æstuosa torret impotentia.
 Jupiter illa piæ secrevit litora genti,
 Ut inquinavit ære tempus aureum:
 Ærea dehinc ferro duravit secula; quorum
 Piis secunda, vate me, datur fuga.

AD CANIDIAM. ODE XVII.

Ut sibi tandem ignoscat.

JAM jam efficaci do manus scientiæ;
 Supplex et oro regna per Proserpinæ,
 Per et Dianæ non movenda numina,
 Per atque libros carminum valentium
 Refixa cœlo devocare sidera;
 Canidia, parce vocibus tandem sacris,
 Citumque retro solve, solve turbinem.
 Movit nepotem Telephus Nereium,
 In quem superbus ordinarat agmina
 Myſorum, et in quem tela acuta torſerat.
 Luxere matres Iliæ addictum feris
 Alitibus atque canibus homicidam Hectorem;
 Postquam relictis mœnibus rex procidit
 Heu! pervicacis ad pedes Achillei.
 Setosa duris exuere pellibus
 Laboriosi remiges Ulyssæi,
 Volente Circe, membra: tunc mens, et sonus
 Relapsus, atque notus in vultus honor.
 Dedi satis superque pœnarum tibi,
 Amata nautis multum et institoribus.

Fugit

Fugit juvenas, et verecundas color
Reliquit; ossa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum ab labore me reclinat otium.
Urget diem nox, et dies noctem; neque est
Levare tenta spiritu praeordia.
Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina;
Caputque Marfa diffilire naenia.
Quid amplius vis? O mare! O terra! ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore, nec Sicana fervida
Furens in Aetna flamma. Tu, donec cinis
Injuriolis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quae finis? ecquod me manet stipendium?
Effare: jussas cum fide poenas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum juvencis: sive mendaci lyra.
Voles sonari, tu pudica, tu proba
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenae Castor offensus vicem,
Fratrque magni Castoris, victi prece,
Ademta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) solve me dementia,
O nec paternis obsoleta fordibus,
Neque in sepulcris pauperum prudens anus
Novendiales dissipare pulveres.
Tibi hospitale pectus, et purae manus;
Tuusque venter partumcius; et tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
Utcunque fortis exilis puerpera.

C A N I-

CANIDIÆ RESPONSIO.

Nullis se precibus exorari posse.

QUID obsecratis auribus fundis preces?
 Non saxa nudis surdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo.
 Inultus ut tu riseris Cotytia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
 Et Esquilini pontifex venefici
 Impune ut Urbem nomine impleris meo?
 Quid proderit ditasse Pelignas anus,
 Velociusve miscuisse toxicum?
 Sed tardiora fata te votis manent:
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas laboribus.
 Optat quietem Pelopis infidi pater,
 Egens benignæ Tantalus semper dapis;
 Optat Prometheus obligatus aliti;
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum: sed vetant leges Jovis.
 Voles modo altis defilire turribus,
 Modo ense pectus Norico recludere;
 Frustraque vincla gutturi innectes tuo,
 Fastidiosa tristis ægrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
 Mæque terra cedit insolentiæ.
 An quæ movere cereas imagines,
 (Ut ipse nosti curiosus) et polo
 Deripere lunam vocibus possim meis,
 Possim crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare pocula;
 Florem artis in te nil valentis exitum?

Q U I N T I

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
C A R M E N S E C U L A R E.

Pro Imperii Romani incolumitate.

PHOEBE, silvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, O colendi
Semper et culti, date quæ precamur
Tempore sacro ;

Quo Sibyllini monuere versus
Virgines lectas puerosque castos
Dis, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis et celas, aliisque et idem
Nasceris ; possis nihil urbe Roma
Visere majus.

Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres ;
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu Genetyllis.

Diva, producas sobolem ; Patrumque
Prosperes decreta super jugandis
Feminis, prolisque novæ feraci
Lege marita :

Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus referatque ludos,

Ter

Ter die claro totiesque grata

Nocte frequentes.

Vosque veraces cecinisse Parcæ

Quod semel dictum est, stabilisque rerum

Terminus servet, bona jam peractis

Jungite fata.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cererem corona :

Nutrient foetus et aquæ salubres,

Et Jovis auræ.

Condito mitis placidusque telo

Supplices audi pueros, Apollo :

Siderum regina bicornis audi,

Luna, puellas.

Roma si vestrum est opus, Iliæque

Litus Etruscum tenuere turmæ,

Jussa pars mutare Lares et urbem

Sospite cursu ;

Cui per ardentem sine fraude Trojam

Castus Æneas patriæ superstes

Liberum munivit iter, daturus

Plura relictis :

Dî, probos mores docili juventæ,

Dî, senectuti placidæ quietem ;

Romulæ genti date remque prolemque

Et decus omne.

Quique vos bobus veneratur albis

Clarus Anchisæ Venerisque sanguis,

Imperet bellante prior, jacentem

Lenis in hostem.

Jam mari terraque manus potentes

Medus Albanasque timet secures :

Jam

CARMEN SECULARE. 145

Jam Scythæ responsa petunt, superbi
Nuper et Indi.

Jam Fides, et Pax, et Honos, Pudorque
Priscus, et neglecta redire Virtus
Audet; apparetque beata pleno
Copia cornu.

Augur, et fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusque novem Camenis,
Qui salutari levat arte fessos
Corporis artus,

Si Palatinas videt æquus arces
Remque Romanam Latiumque, felix
Alterum in lustrum meliusque semper
Prorogat ævum.

Quæque Aventinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curat; et votis puerorum amicas
Applicat aures.

Hæc Jovem sentire Deosque cunctos
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus et Phœbi chorus et Dianæ
Dicere laudes.

O QUINTI

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
S E R M O N U M
L I B R I D U O.

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
S E R M O N U M

L I B E R I.

S A T Y R A I.

QUI fit, Mæcenas, ut nemo, quam fibi
fortem
Seu Ratio dederit, seu Fors objecerit, illa
Contentus vivat; laudet diversa sequentes?
O fortunati mercatores! gravis armis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jaçantibus Austris:
Militia est potior. Quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
Ille, datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. Ne te morer, audi
Quo rem deducam. Si quis Deus, En ego, dicat,
O 3 Jam

Jam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
 Mercator; tu consultus modo, rusticus: hinc vos,
 Vos hinc mutatis discedite partibus. Eia!
 Quid statis? Nolint. Atqui licet esse beatis.
 Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas
 Iratus buccas inflet, neque se fore posthac
 Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
 Prætereo; ne sic, ut qui jocularia, ridens
 Percurram: quanquam ridentem dicere verum
 Quid vetat? Et pueris olim dant crustula blandi
 Doctores, elementa velint ut discere prima.
 Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
 Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic cautor, miles, nautæque per omne
 Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
 Sese ferre, fenes ut in otia tuta recedant,
 Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
 Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit quodcunque potest, atque addit acervo
 Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.
 Quæ, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepit, et illis utitur ante
 Quæsitis sapiens; cum te neque fervidus æstus
 Demoveat lucro, nec hiems, ignis, mare, ferrum,
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter.
 Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quod, si comminuas, vilem redigatur ad assem.
 At, ni id fit, quid habet pulchri constructus a-
 cervus?
 Millia frumenti tua triverit area centum;
 Non tuus hoc capiet venter plus ac meus: ut si
 Reticulum

Reticulum panis venales inter onusto
 Forte vchas humero, nihilo plus accipias quam
 Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
 Naturæ fines viventis, jugera centum an
 Millearet? At suave est ex magno tollere acervo.
 Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
 Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
 Vel cyathos; ac dicas: Magno de flumine malim
 Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere. Eo fit,
 Plenior ut si quos delectet copia iusto,
 Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
 At qui tantuli eget, quantum est opus, is neque
 limo

Turbatam haurit aquam, nec vitam amittit in
 undis.

At bona pars hominum decepta cupidine falso:
 Nil satis est, inquit; quia tanti, quantum habeas,
 sis.

Quid facias illi? Jubeas miseram esse libenter,
 Quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
 Sordidus ac dives, populi contemnere voces
 Sic solitus: Populus me sibilat; at mihi plaudo
 Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
 Tantalus a labris sitiens fugientia captat
 Flumina—quid rides? Mutato nomine, de te
 Fabula narratur. Congestis undique fassis
 Indormis inhians, et tanquam parcere sacris
 Cogaris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
 Nescis quo valeat nummus, quem præbeat usum?
 Panis ematur, olus, vini sextarius; adde,
 Quæis humana sibi doleat natura negatis.

An

An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
 Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te compilent fugientes; hoc juvat? Horum
 Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius lecto casus te affixit; habes qui
 Affideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
 Suscitet, ac gnatis reddat carisque propinquis.
 Non uxor saluum te vult, non filius; omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
 Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
 An, si cognatos, nullo Natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis servareque amicos,
 Infelix operam perdas? ut si quis asellum
 In campo doceat parentem currere frænis.
 Denique sit finis quærendi: cumque habeas plus,
 Pauperiem metuas minus; et finire laborem
 Incipias, parto quod avebas: ne facias quod
 Ummidius, qui, tam (non longa est fabula) dives
 Ut metiretur nummos, ita sordidus ut se
 Non unquam servo melius vestiret, ad usque
 Supremum tempus, ne se penuria victus
 Opprimeret, metuebat: at hunc liberta securi
 Divisit medium, fortissima Tyndariarum.
 Quid mi igitur suades? ut vivam Mænius?
 aut sic
 Ut Nomentanus? Pergis pugnantia secum
 Frontibus adversis componere. Non ego avarum
 Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
 Est inter Tanain quiddam, focerumque Viselli.
 Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
 Quos

Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Illuc, unde abii, redeo. Nemon' ut avarus
Se probet, ac potius laudet diversa sequentes?
Quodque aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat? neque se majori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atque hunc superare la-
boret?

Sic festinanti semper locupletior obstat:
Ut cum carceribus missos rapit ungula currus;
Instat equis auriga suos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
Dicat, et exacto contentus tempore, vita
Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
Jam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMBUBAIARUM collegia, pharmaco-
polæ,
Mendici, mimæ, balatrones; hoc genus omne
Mœstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli:
Quippe benignus erat. Contra hic, ne prodigus
esse

Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere possit.
Hunc si perconteris, avi cur atque parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coemens obsonia nummis;
Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi,
Respondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius

Fusidius vappæ famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, dives positus in fœnore nummis.
 Quinas hic capiti mercedes exsecat; atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget:
 Nomina sectatur, modo sumpta veste virili
 Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
 Jupiter, exclamat, simul atque audivit? At in se
 Proquæstu sumtum facit hic. Vix credere possis
 Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Te-
 renti

Fabula quem miserum gnato vixisse fugato
 Inducit, non se pejus cruciaverit atque hic.
 Si quis nunc quærat, quo res hæc pertinet? Illuc:
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 Malthinus tunicis demissis ambulat: est qui
 Inguen ad obscœnum subductis usque facetus:
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum.
 Nil medium est. Sunt qui nolint tetigisse, nisi
 illas,

Quarum subsuta talos tegat instita veste:
 Contra, alius nullam, nisi olenti in fornice stan-
 tem.

Quidam notus homo cum exiret fornice; Maeste
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
 Nam simul ac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes æquum est descendere, non alienas
 Permolere uxores. Nolim laudaries, inquit,
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Audire est operæ pretium, procedere recte
 Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.

Hic

Hic se præcipitem testo dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore
nummos:

Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
Accidit, ut cuidam testes caudamque salacem
Demeteret ferrum. Jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda!
Libertinarum dico; Sallustius in qua [hic si,
Non minus insanit, quam qui mœchatur. At
Qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste
Munifico esse licet, vellet bonus atque benignus
Esse; daret quantum satis esset, nec sibi damno
Dedecorique foret. Verum hoc se amplectitur uno;
Hoc amat, hoc laudat: Matronam nullam ego
tango:

Ut quondam Marfæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat fundumque laremque:
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam
alienis.

Verum est cum mimis, est cum meretricibus; unde
Fama malum gravius, quam res, trahit. An tibi
abunde

Personam satis est, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? Bonam disperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est ubicunque. Quid
inter-

est in matrona, ancilla, peccesne togata?
Villius in Fausta Sullæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usque superque
Quam satis est; pugnis cæsus, ferroque petitus,
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.

Huic

Huic si, mutonis verbis mala tanta videntis,
Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nunquid ego
a te

Magno prognatum deponco consule cunnum,
Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? Magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaque istis
Dives opis natura suæ! Tu si modo recte
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere; tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? Quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier; unde laboris
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere
fructus.

Nec magis huic niveos inter viridesque lapillos
(Sit licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum est femur,
aut crus

Rectius; atque etiam melius persæpe togatæ est.
Adde huc, quod mercem sine fucis gestat; aperte
Quod venale habet ostendit; nec, siquid honesti est,
Jactat habetque palam; quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est; ubi equos mercantur, opertos
Inspiciunt, ne, si facies (ut sæpe) decora
Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua
cervix.

Hoc illi recte. Tu corporis optima Lyncei
Contemplare oculis; Hypsæa cæcior, illa
Quæ mala sunt spectas. O crus! O brachia!
Verum

Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
Cætera,

Cætera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
 Si interdicta petes, vallo circumdata (nam te
 Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
 Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,
 Ad talos stola demissa, et circumdata palla
 Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi renr.
 Alteræ nil obstat: Cois tibi pene videre est
 Ut nudam; ne crure malo, ne sit pede turpi:
 Metiri possis oculo latus. An tibi mavis
 Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi? Leporem venator ut alta
 In nive sectetur, positum sic tangere nolit:
 Cantat, et apponit: Meus est amor huic similis;
 nam

Transvolat in medio posita, et fugientia captat.
 Hiscine versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque æstus, curasque graves e pectore tolli?
 Nonne, cupidinibus statuatur Natura modum quem,
 Quid latura, sibi quid sit dolutura negatum,
 Quærere plus prodest, et inane abscindere soldo?
 Num, tibi cum fauces urit fitis, aurea quæris
 Pocula? Num esuriens fastidis omnia præter
 Pavonem rhombumque? Tument tibi cum ingui-
 na, num, si

Ancilla aut verna est præsto puer, impetus in
 quem

Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 Non ego: namque parabilem amo Venerem,
 facilemque.

Illam, Post paulo, Sed pluris, Si exierit vir,
 Gallis: Hanc, Philodemus ait, sibi, quæ neque
 magno

P

Stet

Stet pretio, neque cunctetur, cum est iussa, venire.
Candida rectaque sit; munda hactenus, ut neque
longa,

Nec magis alba velit, quam det Natura, videri.
Hæc, ubi supposuit dextro corpus mihi lævum,
Ilia et Egeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat;
Janua frangatur; latret canis; undique magno
Pulsa domus strepitu resonet; ne pallida lecto
Defiliat mulier; miseram se conscia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo;
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

S A T Y R A III.

OMNIBUS hoc vitium est cantoribus, inter
amicos

Ut nunquam inducant animum cantare rogati;
Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris atque suam, non
Quidquam proficeret: si collibuisse, ab ovo
Usque ad mala iteraret Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac, resonat quæ chordis quatuor
ima.

Nil æquale homini fuit illi: sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem; persæpe velut qui
Junonis sacra ferret: habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem servos: modo reges atque tetrarchas,
Omnia

SERM. LIB. I. SAT. III. 159

Omnia magna loquens; modo, Sit mihi mensa
tripēs, et

Concha salis puri, et toga, quæ defendere frigus,
Quamvis crassa, queat. Decies centena dedisses
Huic parco, paucis contentō; quinque diebus
Nil erat in oculis. Noctes vigilabat ad ipsum
Mane; diem totum stertebat. Nil fuit unquam
Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
Nullane habes vitia? Imo alia, et fortasse minora.
Mænius absentem Novium cum carperet: Heus tu,
Quidam ait, ignoraste? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
Stultus et improbus hic amor est, dignusque notari.
Cum tua prætereas oculis male lippus inunctis;
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? At tibi
contra

Evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
Iracundior est paulo; minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
Rusticius tonso toga defluit, et male laxus
In pede calceus hæret. At est bonus, ut melior vir
Non alius quisquam: at tibi amicus: at ingenium
ingens

Inculto latet hoc sub corpore. Denique te ipsum -
Concute, num qua tibi vitiorum iniecit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala: namque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc prævertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant; veluti Balbinum polypus Hagnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus, et isti

Errori nomen virtus posuisset honestum.

At, pater ut gnatus sic nos debemus, amici

Si quod sit vitium, non fastidire. Strabonem

Appellat Pætum pater; et Pullum, male parvus

Si cui filius est, ut abortivus fuit olim

Sisyphus: hunc Varum, distortis cruribus; illum

Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.

Parcius hic vivit; frugi dicatur: ineptus

Et jactantior hic paulo est; concinnus amicis

Postulat ut videatur: at est truculentior atque

Plus æquo liber; simplex fortisque habeatur:

Caldior est; acres inter numeretur. Opinor,

Hæc res et jungit, junctos et servat amicos.

At nos virtutes ipsas invertimus, atque

Sincerum cupimus vas incrustare. Probus quis

Nobiscum vivit, multum demissus homo; illi

Tardo accognomen pingui damus: hic fugit omnes

Insidias, nullique malo latus obdit apertum;

(Cum genus hoc inter vitæ versetur, ubi acris

Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene sano

Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.

Simplicior quis et est, (qualem me sæpe libenter

Obtulerim tibi, Mæcenæ) ut forte legentem

Aut tacitum appellet, quovis sermone molestus;

Communi sensu plane caret, inquit. Eheu,

Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!

Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,

Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut æquum

est,

Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce

(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari

Si volet: hac lege, in trutina ponetur eadem.

Qui

Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat; ignoscet verrucis illius. Æquum est,
Peccatis veniam poscentem reddere rursus.

Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia; cur non
Ponderibus modulisque suis ratio utitur; ac, res
Ut quæque est, ita suppliciis delicta coercet?

Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus
Semefos pisces tepidumque ligurierit jus,
In cruce suffigat; Labeone infanior inter
Sanos dicatur. Quanto hoc furiosius atque
Majus peccatum est? Paulum deliquit amicus;
(Quod nisi concedas, habere insuavis, acerbus)
Odisti, et fugis, ut Rufonem debitor æris;
Qui nisi, cum tristes misero venere Calendæ,
Mercedem aut nummos unde unde extricat, a-
maras

Porrecto jugulo historias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus, mensave catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte ca-
tini

Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? Quid faciam, furtum si fecerit, aut si
Prodiderit commissa fide, sponsumve negarit?
Queis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum est: sensus moreque re-
pugnant,

Atque ipsa utilitas, iusti prope mater et æqui.
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutum ac turpe pecus, glandem atque cubilia
propter,

Unguibus et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
 Pugnant armis, quæ post fabricaverat usus;
 Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 Nominaque invenere: dehinc absistere bello,
 Oppida cœperunt munire, et ponere leges,
 Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit ante Helenam cunus teterrima belli
 Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
 Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
 Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
 Jura inventa metu injusti fateri necesse est,
 Tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 Nec Natura potest iusto secernere iniquum,
 Dividit ut bona diversis, fugienda petendis;
 Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet i-
 demque,

Qui teneros caules alieni fregerit horti,
 Et qui nocturnus sacra Divum legerit. Adsit
 Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas;
 Ne scutica dignum horribili sectere flagello.
 Nam, ut ferula cædas meritum majora subire
 Verbera, non vereor; cum dicas esse pares res
 Furta latrociniiis, et magnis parva mineris.
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
 Et futor bonus, et solus formosus, et est Rex;
 Cur optas quod habes? Non nosti quid pater,
 inquit,

Chrysiippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam,
 Nec soleas fecit: futor tamen est sapiens. Qui?
 Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen at-
 que

Optimus

Optimus est mōdulator : ut Alfenus vafer, omni
 Abjecto instrumento artis, clausaque taberna,
 Tonfor erat : sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus, sic Rex. Vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri ; quos tu nisi fuste coerces,
 Urgeris turba circum te stante, miserque
 Rumperis et latras, magnorum maxime Regum!
 Ne longum faciam : dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis, neque te quisquam stipator, ineptum
 Præter Crispinum, sectabitur ; et mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccaro stultus, amici:
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatusque magis vivam te Rege beatus.

SATYRA IV.

EUPOLIS atque Cratinus Aristophanesque
 poetæ,
 Atque alii, quorum comœdia prisca virorum est,
 Si quis erat dignus describi, quod malus ac fur,
 Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famosus ; multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
 Emunctæ naris, durus componere versus:
 Nam fuit hoc vitiosus : in hora sæpe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno:
 Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem ;
 Scribendi recte : nam ut multum, nil moror. Ecce
 Crispinus minimo me provocat : Accipe, si vis,
 Accipe jam tabulas : detur nobis locus, hora,
 Custodēs ;

Custodes; videamus uter plus scribere possit.
 Di bene fecerunt, inopis me quodque pusilli
 Finxerunt animi, raro et perpauca loquentis:
 At tu conclusas hircinis follibus auras,
 Usque laborantes dum ferrum molliat ignis,
 Ut mavis, imitare. Beatus Fannius, ultro
 Delatis capsis et imagine: cum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc
 rem,

Quod sunt quos genus hoc minime juvat; utpote
 plures

Culpari dignos. Quemvis media arripe turba;
 Aut ab avaritia, aut miser ambitione laborat.
 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
 Hunc capit argenti splendor: stupet Albius ære:
 Hic mutat merces surgente a sole, ad eum quo
 Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
 Fertur, uti pulvis collectus turbine; ne quid
 Summa deperdat metuens, aut ampliet ~~ut~~ rem.
 Omnes hi metuunt versus, odere poetam.
 Fœnum habet in cornu; longe fuge: dummodo
 risum

Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico:
 Et quodcunque semel chartis illeverit, omnes
 Gestiet a furno redeuntes scire lacuque,
 Et pueros et anus. Agedum, pauca accipe contra.
 Primum ego me illorum, dederim quibus esse
 poetis,

Excerptam numero: neque enim concludere ver-
 sum

Dixeris esse fatis; neque si quis scribat, uti nos,
 Sermoni propiora, putes hunc esse poetam.

Ingenium

Ingenium cui sit, cui mens diviniore, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.
 Idcirco quidam, comœdia necne poema
 Effet, quælivere: quod acer spiritus ac vis
 Nec verbis nec rebus inest; nisi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo merus. At pater ardens
 Sævit, quod meretrice nepos infans amica
 Filius uxorem grandi cum dote recusat;
 Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulat ante
 Noctem cum facibus. Numquid Pomponius istis
 Audiret leviora, pater si viveret? Ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis;
 Quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem
 Quo personatus pacto pater. His, ego quæ nunc,
 Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
 Tempora certa modosque, et quod prius ordine
 verbum est,

Posterior facias, præponens ultima primis;
 Non (ut si solvas, 'Postquam Discordia tetra
 Belli ferratos postes portasque refregit')
 Invenias etiam disjecti membra poetæ.
 Hactenus hæc: alias justum sit necne poema,
 Nunc illud tantum quæram; meritone tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
 Ambulat et Caprius, rauci male, cumque libellis;
 Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis
 Et puris vivat manibus, contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Cæli Birrique latronum;
 Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
 Queis manus infudet vulgi Hermogenisque Ti-
 gelli:

Neu

Nec recitem quidquam, nisi tunicis, idque coactus;
 Non ubivis, coramve quibuscumlibet. In medio qui
 Scripta foro recitent, sunt multi; quique lavantes.
 Suave locus voci resonat conclusus. Inanes
 Hoc juvat, haud illud quærentes, num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. Lædere gaudes,
 Inquit, et hoc studio pravus facis. Unde peti-
 tum

Hoc in me jaci? est auctor quis denique eorum
 Vixi cum quibus? Absentem qui rudit amicum;
 Qui non defendit, alio culpante; solutos
 Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
 Fingere qui non visa potest; commissa tacere
 Qui nequit; hic niger est: hunc tu, Romane,
 caveto.

Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos;
 E quibus unus amet quavis aspergere cunctos,
 Præter eum qui præbet aquam; post, hunc quo-
 que potus,

Condita cum verax aperit præcordia Libæ.
 Hic tibi comis et urbanus liberque videtur
 Infesto nigris: ego, si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
 Lividus ac mordax videar tibi? Mentio si qua
 De Capitolini furtis injecta Petilli
 Te coram fuerit; defendas, ut tuus est mos:
 Me Capitolinus convivore usus amicoque
 A puero est, causaque mea permulta rogatus
 Fecit; et incolumis lætor quod vivit in Urbe:
 Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
 Fugerit. Hic nigræ succus loliginis; hæc est
 Ærugo mera: quod vitium procul afore chartis,

Atque

SERM. LIB. I. SAT. IV. 167

Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud, vere promitto. Liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius; hoc mihi juris
 Cum venia dabis. Infuevit pater optimus hoc me,
 Ut fugerem exemplis vitiorum quæque notando.
 Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo quod mi ipse paraffet:
 Nonne vides, Albi ut male vivat filius? ut qui
 Farris inops? magnum documentum, ne pa-
 triam rem

Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
 Cum deterreret: Scetani diffimilis sis.
 Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
 Possim: Deprensi non bella est fama Treboni,
 Aiebat: sapiens, vitatu quodque petitu
 Sit melius, causas reddat tibi: mi satis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodis eges, vitam famamque tueri
 Incolumem possum. Simul ac duraverit ætas
 Membra animumque tuum, nabis sine cortice.

Sic me

Formabat puerum dictis; et sive jubebat
 Ut facerem quid: Habes auctorem, quo facias hoc;
 Unum ex iudicibus selectis objiciebat:
 Sive vetabat: An hoc inhonestum et inutile factu
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo cum
 Hic atque ille? Avidos vicinum funus ut ægros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent vitiis. Ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quæcunque ferunt: mediocribus, et
 queis

Ignoscas,

Ignoscas, vitiis teneor. Fortassis et istinc
 Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
 Consilium proprium. Neque enim, cum lectulus
 aut me

Porticus excepit, desum mihi: Rectius hoc est;
 Hoc faciens vivam melius: sic dulcis amicis
 Occurram: hoc quidam non belle: numquid
 ego illi

Imprudens olim faciam simile? Hæc ego mecum
 Compressis agito labris. Ubi quid datur oti,
 Illudo chartis. Hoc est mediocribus illis
 Ex vitiis unum; cui si concedere nolis,
 Multa poetarum veniet manus, auxilio quæ
 Sit mihi (nam multo plures sumus) ac veluti te
 Judæi cogamus in hanc concedere turbam.

S A T Y R A V.

E GRESSUM magna me accepit Aricia
 Roma

Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
 Græcorum longe doctissimus: inde Forum Appi
 Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
 Præcinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
 Hic ego, propter aquam, quod erat teterrima,
 ventri

Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
 Expectans comites. Jam Nox inducere terris
 Umbras, et cœlo diffundere signa parabat.
 Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
 Ingerere. Huc appelle: Trecentos inferis: ohe!
 Jam

SERM. LIB. I. SAT. V. 169

Jam satis est. Dum æs exigitur, dum inula ligatur,
 Tota abit hora. Maliculices, ranæque palustres
 Avertunt somnos. Absentem ut cantat amicam
 Multa prolutus vappa nauta, atque viator
 Certatim: tandem fessus dormire viator
 Incipit; ac missæ pastum retinacula mulæ
 Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.
 Jamque dies aderat, nil cum procedere lintrem
 Sentimus; donec cerebrosus profilit unus,
 Ac mulæ nautæque caput lumbosque saliguo
 Fuste dolat. Quarta vix demum exponimur hora.
 Ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha.
 Millia tum pransi tria repimus; atque subimus
 Impositum saxi late candentibus Anxur.
 Huc venturus erat Mæcnas, optimus atque
 Cocceius, missi magnis de rebus uterque
 Legati; averfos soliti componere amicos.
 Hic œulis ego nigra meis collyria lippus
 Illinere. Interea Mæcnas advenit, atque
 Cocceius, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
 Factus homo; Antoni, non ut magis alter, amicus.
 Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
 Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
 Prætextam, et latum clavum, prunæque batillum.
 In Mamurrarum lassî deinde urbe manemus,
 Murena præbente domum, Capitone culinam.
 Postera lux oritur multo gratissima: namque
 Plotius et Varius Sinuessæ Virgiliusque
 Occurrunt; animæ, quales neque candidiores
 Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.
 O qui complexus, et gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo sanus amico.

Q

Proxima

Proxima Campano ponti quæ villula tectum
 Præbuit; et parochi, quæ debent, ligna salemque.
 Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
 Lulum it Mæcenas, dormitum ego Virgiliusque:
 Namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
 Hinc nos Cocceii recipit plenissima villa,
 Quæ super ~~est~~ Caudi cauponas. Nunc mihi
 paucis

Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicirri,
 Musa, velim memores; et quo ~~pâtre~~ natus uter-
 que

Contulerit lites. Messî clarum genus—Osci:
 Sarmenti domina extat. Ab his majoribus orti
 Ad pugnam venire. Prior Sarmentus: Equi te
 Esse feri similem dico. Ridemus; et ipse
 Messius, Accipio: caput et movet. O! tua cornu
 Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres; cum
 Sic mutilus miniteris? At illi fœda cicatrix
 Setosam lævi frontem turpaverat oris.

Campanum in morbum, in faciem permulta jo-
 catus,

Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
 Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
 Multa Cicirrus ad hæc: Donasset jamne catenam
 Ex voto Laribus, quærebat: scribe quod esset,
 Nihilo deterius dominæ jus esse. Rogabat
 Denique, cur unquam fugisset; cui satis una
 Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
 Prorsus jucunde cœnam producimus illam.
 Tendimus hinc recta Beneventum; ubi sedulus
 hospes

Pene arsit, macros dum turdos versat in igni:

Nam

Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano summum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam, servosque timentes
Tum rapere, atque omnes restinguere velle vi-
deres.

Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabufus; et quos
Nunquam erepsimus, nisi nos vicina Trivici
Villa recepisset, lacrymoso non sine fumo;
Udos cum foliis ramos ureme camino.
Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem expecto: somnus tamen au-
fert

Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant, ventremque supi-
num.

Quatuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,
Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
Signis perfacile est. Venit vilissima rerum
Hic aqua; sed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus ut soleat humeris portare viator:
Nam Canusi lapidosus; aquæ non ditior urna.
[Qui locus a forti Diomede est conditus olim.]
Flentibus hic Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi pervenimus; utpote longum
Carpentes iter, et factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior, via pejor, adusque
Bari mœnia piscosi. Dein Gnatia, lymphis
Iratis exstructa, dedit risusque jocosque;
Dum flammis sine thura liquefcere limine sacro
Persuadere cupit. Credat Judæus Apella,

Non ego: Namque Deos didici securum agere
ævum;

Nec, si quid miri faciat Natura, Deos id
Tristes ex alto cœli demittere tecto.

Brundisium longæ finis chartæque viæque.

S A T Y R A VI.

NON, quia, Mæcenâs, Lydorum quidquid
Etruscos

Incoluit fines, nemo generosior est te;
Nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarent;
Ut plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum:
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus. Persuades hoc tibi vere,
Ante potestatem Tulli atque ignobile regnum,
Multos sæpe viros nullis majoribus ortos
Et vixisse probos, amplis et honoribus auctos:
Contra, Lævinum Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Judice, quo nosti; populo; qui stultus honores
Sæpe dat indignis, et famæ servit ineptus;
Qui stupet in titulis, et imaginibus. Quid oportet
Vos facere a vulgo longe longeque remotos?
Namque esto, populus Lævino mallet honorem
Quam Decio mandare novo; censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel merito, quoniam in propria non pelle qui-
essem.

Sed

SERM. LIB. I. SAT. VI. 173

Sed fulgente trahit constrictos Gloria curru
Non minus ignotos generosis. Quo tibi, Tilli,
Sumere depositum clavum, fierique tribuno?
Invidia accrevit, privato quæ minor efflet.
Nam ut quisque infanus nigris medium impediit
crus

Pellibus, ac latum demisit pectore clavum,
Audit continuo: Quis homo hic, aut quo patre
natus?

Ut si qui ægrotet quo morbo Barrus, haberi
Ut cupiat formosis; cat quacunque, puellis
Injiciat curam quærendi singula; quali
Sit facie, fura, quali pede, dente, capillo:
Sic qui promittit cives, Urbem sibi curæ,
Imperium fore, et Italiam, et delubra Deorum;
Quo patre sit natus, num ignota matre inho-
nestus,

Omnes mortales curare et quærere cogit.
Tunc Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
Dejicere e saxo cives, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu post me sedet uno:
Namque est ille, pater quod erat meus. Hoc tibi
Paulus,

Et Messala videris? At hic, si plaustra ducenta,
Concurrantque foro tria funera, magna sonabit
Cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc
nos.

Nunc ad me redeo libertino patre natum;
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia sum tibi, Mæcenæ, convictor; at
olim,

Quod mihi pareret legio Romana tribuno.

Q 3

Dis-

Diffimile hoc illi est : quia non, ut forsit^{us} honorem
 Jure mihi invidet quivis, ita te quoque amicum;
 Præsertim cautum dignos assumere, prava
 Ambitione procul. Felicem dicere non hoc
 Me possit, casu quod te fortitus amicum :
 Nulla etenim tibi me fors obtulit. Optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
 Ut veni coram; singultim pauca locutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me claro natum patre, non ego circum
 Me Satureiano vestrari iura caballo,
 Sed, quod eram, narro: respondes (ut tuus est mos)
 Pauca: abeo: et revocas nono post mense, ju-
 besque

Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego
 duco,

Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
 Non patre præclaro, sed vita et pectore puro.
 Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis
 Mendosa est natura, alioqui recta; (velut si
 Egregio inspersos reprehendas corpore nævos)
 Si neque avaritiam, neque sordes, aut mala lustra
 Objiciet vere quisquam mihi; purus et insons,
 (Ut me collaudem) si vivo et carus amicis;
 Causa fuit pater his: macro qui pauper agello
 Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
 Quo pueri magnis e centurionibus orti,
 Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 Ibant octonis referentes Idibus æra;
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes, quas doceat quivis eques atque senator
 Semet prognatos. Vestem servosque sequentes

In

SERM. LIB. I. SAT. VI. 175

In magno ut populo si quis vidisset; avita
 Ex re p~~re~~beri sumtus mihi crederet illos.
 Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
 Circum doctores aderat. Quid multa? Pudicum
 (Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
 Non solum factio, verum opprobrio quoque turpi:
 Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim
 Si præco parvas, aut (ut fuit ipse) coactor
 Mercedes sequeretur: neque ego essem questus. Ad
 hæc nunc

Laus illi debetur, et a me gratia major.
 Nil me pœniteat sanum patris hujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam. Longe mea discrepat istis
 Et vox et ratio. Nam si Natura juberet
 A certis annis ævum remeare peractum,
 Atque alios legere ad fastum quoscunque parentes
 Optaret sibi quisque; meis contentus, honestos
 Fascibus ac sellis nollem mihi sumere: demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo; quod
 Nollem onus, haud unquam solitus, portare mo-
 lestum.

Nam mihi continuo major quærenda foret res,
 Atque salutandi plures; ducendus et unus
 Et comes alter, uti solus ne rursus peregre
 Exirem; plures calones atque caballi
 Pascendi; ducenda petorrita. Nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques
 armos.

Objiciet nemo fordes mihi, quas tibi, Tilli,
 Cum

Cum Tiburte via prætorem quinque sequuntur
 Te pueri, lasanum portantes ænophorumque.
 Hoc ego commodius, quam tu, præclare senator,
 Millibus atque aliis vivo. Quacunque libido est,
 Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
 Fallacem Circum, vespertinumque pererro
 Sæpe forum: assisto divinis: inde domum me
 Ad porri et ciceris refero laganique catinum.
 Cœna ministratur pueris tribus; et lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus
 Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum; non sollicitus, mihi quod
 cras

Surgendum sit mane, obscundus Marfya, qui se
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo: post hanc vagor, aut ego (lecto
 Aut scripto quod me tacitum juvet) ungor olivo;
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum
 Admonuit, fugio campum lusumque trigonem.
 Pransus non avide, quantum interpellat inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. Hæc est
 Vita solutorum misera ambitione gravique.
 His me consolor, victurum suavius, ac si
 Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fu-
 isset.

S A T Y R A VII.

PROSCRIPTI Regis Rupili pus atque ve-
 nenum
 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus

Omnibus et lippis notum et tonforibus esse.
 Perſius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas;
 Durus homo, atque odio poſſet qui vincere Re-
 gem;

Confidens, tumidusque; adeo ſermonis amari,
 Siſennas, Barros ut equis præcurreret albis.
 Ad Regem redeo. Poſtquam nihil inter utrum-
 que

Convenit (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti,
 Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. Inter
 Hæctora Priamiden, animoſum atque inter Achil-
 lem

Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors;
 Non aliam ob cauſam, niſi quod virtus in utroque
 Summa fuit. Duo ſi Diſcordia verſet inertes;
 Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedæ
 Cum Lycio Glaucæ; diſcedat pigrior, ultro
 Muneribus miſſis) Bruto prætore tenente
 Ditem Aſiam, Rupili et Perſi par pugnat, uti
 non

Compoſiti melius cum Bitho Bacchius. In juſ
 Acres procurrunt; magnum ſpectaculum uterque.
 Perſius exponit cauſam; ridetur ab omni
 Conventu; laudat Brutum, laudatque cohortem;
 Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtellasque ſalubres
 Appellat comites, excepto Rege: Canem illum,
 Inviſum agricolis ſidus, veniſſe: ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara ſecuris.
 Tum Præneſtinus falſo multoque fluenti
 Expreſſa arbuſto regerit convicia; durus
 Vindemiator, et invictus, cui ſæpe viator

Ceſſiſſet,

Cessisset, magna compellans voce cuculum.
 At Græcus, postquam est Italø perfusus aceto,
 Perſius exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
 Oro, qui reges confueſti tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas? Operum hoc, mihi crede,
 tuorum eſt.

S A T Y R A VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile li-
 gnum;

Cum faber, incertus ſcæmnum faceretne Priapum,
 Maluit eſſe Deum. Deus inde ego, furum avi-
 umque

Maxima formido; nam fures dextra coerces,
 Obſcœnoque ruber porrectus ab inguine palus:
 Aſt importunas volucres in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis confidere in hortis.
 Huc prius anguſtis ejeſta cadavera cellis
 Conſervus vili portanda locabat in arca.
 Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
 Pantolabo ſcurræ, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agro
 Hic dabat; hæredes monumentum ne ſequeretur.
 Nunc licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
 Aggere in aprico ſpatiari; qua modo tristes
 Albis informem ſpectabant offibus agrum:
 Cum mihi non tantum furesque feræque ſuetæ
 Hunc vexare locum curæ ſunt atque labori,
 Quantum carminibus quæ verſant atque vènenis
 Humanos animos. Haſ nullo perdere poſſum
 Nec prohibere modo, ſimul ac vaga Luna decorum
 Protulit

Protulit os, quin ossa legant herbasque nocentes.
 Vidi egomet nigra fuccinctam vadere palla
 Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana majore ululantem. Pallor utrasque
 Fecerat horrendas aspectu. Scalpere terram
 Unguibus, et pullam divellere mordicus agnam
 Cœperunt. Cruor in fossam confusus; ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lanea et effigies erat, altera cerea: major
 Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
 Cerea suppliciter stabat, servilibus ut quæ
 Jam peritura modis. Hecaten vocat altera; sævam
 Altera Tisiphonen. Serpentes atque videres
 Infernas errare canes; Lunamque rubentem,
 Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
 Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
 Corvorum; atque in me veniat mictum atque
 cacatum

Julius, et fragilis Pediatia, furque Voranus.
 Singula quid memorem? quo pacto alterna lo-
 quentes

Umbræ cum Sagana resonarint triste et acutum;
 Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
 Abdiderint furtim terris, et imagine cerea
 Largior arserit ignis; et ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum ac facta duarum:
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 Diffissa nate ficus. At illæ currere in Urbem:
 Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
 Vincula, cum magno risuque jocoque videres.

SATYRA

SATYRA IX.

IBAM forte Via Sacra, sicut meus est mos,
Nescio quid meditans nugarum, totus in
illis:

Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaque manu: Quid agis, dulcissime rerum?
Suaviter, ut nunc est, inquam; et cupio omnia
quæ vis.

Cum affectaretur: Numquid vis? occupo. At ille,
Noris nos, inquit: docti sumus. Hic ego: Pluris
Hoc, inquam, mihi eris. Misere discedere quæ-
rens,

Ire modo ocyus, interdum consistere, in aurem
Dicere nescio quid puero. Cum sudor ad imos
Manaret talos: O te, Bolane, cerebri
Felicem! aiebam tacitus. Cum quidlibet ille
Garriret, vicos, Urbem laudaret; ut illi
Nil respondebam: Misere cupis, inquit, abire;
Jamdudum video: sed nil agis: usque tenebo:
Prosequar hippoc, quo nunc iter est tibi. Nil
opus est te

Circumagi: quendam volo visere non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubatis, prope Cæsaris hor-
tos.

Nil habeo quod agam, et non sum piger; usque
sequar te.

Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus,
Cum gravius dorso subiit onus. Incipit ille:
Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies: nam quis me scribere plures
Aut

Aut citius possit versus? quis membra movere
Mollius? Invideat quod et Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat: Est tibi mater,
Cognati, queis te salvo est opus? Haud mihi
quisquam:

Omnes composui. Felices! nunc ego resto.
Confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit mota divina anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet
ensis,

Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:
Garrulus hunc quando consumet cunque: loquaces,

Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta jam parte diei
Præterita: et casu tunc respondere vadatus
Debebat; quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. Inteream, si
Aut valeo stare, aut novi civilia jura:
Et propero quo scis. Dubius sum quid faciam,
inquit;

Tene relinquam, an rem. Me sodes. Non faciam,
ille:

Et præcedere cœpit. Ego (ut contendere durum
Cum victore) sequor. Mæcnas quo modo tecum,
Hinc repetit, paucorum hominum, et mentis bene
sanæ?

Nemo dexterius fortuna est usus: haberes
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
Summosses omnes. Isto non vivitur illic,
Quo tu rere, modo: domus hac nec purior ulla est,

R

Nec

Nec magis his aliena malis: nil mi officit, in-
quam,

Ditior hic, aut est quia doctior: est locus uni-
cuique suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
Sic habet. Accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. Velis tantummodo, quæ tua vir-
tus,

Expugnabis: et est qui vinci possit; eoque
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
Muneribus servos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam; tempora quæram;
Occurram in triviis; deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit,
ecce

Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, et illum
Qui pulchrenoffet. Consistimus. Unde venis? et
Quo tendis? rogat, et respondet. Vellere cœpi,
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos, ut me eriperet. Male falsus
Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto velle loqui te
Aiebas mecum. Memini bene; sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. Vis tu
Curtis Judæis oppedere? Nulla mihi, inquam,
Religio est. At mi: sum paulo infirmior, unus
Multorum: ignosces: alias loquar. Huncine
solem

Tam nigrum surrexe mihi? Fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
Adversarius, et, Quo tu, turpissime? magna
Inclamat voce, et, Licet antestari? Ego vero
Oppono

Oppono auriculam. Rapit in jus: clamor utrinque,
Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

S A T Y R A X.

NEMPE incomposito dixi pede currere versus

Lucili. Quis tam Lucili fautor inepte est,
Ut non hoc fateatur? At idem, quod sale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera:
nam sic

Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris; et est quædam tamen hic quoque
virtus:

Est brevitæ opus, ut currat sententia, neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aures:
Et sermone opus est modo tristi, sæpe jocosæ;
Defendente vicem modo rhetoris atque poetæ,
Interdum urbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
Fortius ac melius magnas plerumque secatur res.
Illi, scripta quibus comœdia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher

Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
Nil præter Calvum et doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, verbis quod Græca Latinis
Miscuit. O seri studiorum! quine putetis
Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti

R 2

Contigit?

Contigit? At sermo lingua concinnus utraque
 Suavior (ut Chio nota si commissa Falerni est)
 Cum versus facias. Te ipsum percontor, an et cum
 Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli,
 Scilicet oblitus patriæque patrisque (Latine
 Cum Pedius causas exfudet, Poplicola, atque
 Corvinus) patriis intermiscere petita
 Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
 Atqui ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
 Versiculos; tali vetuit me voce Quirinus
 Post mediam visus noctem, cum somnia vera:
 In silvam non ligna feras infanius, ac si
 Magnas Graiorum malis implere catervas.
 Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dum-
 que

Defingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
 Quæ neque in æde sonent certantia, iudice Tarpa,
 Nec redeant iterum atque iterum spectanda thea-
 tris.

Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
 Eludente senem, comis garrere libellos
 Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
 Facta canit pede ter percusso: forte epos acer,
 Ut nemo, Varius: ductu molle atque facetum
 Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenæ.
 Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis, melius quod scribere
 possem,

Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
 Hærentem capiti multa cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
 Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso,

Tu

Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
 Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
 Non ridet versus Enni gravitate minores?
 Cum de se loquitur, non ut majore reprensis.
 Quid vetat et nosmet Lucili scripta legentes
 Quærere num illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos, et euntes
 Mollius, ac si quis, pedibus quid claudere senis
 (Hoc tantum) contentus, amet scripsisse ducentos
 Ante cibum versus, totidem cœnatus? Etrusci
 Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
 Ingenium; caplis quem fama est esse librisque
 Ambustum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
 Comis et urbanus; fuerit limatior idem,
 Quam rudis, et Græcis intacti carminis auctor,
 Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
 Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
 Perfectum traheretur: et in versu faciendo
 Sæpe caput scaberet, vivos et roderet ungues.
 Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sint
 Scripturus: neque, te ut miretur turba, labores,
 Contentus paucis lectoribus. An tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis?
 Non ego. Nam fatis est equitem mihi plaudere:
 ut audax,

Contemptis aliis, explora Arbuscula dixit.
 Men' moveat cimex Pantilius? aut cruciet, quod
 Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?
 Plotius, et Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
 Valgius, et probet hæc Octavius, optimus atque
 R 3 Fuscus;

Fuscus ; et hæc utinam Viscorum laudet uterque :
Ambitione relegata, te dicere possum,
Pollio ; te, Messala, tuo cum fratre ; simulque
Vos, Bibule et Servi ; simul his te, candide Furni ;
Complures alios, doctos ego quos et amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere velim ; doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
I, puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q U I N T I

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
S E R M O N U M
L I B E R II.

S A T Y R A I.

SUNT quibus in Satyra videor nimis acer, et
ultra
Legem intendere opus: sine nervis altera
quidquid
Composui pars esse putat, similesque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam præscribe. Quiescas. Ne faciam,
inquis,
Omnino versus? Aio. Peream male, si non
Optimum erat: verum neque dormire. Ter uncti
Trananto Tiberim, somno quibus est opus alto;
Irriguumque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, neu fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen

Attamen et justum poteras et scribere fortem,
 Scipiadam ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
 Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
 Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;
 Cui male si palpere, recalcitret undique tutus.
 Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu
 Pantolabum scurram, Nomentanumve nepotem?
 Cum sibi quisque timet, quanquam est intactus,
 et odit.

Quid faciam? Saltat Millonius, ut semel isto
 Accessit fervor capiti, numerusque lucernis.
 Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
 Pugnis. Quotcapitum vivunt, totidem studiorum
 Millia. Me pedibus delectat claudere verba
 Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 Ille velut fidis arcana sodalibus olim
 Credebat libris; neque, si male cesserat, usquam
 Decurrens alio, neque si bene: quo fit ut omnis
 Votiva pateat veluti descripta tabella
 Vita senis. Sequor hunc, Lucanus an Appulus,
 anceps:

Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
 Missus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis,
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis;
 Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
 Incuteret violenta. Sed hic stylus haud petet ultro
 Quemquam animantem, et me veluti custodiet
 ensis

Vagina tectus; quem cur destringere coner,
 Tutus ab infestis latronibus? O Pater et Rex
 Jupiter, ut pereat positum rubigine telum;
 Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
 Qui

Qui me commoritur (melius non tangere, clamo)
 Flebit, et insignis tota cantabitur Urbe.
 Cervius iratus leges minitatur et urnam;
 Canidia Albuci, quibus est inimica, venenum;
 Grande malum Turius, si quid se iudice certes.
 Ut, quo quisque valet, suspectos terreat; utque
 Imperitet Natura potens, sic collige mecum.
 Dente lupo, cornu taurus petit; unde, nisi intus
 Monstratum? Scævæ vivacem crede nepoti
 Matrem—Nil faciet sceleris pia dextera. Mirum!
 Ut neque calce lupo quemquam, neque dente
 petit bos:

Sed malâ tollet animum vitiato melle cicuta.
 Ne longum faciam; seu me tranquilla senectus
 Expectat, seu Mors atris circumvolat alis;
 Dives, inops; Romæ, seu Fors ita iusserit, exsul;
 Quisquis erit vitæ, scribam, color. O puer, ut sis
 Vitalis metuo; et majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat. Quid? cum est Lucilius ausus
 Primus in hunc operis componere carmina mo-
 rem,

Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis; num Lælius, et qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
 Ingenio offensus? aut læso dolere Metello,
 Famosisve Lupo cooperto versibus? Atqui
 Primores populi arripuit populumque tributum;
 Scilicet uni æquus Virtuti atque ejus amicis.
 Quin, ubi se a vulgo et scena in secreta remorant
 Virtus Scipiadæ et mitis sapientia Læli;
 Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
 Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego,
 quamvis

Infra

Infra Lucili censum ingeniumque; tamen me
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 Invidia; et fragili quærens illidere dentem,
 Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
 Dissentis. Equidem nihil hinc diffingere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
 Incutiat tibi quid sanctarum insecitia legum:
 Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
 Judiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis
 Judice condiderit laudatus Cæsare? si quis
 Opprobriis dignum latraverit, integer ipse?
 Solventur risu tabulæ: tu missus abibis.

S A T Y R A II.

QUÆ virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
 (Nec meus hic sermo est; sed quæ præcepit
 Ofellus,

Rusticus, abnormis Sapiens, crassaque Minerva)
 Discite; non inter lances mensasque nitentes,
 Cum stupet insanis acies fulgoribus, et cum
 Acclinus falsis animus meliora recusat:
 Verum hic impransî mecum disquirite. Cur hoc?
 Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
 Corruptus iudex. Leporem sectatus, equove
 Lassus ab indomito; vel si Romana fatigat
 Militia assuetum græcari; seu pila-velox,
 Molliter austerum studio fallente laborem;
 Seu te discus agit, pete cedentem aera disco:
 Cum labor extuderit fastidia; ficcus, inanis
 Sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
 Ne biberis diluta. Foris est promus, et atrum
 Defendens

Defendens pisces hiemat mare: cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas,
aut

Qui partum? Non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est. Tu pulmentaria quære
Sudando. Pinguem vitis albumque neque oluscula,
Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
Hoc potius quam gallina tergere palatum,
Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
Rara avis, et picta pandat spectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quidquam. Num ve-
scesis ista,

Quam laudas, pluma? cocto num adest honor
idem?

Carne tamen quamvis distat nihil hac magis illa;
Imparibus formis deceptum te patet. Esto:
Unde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
Captus hiet? pontesne inter jactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? Laudas, insane, trilibrem
Mullum; in singula quem minuas pulmenta ne-
cesse est.

Ducit te species, video. Quo pertinet ergo
Proceros odisse lupos? Quia scilicet illis
Majorem Natura modum dedit, his breve pondus.
[Jejunus raro stomachus vulgaria temnit.]

Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos
Præsentès, Austri, coquite horum obsonia: quan-
quam

Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
Ægrum sollicitat stomachum; cum rapula plenus
Atque

Atque acidas mavult inulas. Necdum omnis abacta
 Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis,
 Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
 Galloni præconis erat acipensere mensa
 Infanis. Quid? tum rhombos minus æquora
 alebant?

Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
 Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
 Si quis nunc mergos suaves edixerit assos;
 Parebit pravi docilis Romana juvenus.
 Sordidus a tenui victu distabit, Ofello
 Judice. Nam frustra vitium vitaveris illud,
 Si te alio pravus detorseris. Avidienus,
 Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
 Quinquennes oleas est, et silvestria corna;
 Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum; et
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, natales, aliosve dierum
 Festos albatas celebret) cornu ipse bilibri
 Caulibus instillat, veteris non parvus aceti.
 Quali igitur victu sapiens utetur, et horum
 Utrum imitabitur? Hac urget lupus, hac canis,
 aiunt.

Mundus erit, qua non offendarfordibus, atque
 In neutram partem cultus miser. Hic neque servis,
 Albuci senis exemplo, dum munia didit,
 Sævus erit; nec sic ut simplex Nevius, unctam
 Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque
 magnum.

Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
 Afferat. In primis valeas bene: nam variæ res
 Ut noceant homini, credas, memor illius escæ

Quæ

Quæ simplex olim tibi sederit. At simul affis
 Miscueris elixa, simul conchylia turdis;
 Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
 Cœna defurgat dubia? Quin corpus onustum
 Hesternis vitiis animum quoque prægravat una,
 Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
 Alter, ubi dicto citius curata sopori
 Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quon-
 dam;

Sive diem festum rediens advexerit annus,
 Seu recreare volet tenuatum corpus, ubi ve
 Accedent anni, et tractari mollius ætas
 Imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad istam,
 Quam puer et validus præsumis, mollitiem? seu
 Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus.
 Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia
 natus

Illis nullus erat; sed, credo, hac mente, quod
 hospes

Tardius adveniens vitiatum commodius, quam
 Integram edax dominus consumeret. Hos uti-
 nam inter

Heroas natum tellus me prima tulisset!

Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
 Occupat humanam? Grandes rhombi, patinæque
 Grande ferunt una cum damno dedecus: adde
 Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
 Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
 As, laquei pretium. Jure, inquit, Trausius istis
 Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,

S

Divi-

Divitiasque habeo tribus amplas regibus. Ergo
 Quod superat non est melius quo infumere possis?
 Cur eget indignus quisquam, te divite? quare
 Templâ ruunt antiqua Deum? cur, improbe, caræ
 Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
 Uni nimirum tibi recte semper erunt res?
 O magnus posthac inimicis risus! Uterne
 Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
 Pluribus affuerit mentem corpusque superbum;
 An qui contentus parvo metuensque futuri,
 In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
 Quo magis his credas; puer hunc ego parvus
 Ofellum

Integris opibus novi non latius usum,
 Quam nunc accisis. Videas metato in agello,
 Cum pecore et gnatis, fortem mercede colonum,
 Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
 Quidquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
 At mihi, seu longo post tempore venerat hospes,
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicinus; bene erat, non piscibus urbe petitis,
 Sed pullo atque hædo: tum pensilis uva secundas
 Et nux ornabat mensas, cum duplici ficu.
 Post hoc ludus erat culpa potare magistra:
 Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractæ seria frontis.
 Sæviat atque novos moveat Fortuna tumultus;
 Quantum hinc eminet? quanto aut ego par-
 cius, aut vos,
 O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriæ telluris herum Natura neque illum,
 Nec me, nec quemquam statuit. Nos expulit ille:
 Illum

SERM. LIB. II. SAT. III. 195

Illum aut nequities, aut vafri infcitia juris,
 Postremum expellet certe vivacior hæres.
 Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
 Dictus, erit nulli proprius; sed cedit in usum
 Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite fortes,
 Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SI raro scribes, ut toto non quater anno
 Membranam poscas, scriptorum quæque re-
 texens,

Iratus tibi, quod vini somnique benignus
 Nil dignum sermone canas: quid fiet? At ipsis
 Saturnalibus huc fugisti sobrius. Ergo

Dic aliquid dignum promissis: incipe. Nil est.
 Culpantur frustra calami, immeritusque laborat
 Iratis natus paries Dis atque poetis.

Atqui vultus erat multa ac præclara minantis,
 Si vacuum tepido cepisset villula tecto.

Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
 Eupolin Archilocho? comites educere tantos?
 Invidiam placare paras Virtute relicta?

Contemnere miser. Vitanda est improba Siren
 Desidia; aut quidquid vita meliore parasti
 Ponendum æquo animo. Di te, Damasippe,

Deæque

Verum ob consilium donent tonsore. Sed unde
 Tam bene me nosti? Postquam omnis res mea

Janum

Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
 Excussus propriis. Olim nam quærere amabam,

S 2

Quo

Quo vaser ille pedes lavisset Sisyphus ære;
 Quid sculptum infabre, quid fufum durius effet:
 Callidus huic signo ponebam millia centum:
 Hortos egregiasque domos mercarier unus
 Cum lucro noram: unde frequentia Mercuriali
 Impofuere mihi cognomen compita. Novi;
 Et miror morbi purgatum te illius. Atqui
 Emovit veterem mire novus, ut folet, in cor
 Trajecto lateris miferi capitifve dolore:
 Ut lethargicus hic cum fit pugil, et medicum ur-
 get.

Dum ne quid fimile huic, efto ut libet. O bone,
 ne te

Frustrere: infanis et tu, ftultique prope omnes,
 Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
 Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
 Solatus juffit fapientem pascere barbam;
 Atque a Fabricio non triflem ponte reverti.
 Nam, male re gefta, cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen, dexter fletit; et, Cave faxis
 Te quidquam indignum: pudor, inquit, te ma-
 lus angit,

Infanos qui inter vertere infanus haberi.
 Primum nam inquiram, quid fit furere: hoc fi
 erit in te

Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala ftultitia, et cujufque infcitia veri
 Cæcum agit, infanum Chryſippi porticus et grex
 Autumat. Hæc populos, hæc magnos formula
 reges,

Excepto fapiente, tenet. Nunc accipe quare
 Defipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
 Infano

SERM. LIB. II. SAT. III. 197

Infano posuere. Velut filvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit,
 Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit; unus utrim-
 Error, sed variis illudit partibus: hoc te [que
 Crede modo insanum; nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum
 Stultitiæ nihilum metuenda timentis; ut ignes,
 Ut rupes fluviosque in campo obstare queratur:
 Alterum et huic varium, et nihilo sapientius,
 ignes

Per medios fluviosque ruentis. Clamet amica
 Mater, honesta soror, cum cognatis pater, uxor:
 Hic fossa est ingens, hic rupes maxima; serva:
 Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,
 Cum Ilionam edormit; Catienis mille ducentis,
 'Mater, te appello,' clamantibus. Huic ego
 vulgus

Errori similem cunctum insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Damasippus emendo:
 Integer est mentis Damasippi creditor? Esto:
 Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi di-
 cam;

Tunc insanus eris, si acceperis? an magis excors
 Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
 Scribe decem a Nerio: non est satis: adde Ci-
 cutæ

Nodosi tabulas, centum mille adde catenas:
 Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
 Cum rapies in jus malis ridentem alienis;
 Fiet aper, modo avis, modo saxum, et, cum vo-
 let, arbor.

Si male rem gerere insani est; contra, bene sani;

Putidius multo cerebrum (mihi crede) Perilli est
 Distantis, quod tu nunquam rescribere possis.
 Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
 Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
 Quisquis luxuria, tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet; huc propius me,
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est ellebori multo pars maxima avaris:
 Nescio an Aniciram ratio illis destinet omnem.
 Hæredes Staberi summam incidere sepulcro;
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
 Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio
 Arri, et

Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
 Seu recte, hoc volui; ne sis patruus mihi. Credo
 Hoc Staberi prudentem animum vidisse—Quid
 ergo

Sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo
 Hæredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
 Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius; ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante perisset,
 Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res,
 Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
 Divitiis parent; quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus. Sapiensne? Etiam, et
 Rex,

Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnæ laudi fore. Quid simile isti
 Græcus Aristippus? qui servos projicere aurum
 In media jussit Libya; quia tardius irent
 Propter onus segres. Uter est insanior horum?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.

Si

Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
 Nec studio citharæ, nec Musæ deditus ulli;
 Si scalpra ac formas non futor; nautica vela
 Averfus mercaturis; delirus et amens
 Undique dicatur merito. Quî discrepat istis,
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet longo cum fuste; neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum;
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
 Si, positis intus Chii veterisque Falerni
 Mille cadis (nihil est, tercentum millibus) acre
 Potet acetum: age, si et stramentis incubet unde-
 octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca;
 Nimirum insanus paucis videatur: eo quod
 Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
 Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat hæres,
 Dis inimice senex, custodis? Ne tibi desit:
 Quantulum enim summæcurtabit quisque dierum,
 Ungere si caules oleo meliore, caputque
 Cœperis impexa fœdum porrigine? Quare,
 Si quidvis satis est, perjuras, furripis, aufers
 Undique? Tun' sanus? Populum si cedere saxi
 Incipias, servosve tuo quos ære pararis;
 Infanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
 Cum laqueo uxorem interimis, matremque ve-
 neno,
 Incolumi capite es? Quid enim? Neque tu hoc
 facis Argis,
 Nec ferro ut demens genitricem occidis Orestes.
 An

An tu reris eum occisa insanisse parente?
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
 Quin, ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,
 Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
 Non Pyladen ferro violare, aususve sororem est
 Electram: tantum maledicit utrique, vocando
 Hanc Furiam, hunc aliud, jussit quod splendida
 bilis.

Pauper Opimius argenti positi intus et auri,
 Qui Veientanum festis ~~per~~are diebus
 Campana solitus trulla vappamque profectis,
 Quondam lethargo grandi est oppressus; ut hæres
 Jam circum loculos et claves lætus ovanisque
 Curreret. Hunc medicus multum celer atque
 fidelis

Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum: hominem sic erigit. Addit
 et illud:

Ni tua custodis, avidus jam jam auferet hæres.
 Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: Hoc age.
 Quid vis?

Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
 Instans accedit stomacho fultura ruenti.
 Tu cessas? Agedum; sume hoc ptisanarium oryzæ.
 Quanti emtæ? Parvo. Quanti ergo? Octussibus.
 Eheu!

Quid refert morbo, an furtis, peream an ne rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid
 avarus?

Stultus et insanus. Quid? si quis non sit avarus;
 Continuo

Continuo sanus? Minime. Cur, Stoice? Dicam.
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 Hic æger: recte est igitur, surgetque? Negabit:
 Quod latus, aut renes morbo tentantur acuto.
 Non est perjurus, neque fordidus: immolet æquis
 Hic porcam Laribus. Verum ambitiosus et audax:
 Naviget Anticyram. Quid enim differt, bala-
 troni

Dones quidquid habes, an nunquam mutare paratis?
 Servius Oppidius Canus duo prædia, dives
 Antiquo censu, gnatis divisse duobus
 Fertur, et hoc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nuncesque
 Ferre sinu laxo, donare, et credere vidi;
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem:
 Extimui, ne vos ageret vesania discors;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
 Quare per Divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas; tu ne majus facias id
 Quod satis esse putat pater, et Natura coercet.
 Præterea, ne vos titillet gloria, jure-
 jurando obstringam ambo: uter ædilis fueritve
 Vestrum prætor, is intestabilis et sacer esto.
 In cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in circo spatiere, et aheneus ut fies;
 Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
 Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 Rex sum. Nil ultra quæro plebeius. Et æquam
 Rem imperito; ac si cui videor non justus, inulto
 Dicere, quod sentit, permitto. Maxime Regum,
 Di

Di tibi dent capta classem reducere Troja :
 Ergo consulere, et mox respondere licebit?
 Confule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis;
 Gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium infans morti dedit, inclytum
 Ulysses

Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide gnatam
 Ante aras, spargisque mola caput, improbe, falsa;
 Rectum animi servas? Quorsum? Infans quid
 enim Ajax

Fecit? Cum stravit ferro pecus; abstinuit vim
 Uxore et gnato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulysses.
 Verum ego, ut hærentes adverso litore naves
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus.
 Qui species alias veri scelerisque, tumultu
 Permissas, capiet, commotus habebitur; atque
 Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
 Ajax, cum immeritos occidit, desipit, agnos:
 Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
 Stas animo? et purum est, vitio tibi cum tumi-
 dum est cor?

Si quis lectica nitidam gestare amet agnam;
 Huic vestem, ut gnatae, paret ancillas, paret au-
 rum;

Pupam, aut pupillam appellet, fortique marito
 Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
 Prætor, et ad sanos abeat tutela propinquos.

Quid?

Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna,
Integer est animi? Ne dixeris. Ergo ubi prava
Stultitia, hic summa est insania: qui sceleratus,
Et furiosus erit: cepit quem vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc, age, luxuriam et Nomentanum arripe
mecum:

Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimonio mille talenta,
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius ac Tusci turba impia vici,
Cum scurris factor, cum Velabro omne macellum
Mane domum veniant. Quid enim? Venere fre-
quentes.

Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid et
horum

Cuique domi est, id crede tuum; et vel nunc
pete, vel cras.

Accipe quid contra juvenis responderit æquus:
Tu nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Coenam ego: tu pisces hiberno ex æquore verris:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam. Aufer:
Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
Unde uxor media currit de nocte vocata.

Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ
(Scilicet ut decies solidum absorberet) aceto
Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitie et nugis pravorum et amore gemellum,
Luscinias soliti impenso prandere coemtas;
Quorsum abeant? Sanin'? creta an carbone no-
tandi? Ædi-

Edificare casae, postello adungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum; amentia verset.
 Si puerilius his ratio esse evincet amare;
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, tri-
 mus

Quale prius; ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plores: quæro, faciasne quod olim
 Mutatus Polemo? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia? potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
 Postquam est impransus correptus voce magistri.
 Porrigis irato puero cum poma, recusat:
 Summe, catelle; negat: si non des, optet. Amator
 Exclusus qui distat? agit ubi secum, eat, an non,
 Quo rediturus erat non arcessitus; et hæret
 Invisis foribus: Ne nunc, cum me vocat ultro,
 Accedam? an potius mediter finire labores?
 Excluit, revocat: redeam? Non, si obsecret. Ecce
 Servus non paulo sapientior: O here, quæ res
 Nec modum habet, neque consilium, ratione
 modoque

Tractari non vult. In amore hæc sunt mala:
 bellum,

Pax rursus. Hæc si quis tempestatis prope ritu
 Mobilia, et cæca fluitantia sorte, laboret
 Reddere certa sibi; nihilo plus explicet, ac si
 Insanire paret certa ratione modoque.

Quid? cum Picenis excerpens semina pomis,
 Gaudes, si cameram percussit forte; penes te es?
 Quid? cum balba feris annofo verba palato,
 Edificante casae qui sanior? Adde cruorem
 Stultitiæ,

Stultitiæ, atque ignem gladio scrutare. Modo,
inquam,

Hellade percussa, Marius cum præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?

Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis manesenex manibus currebat, et, Unum,
(Quid tam magnum? addens) unum me surpите
morti,

Dis etenim facile est, orabat; sanus utrisque
Auribus atque oculis: mentem, nisi litigiosus,
Exciperet dominus, cum venderet. Hoc quoque
vulgus

Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Jupiter, ingentes qui datque adimisque dolores,
Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit; illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi stabit. Casus medicusve levarit
Ægrum ex præcipiti; mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet.

Quone malo mentem concussa? Timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius, sapientum octavus, amico
Arma dedit; posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.

Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris
Quam me stultitiam (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.

Quid? caput abscissum manibus cum portat Agave
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?

T

Stultum

Stultum me fateor (liceat concedere veris)
 Atque etiam infanum: tantum hoc ediffere, quo me
 Ægrotare putes animi vitio. Accipe: primum
 Ædificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis; et idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis
 Spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
 An quodcunque facit Mæcenās, te quoque ve-
 rum est,

Tantum dissimilem, et tanto certare minorem?
 Absentis ranæ pullis vituli pede preffis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
 Bellua cognatos eliserit. Illa rogare,
 Quantane? num tantum, sufflans se, magna fuit?

Tum

Major dimidio: Num tantum? Cum magis atque
 Se magis inflaret: Non, si te ruperis, inquit,
 Par eris. Hæc a te non multum abludit imago.
 Adde poemata nunc; hoc est, oleum adde ca-
 mino;

Quæ si quis sanus fecit, sanus facis et tu.
 Non dico horrendam rabiem. Jam define.

Cultum

Majorem censu. Teneas, Damasippe, tuis te.
 Mille puellarum, puerorum mille furores.
 O major tandem parcas insane minori.

S A T Y R A IV.

UNDE, et quo Catiū? Non est mihi tem-
 pus aventi

Ponere signa novis præceptis; qualia vincant
 Pytha-

SERM. LIB. II. SAT. IV. 207

Pythagorān, Anytique reum, doctumque Platona.
Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
Interpellarim: sed des veniam bonus, oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes
 mox;

Sive est naturæ hoc, sive artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem;
Utpote res tenues, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen; simul et Romanus, an ho-
 spes.

Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut succi melioris, et ut magis alta rotundis,
Ponere: namque marem cohibent callosa vitellum.
Caule suburbano, qui ficcis crevit in agris,
Dulcior: irriguo nihil est elutius horto.
Si vespertinus subito te opprefferit hospes;
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris vivam musto mersare Falerno:
Hoc teneram faciet. Pratensibus optima fungis
Natura est: aliis male creditur. Ille salubres
Æstates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose; quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet. Leni præcordia mulso
Prolueris melius. Si dura morabitur alvus;
Mitulus, et viles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi brevis herba; sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior Lucrina peloris;

Ostrea Circeiis, Miseno oriuntur echinæ;
 Pedinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi cœnarum quivis temere arroget artem,
 Non prius exacta tenui ratione saporum.
 Nec satis est cara pisces averrere mensa,
 Ignarum quibus est jus aptius, et quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 UMBER, et iligna nutritus glande, rotundas
 Curvet aper lances carnem vitantis inertem:
 Nam Laurens malus est, ulvis et arundine pinguis.
 Vineæ summittit capreas non semper edules.
 Fœcundæ leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque avibus quæ natura ac foret ætas,
 Ante meum nulli patuit quæsitæ palatum.
 Sunt quorum ingenium nova tantum crustula
 promit.

Nequaquam satis est re una consumere curam:
 Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, labore;
 Quali perfundat pisces securus olivo.
 Massica si cœlo suppones vina sereno;
 Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura,
 Et decedet odor nervis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet fœce Falerna
 Vina, columbino limum bene colligit ovo;
 Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 Tostis marcentem squillis recreabis et Afra
 Potorem cochlea: nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho: perna magis, ac magis
 hillis

Flagitat immorsus refici: quin omnia mavult,
 Quæcunque in mundis fervent allata popinis.

Est

Est operæ pretium duplicis pernoscere juris
 Naturam. Simplex e dulci constat olivo :
 At pingui miscere mero muriaque decebit,
 Non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum sletit, insuper addes
 Pressa Venafranæ quod bacca remisit olivæ.
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo :
 Nam facie præstant. Venucula convenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
 Hanc ego cum malis, ego sæcem primus et alec,
 Primus et invenior piper album, cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis.
 Immane est vitium, dare millia terna macello,
 Angustoque vagos pisces urgere catino.
 Magna movet stomacho fastidia ; seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit ;
 Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.
 Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consistit sumtus ? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes ;
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem
 Hæc habeant, tanto reprimi justius illis,
 Quæ nisi divitibus nequeunt contingere mensis ?
 Docte Cati, per amicitiam Divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quocunque, me-
 memento.
 Nam quamvis memori referas mihi pectore
 cuncta ;
 Non tamen interpres tantundem juveris. Adde

Vultum habitumque hominis; quem tu vidisse
beatus

Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

S A T Y R A V.

HOC quoque, Tiresia, præter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam
res

Artibus atque modis— quid rides? Jamne, do-
lose,

Non satis est Ithacam revehi, patriosque Penates
Aspicere? O nulli quidquam mentite, vides ut
Nudus inopsque domum redeam, te vate: neque
illic

Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. Atqui
Et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem, missis ambagibus, horres;
Accipe, qua ratione queas ditescere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guslet venerabilior Lare dives.

Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Utne tegam spurco Damæ latus? Haud ita Trojæ
Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
Paupereris. Fortem hoc animum tolerare jubebo:
Et quondam majora tuli. Tu protinus, unde
Divi-

Divitias ærisque ruam, dic, augur, acervos.
 Dixi equidem, et dico. Captes astutus ubique
 Testamenta senum: neu, si vafer unus et alter
 Infidiatorem prærofo fugerit hamo,
 Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
 Magna minorve foro si res certabitur olim;
 Vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus; illius esto
 Defensor: fama civem causaque priorem
 Sperne, domi si gnatus erit, fœcundave conjux.
 Quinte, puta, aut Publi, (gaudent prænomine
 molles

Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
 Jus anceps novi; causas defendere possum.
 Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
 Contemtum cassa nuce pauperet. Hæc mea cura
 est,

*Ne quid tu perdas, neu sis jocus. Ire domum,
 atque

Pelliculam curare jube. Si cognitor ipse:
 Persta, atque obdura: seu rubra Canicula findet
 Infantes statuas; seu pingui tentus omaso
 Furius hibernas cana nive conspuet Alpes.
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tan-
 gens

Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
 Plures adnabunt thynni, et cetaria crescent.
 Si cui præterea validus male filius in re
 Præclara sublatus aletur; ne manifestum
 Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Arrepe officiosus, ut et scribare secundus
 Hæres; et, si quis casus puerum egerit Orco,

Iu

In vacuum venias. Perraro hæc alea fallit.
 Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
 Abnuere, et tabulas a te remove memento;
 Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 Cera velit versu: solus, multisne cohæres
 Veloci percurre oculo. Plerumque recoctus
 Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
 Captatorque dabit risus Nafica Corano.
 Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?

O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
 Demissum genus Ænea, tellure marique
 Magnus erit; forti nubet procera Corano
 Filia Naficæ, metuentis reddere soldum.
 Tum gener hoc faciet: tabulas focero dabit, atque
 Ut legat orabit: multum Nafica negatas
 Accipiet tandem, et tacitus leget; invenietque
 Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
 Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa,
 Libertusve senem delirum temperet; illis
 Accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
 Adjuvat hoc quoque: sed vincet longe prius ipsum
 Expugnare caput. Scribet mala carmina vecors?
 Laudato. Scortator erit? Cave te roget: ultro
 Penelopen facilis potiori trade. Putasne,
 Perduci poterit tam frugi, tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim magnum donandi parca juvenus;
 Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinæ.

Sic

SERM. LIB. II. SAT. V. 213

Sic tibi Penelope frugi est: quæ si semel uno
De sene gustarit, tecum partita lucellum;
Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.
Me sene, quod dicam, factum est. Anus improba
Thebis

Ex testamento sic est elata: cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres;
Scilicet elabi si posset mortua: credo,
Quod nimium institerat viventi. Cautus adito:
Neu desis operæ, neve immoderatus abundes.
Difficilem et morosum offendes garrulus; ultro
Non etiam fileas. Davus sis comicus; atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec, ohe jam!
Ad cælum manibus sublatis dixerit, urge; et
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cum te servitio longo curaque levarit;
Et certum vigilans, Quartæ esto partis Ulysses,
Audieris, hæres: Ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? Unde mihi tam fortem, tamque
fidelem?

Sparge subinde: et, si paulum potes, illacrymare. Est
Gaudia prodentem vultum celare. Sepulcrum
Permissum arbitrio sine sordibus exstrue: funus
Egregie factum laudet vicinia. Si quis
Forte cohæredum senior male tussiet; huic tu
Dic, ex parte tua, seu fundi, sive domus sit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
Imperiosa trahit Proserpina. Vive, valeque.

SATYRA

SATYRA VI.

HOC erat in votis: modus agri non ita
magnus,

Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquæ fons,
Et paulum silvæ super his foret. Audius atque
Di melius fecere. Bene est: nihil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis.

Si neque majorem feci ratione mala rem;
Nec sum facturus vitio culpave minorem:
Si veneror stultus nihil horum: O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
O si urnam argenti fors quæ mihi monstret! ut
illi,

Thesauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mereatus aravit, dives amico
Hercule: si, quod adest, gratum juvat: hac prece
te oro,

Pingue pecus domino facias, et cætera, præter
Ingenium; utque soles, custos mihi maximus
adsis.

Ergo ubi me in montes et in arcem ex Urbe re-
movi,

Quid prius illustrem Satyris Musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Au-
ster,

Autumnusque gravis, Libitinæ quæstus acerbæ.
Matutine pater, seu Jane libentius audis,
Unde homines operum primos vitæque labores
Instituunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponforem me rapis: Eia,

Ne

Ne prior officio quisquam respondeat, urge;
 Sive Aquilo terras radit, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod mi obfit, clare certumque locuto
 Luctandum in turba; facienda injuria tardis.
 Quid tibi vis, quas res agis, insane? improbus
 urget

Iratis precibus. Tu pulses omne quod obftet,
 Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
 Hoc juvat, et melli est; non mentiar. At simul
 atras

Ventum est Esquilias; aliena negotia centum
 Per caput et circa saliunt latus. Ante secundam
 Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.
 De re communi scribæ magna atque nova te
 Orabant hodie meminisses, Quinte, reverti.
 Imprimat his, cura, Mæcenas signa tabellis.
 Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit; et instat.
 Septimus octavo propior jam fugerit annus,
 Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
 In numero; duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
 Vellet, iter faciens; et cui concedere nugas
 Hoc genus: Hora quota est? Threx est Gallina
 Syro par?

Matutina parum cautos jam frigora mordent;
 Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
 Per totum hoc tempus subjectior in diem et horam
 Invidiæ. Noster ludos spectaverit una,
 Luserit in campo, Fortunæ filius, omnes.
 Frigidus e Rostris manet per compita rumor;
 Quicumque obviis est, me consulit: O bone
 (nam te

Scire,

Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
 Numquid de Dacis audisti? Nil equidem. Ut tu
 Semper eris derisor! At omnes Di exagitent me,
 Si quidquam. Quid? militibus promissa Triquetra
 Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?

Jurantem me scire nihil miratur, ut unum
 Scilicet egregii mortalem atque silenti.

Perditur hæc inter misero lux, non sine votis:
 O rus, quando ego te aspiciam? quandoque li-
 cebit

Nunc veterum libris, nunc somno et inertibus
 horis,

Ducere sollicitæ jucunda obliviam vitæ?

O quando faba Pythagoræ cognata, simulque
 Unctæ satis pingui ponentur oluscula lardo?

O noctes, cœnæque Deum! quibus ipse meique
 Ante Larem vescor proprium; vernasque procaces
 Libatis pasco dapibus. Prout cuique libido est,
 Siccat inæquales calices conviva, solutus

Legibus insanis: seu quis capit acria fortis

Pocula; seu modicis uvescit lætius. Ergo

Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,

Nec male necne Lepos saltet; sed quod magis ad
 nos

Pertinet, ac nescire malum est, agitamur: utrumne
 Divitiis homines, an sint virtute beati;

Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos;

Et quæ sit natura boni, summumque quid ejus.

Cervius hæc inter vicinus garrit aniles

Ex re fabellas. Si quis nam laudat Arelli

Solicitas ignarus opes; sic incipit: Olim

Rusticus urbanum murem mus paupere fertur

Acce-

SERM. LIB. II. SAT. VI. 217

Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum;
Asper, et attentus quæsitis; ut tamen arctum
Solveret hospitii animum. Quid multa? neque
ille

Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
Aridum et ore ferens acinum, semesaque lardi
Frustra dedit, cupiens varia fastidia cœna
Vincere tangentis male singula dente superbo:
Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
Effet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem ubanus ad hunc: Quid te juvat, inquit,
amice,

Prærupti nemoris patientem vivere dorso?
Vis tu homines urbemque feris præponere filvis?
Carpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
~~Mortales~~ animas vivunt sortita, neque ulla est
~~Aut~~ magno aut parvo leti fuga. Quo, bone,
circa,

Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
Vive memor, quam sis ævi brevis. Hæc ubi dicta
Agrestem pepulere, domo levis exsilit: inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
Mœnia nocturni subrepere. Jamque tenebat
Nox medium cœli spatium, cum ponit uterque
In locuplete domo vestigia; rubro ubi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos;
Multaque de magna superessent fercula cœna,
Quæ procul exstructis inerant hesternæ canistris.
Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,
Continuatque dapes; necnon vernit^{iter} ipsis
Fungitur officiis, prælibans omne quod affert.

U

Ille

Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisque
 Rebus agit lætum convivam; cum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
 Currere per totum pavidi conclave; magisque
 Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
 Personuit canibus. Tum rusticus, Haud mihi vita
 Est opus hac, ait, et valeas: me silva, cavusque
 Tutus ab infidiis tenui solabitur ervo.

S A T Y R A VII.

JAMDUDUM ausculto; et cupiens tibi di-
 cere servus
 Pauca, reformido. Davusne? Ita, Davus, amicum
 Mancipium domino, et frugi, quod sit fatis; hoc
 est,

Ut vitale putes. Age, libertate Decembri
 (Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
 Pars hominum vitiis gaudet constanter, et urget
 Proposuit: pars multa natat, modo recta ca-
 pessus,

Interdum pravis obnoxia. Sæpe notatus
 Cum tribus annellis, modo læva Priscus inani,
 Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas;
 Ædibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste;
 Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
 Vivere; Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
 Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
 Contudit articulos, qui pro se tolleret atque
 Mitteret in phimum talos, mercede diurna
 Conductum pavit: quanto constantior idem

In

In vitiis, tanto levius miser ac prior ille,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant,

Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime?
Laudas

Fortunam ac mores antiquæ plebis; et idem,
Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;
Aut quia non firmus rectum defendis; et hæres,
Nequicquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas; absentem rusticus Urbem
Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas securum olus; ac, velut usquam
Vinctus eas, ita te felicem ducis amasque,
Quod nusquam tibi sit potandum. Jusserit ad se
Mæcenæ serum sub lumina prima venire
Convivam: Nemon' oleum fert ocys? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugisque.
Milvius et scurræ, tibi non referenda præcati,
Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
Tu, cum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro
Insectere, velut melior; verbisque decoris
Obvolvas vitium? Quid, si me stultior ipse
Quingentis emto drachmis deprnderis? Aufer
Me vultu terrere; manum stomachumque teneto,
Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
Peccat uter nostrum cruce dignius? Acris ubi me
Natura incendit; sub clara nuda lucerna

Quæcunque exceperit turgentis verbera caudæ,
 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum,
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
 Ditiore aut formæ melioris meiat eodem.

Tu, cum projectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacerna;
 Non es quod simulas? Metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uri virgis ferroque necari
 Auctoratus eas; an turpi clausus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis,
 Contractum genibus tangas caput? Estne marito
 Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
 In corruptorem vel iustior. Illa tamen se
 Non habitu, mutatave loco, peccatave superne;
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
 Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore
 famam.

Evasti? Metues, credo, doctusque cavebis:
 Quæres quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. O toties servus! Quæ bellua ruptis,
 Cum semel effugit, reddit se prava catenis?
 Non sum mœchus, ais. Neque ego, hercule, fur,
 ubi vasa

Prætereo sapiens argentea. Tolle periculum,
 Jam vaga profiliet frænis natura remotis.
 Tune mihi dominus, rerum imperiis hominum-
 que

Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam misera formidine privet?
 Adde

SERM. LIB. II. SAT. VII. 221

Adde super, dictis quod non levius valeat: nam
Sive vicarius es, qui servo paret, uti mos
Vester ait, seu conservus; tibi quid sum ego?

Nempe

Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile signum.

Quisnam igitur liber? Sapiens; sibi qui imperiosus;
Quem neque pauperies, neque mors, nec vin-
cula terrent;

Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, et in seipso totus; teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per leve morari;
In quem manca ruit semper Fortuna. Potesne
Ex his, ut proprium, quid noscere? Quinque ta-
lenta

Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum
Perfundit gelida: rursus vocat. Eripe turpi
Colla iugo: Liber, liber sum, dic age. Non quis:
Urget enim mentem dominus non lenis, et acres
Subjeat lasso stimulos, versatque negantem.
Vel cum Pausiaca torpes, insane, tabella;
Qui petcas mistus atque ego, cum Fulvi Ritu-
baeque

Aut Placideiani contento poplite miror
Prælia, rubrica picta aut carbone, velut si
Re vera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? Nequam et cessator Davus: at ipse
Subtilis veterum iudex et callidus audis.
Nil ego, si ductor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis respondat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosus est cur?
Tergo plector enim: qui tu impunitior illa,

U 3

Quæ

Quæ parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
 Nempe inamarefcunt epulæ fine fine petitæ;
 Illufque pedes vitiofum ferre recufant
 Corpus. An hic peccat, fub noctem qui puer uvam
 Furtiva mutat ftrigili? qui prædia vendit,
 Nil fervile gulæ parens habet? Adde, quod idem
 Non horam tecum efle potes, non otia recte
 Ponere; teque ipfum vitas fugitivus et erro,
 Jam vino quærens, jam fomno fallere curam:
 Frufta: nam comes atra premit, fequiturque
 fugacem.

Unde mihi lapidem? Quorfum eft opus? Unde
 fagittas?

Aut infanie homo, aut verſus facit. Ocyus hinc te
 Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

S A T Y R A VIII.

U T Naſidieni juvit te cœna beati?
 Nam mihi convivam quærenti dictus here
 illic

De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. Dic (ſi grave non eſt)
 Quæ prima iratum ventrem placaverit eſca.
 In primis Lucanus aper; leni fuit Auſtro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater; acrima circum
 Rapula, laſtucæ, radices, qualia laſſum
 Pervellunt ſtomachum, ſiſer, alec, fæcula Coa.
 His ubi ſublatis puer alte cinctus acernam
 Gauſape purpureo menſam perterſit, et alter
 Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
 Poſſet cœnantes offendere; ut Attica virgo

Cum

S E R M. LIB. II. SAT. VIII. 223

Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium maris expertus.
Hic herus: Albanum, Mæcenas, sive Falernum
Te magis appositis delectat; habemus utrumque:
Divitias miseras. Sed quis cœnantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et
infra

(Si memini) Varinus; cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat supra ipsum; Porcius infra,
Ridiculus totas semel absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. Nam cætera turba,
Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, pisces,
Longe dissimilem noto celantia succum:
Ut vel continuo patuit, cum passeris affi, atque
Ingustata mihi porrexerat ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad lunam delecta. Quid hoc intersit; ab ipso
Audieris melius. Tum Vibidius Balatroni:
Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti:
Et calices poscit majores. Vertere pallor
Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres
Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
Fervida quod subtile exfurdant vina palatum.
Invertunt Allifanis vinaria tota
Vibidius Balatroque; secutis omnibus: imi
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter muræna natantes
Inpatina porrecta. Sub hoc herus: Hæc gravida,
inquit,

Capta

Capta est, deterior post partum carne futura.
 His mistum jus est oleo, quod prima Venafri
 Pressit cella; garo de succis piscis Iberi;
 Vino quinquenni, verum citra mare nato,
 Dum coquitur; cocto Chium sic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud; pipere albo, non sine
 aceto,

Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.
 Erucas virides, inulas ego primus amaras
 Monstravi incoquere; illotos Curtillus echinos,
 Ut melius muria, quam testa marina remittit.
 Interea suspensa graves aulæa ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulveris atrii
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos majus veriti, postquam nihil esse periculi
 Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
 Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
 Tolleret: Heu! Fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? Ut semper gaudes illudere rebus
 Humanis! Varius mappa compelescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
 Hæc est conditio vivendi, aiebat: eoque
 Responsura tuo nunquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtum; ne panis adustus,
 Ne male conditum jus apponatur; ut omnes
 Præcincti recte pueri contique ministrent?
 Adde hos præterea casus: aulæa ruant si,
 Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 Adversæ nudare solent, celare secundæ.

Nasi-

SERM. LIB. II. SAT. VIII. 225

Nasidienus ad hæc: Tibi Di, quæcunque pre-
ceris,

Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque
comis:

Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure susurros.

Nullos his mallet ludos spectasse: sed illa
Redde, age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
Quod sibi poscenti non dentur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo:

Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. Deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus et ficis pastum jecur anseris albi,
Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit. Tum pectore
adusto.

Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes;
Suaves res, si non causas narrâret earum, et
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia afflasset pejor serpentibus Afris.

QUINTI

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
E P I S T O L A R U M
L I B R I D U O.

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
E P I S T O L A R U M

L I B E R I.

E P I S T O L A I.

A D M Æ C E N A T E M.

PRIMA dicte mihi, summa dicende Camena,
Spectatum satis, et donatum jam rude
quæris,

Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.

Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro;

Ne populum extrema toties exoret arena.

Est mihi purgatam crebro qui perfonet aurem :

Solve senescentem mature sanus equum, ne

Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.

Nunc itaque et versus et cætera ludicra pono :

Quid verum atque decens, curo et rogo, et omnis
in hoc sum :

Condo, et compono, quæ mox depromere possim.

Ac ne forte roges, quo me duce, quo Lare tuter:

Nullius addictus jurare in verba magistri,

Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.

Nunc agilis fio, et mersor civilibus undis:

Nunc mihi res, non me rebus subjungere conor,

X

Virtutis

Virtutis veræ custos, rigidusque fatelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor.
Ut nox longa quibus mentitur amica, diesque
Lenta videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ
spem

Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æque pauperibus prodest, locupletibus æque;
Æque neglectum pueris senibusque nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam solerque ele-
mentis.

Non possis oculo quantum contendere Lynceus;
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes invicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quadam prodire tenuis, si non datur ultra.
Fervet avaritia, miseroque cupidine pectus?
Sunt verba ac voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, et magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? Sunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,
Stultitia caruisse. Vides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
Quanto devites animi capitisque labore.

Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
Ne cures ea, quæ stulte miraris et optas,

Discere,

Discere, et audire, et meliori credere non vis?
 Quis circum pagos et circum compita pugnax
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
 Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmæ?
 Vilius est auro argentum, virtutibus aurum.
 O cives, cives! quærenda pecunia primum;
 Virtus post nummos: hæc Janus summus ab imo
 Prodocet; hæc recinunt juvenes dictata senesque.
 Est animus tibi, sunt mores, est lingua, fidesque:
 Sed quadringentis sex septem millia desint,
 Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
 Si recte facies. Hic murus aheneus esto,
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
 Roscia, die sodes, melior lex, an puerorum
 Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
 Et maribus Curiis, et decantata Camillis?
 Isne tibi melius suadet, qui, Rem facias; rem,
 Si possis, recte; si non, quocunque modo rem;
 Ut propius spectes lacrymosa poemata Pupi:
 An qui fortunæ te respondere superbæ
 Liberum et erectum præfens hortatur et aptat?
 Quod si me populus Romanus forte roget, cur
 Non, ut porticibus, sic judiciis fruam isdem;
 Nec sequar aut fugiam, quæ diligit ipse vel odit:
 Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
 Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
 Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
 Bellua multorum est caput. Nam quid sequar,
 aut quem?
 Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis et pomis viduas venentur avaras,
 Excipiantque senes, quos in vivaria mittant:

Multis occulto crescit res fœnore. Verum
 Esto, aliis alios rebus studiisque teneri:
 Iidem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in orbe finus Baiis præluet amœnis,
 Si dixit dives; lacus et mare sentit amorem
 Festinantis heri: cui si vitiosa libido
 Fecerit auspiciū; cras ferraamenta Teanum
 Tolletis, fabri. Læctus genialis in aula est?
 Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita:
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
 Quid pauper? Ride. Mutat cœnacula, læctos,
 Balnea, tonsores: conducto navigio æque
 Nauseat, ac locuples quem ducit priva triremis.
 Si curatus inæquali tonsore capillos
 Occurro, rides: si forte subucula pexæ
 Trita subest tunicæ, vel si toga diffidet impar;
 Rides. Quid, mea cum pugnat sententia secum;
 Quod petiit, spernit; repetit quod nuper omisit;
 Æstuat, et vitæ disconvenit ordine toto;
 Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
 Insanire putas solennia me, neque rides,
 Nec medici credis, neque curatoris egere
 A prætore dati; rerum tutela mearum
 Cum sis, et prave sectum stomacheris ob unguem
 De te pendentis, te respicientis amici.
 Ad summam, sapiens uno minor est Jove, dives,
 Liber, honoratus, pulcher, Rex denique regum;
 Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

EPI-

EPISTOLA II.

AD LOLLIUM.

TROJANI belli scriptorem, maxime Lolli,
 Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
 Qui, quid sit pulchrum, quid turpe; quid utile,
 quid non,

Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
 Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
 Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
 Græcia Barbariæ lento collisa duello,
 Stultorum regum, et populorum continet æstus.
 Antenor censet belli præcidere causam:
 Quod Paris, ut salvus regnet vivatque beatus,
 Cogi posse negat. Nestor componere lites
 Inter Peliden festinat et inter Atriden.
 Hunc amor, ira quidem communiter urit utrum-
 que.

Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 Seditio, dolis, scelere, atque libidine, et ira,
 Iliacos intra muros peccatur, et extra.
 Rursum quid virtus, et quid sapientia possit,
 Utile proposuit nobis exemplar Ulysses:
 Qui domitor Trojæ, multorum providus urbes
 Et mores hominum inspexit; latumque per æquor,
 Dum sibi, dum fociis reditum parat, aspera multa
 Pertulit, adversus rerum immerfabilis undis.
 Sirenum voces, et Circes pocula nosti:
 Quæ si cum fociis stultus cupidusque bibisset,
 Sub domina meretrice fuisset turpis et excors;

X 3

Vixisset

Vixisset canis immundus, vel amica luto fus.
 Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique
 In cute curanda plus æquo operata juvenus;
 Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
 Ad strepitum citharæ cessantem ducere somnum.
 Ut jugulent hominem, surgunt de nocte latrones:
 Ut teipsum serves, non expergisceris? Atqui
 Si noles sanus, cures hydropicus: et ni
 Posces ante diem librum cum lumine; si non
 Intendes animum studiis et rebus honestis;
 Invidia vel amore vigil torquere. Nam cur
 Quæ lædunt oculum festinas demere; si quid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui cœpit, habet. Sapere aude:
 Incipe. Vivendi recte qui prorogat horam,
 Rusticus exspectat dum defluat amnis: at ille
 Labitur, et labetur in omne volubilis ævum.
 Quæritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor; et incultæ pacantur vomere silvæ.
 Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
 Non domus, et fundus, non æris acervus et auri
 Ægroto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. Valeat possessor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit aut metuit; juvat illum sic domus et
 res,
 Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagrum,
 Auriculas citharæ collecta forde dolentes.
 Sincerum est nisi vas; quodcunque infundis,
 aescit.
 Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
 Semper

Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius macrescit rebus opimis:
 Invidia Siculi non invenere tyranni
 Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
 Infectum volet esse, dolor quod suaserit ac mens,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
 Ira furor brevis est. Animum rege; qui, nisi paret,
 Imperat: hunc frænâ, hunc tu compesce catena.
 Fingit equum tenera docilem cervice magister
 Ire viam, qua monstrat eques: venaticus, ex quo
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in silvis catulus. Nunc adhibe puro
 Pectore verba, puer; nunc te melioribus offer.
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis;
 Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

EPISTOLA III.

AD JULIUM FLORUM.

JULI Flore, quibus terrarum militet oris
 Claudius Augusti privignus, scire laboro.
 Thracane vos, Hebrusque nivali compede victus,
 An freta vicinas inter currentia turres,
 An pingues Asiæ campi collesque morantur?
 Quid studiosa cohors operum struit? Hoc quoque
 curo:
 Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
 Bella quis et paces longum diffundit in ævum?
 Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
 Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
 Fastidire

Fastidire lacus et rivos ausus apertos :
 Ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
 An tragica desævit et ampullatur in arte?
 Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque
 monendus

Privatas ut quærat opes, ac tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo :
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grege avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus. Ipse quid audes ?
Quæ circumvolitas agilis thyma ? Non tibi parvum
Ingenium, non incultum est et turpiter hirtum.
Seu linguam caussis acuis, seu civica jura
Respondere paras ; seu condidis amabile carmen ;
Prima feres ederæ victricis præmia. Quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses ;
Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parvi properemus et
ampli ;

Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
Debes hoc etiam rescribere; Si tibi curæ est,
Quantæ conveniat, Munatius: an male facta
Gratia nequicquam coit, et rescinditur; ac vos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,
Indomita cervice feros. Ubicunque locorum
Vivitis, indigni fratrum rumpere fœdus,
Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

EPI-

EPISTOLA IV.

AD ALBIUM TIBULLUM.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?

Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum silvas inter reptare salubres,
Curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
Di tibi divitias dederunt, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Qui sapere, et fari possit quæ sentiat; et cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde;
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter spem curamque, timores inter et iras,
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem et nitidum bene curata cute vides;
Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

EPISTOLA V.

AD TORQUATUM.

SI potes Archiacis conviva recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella;
Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes, iterum Tauro, diffusa palustres
Inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum.

Si

Si melius quid habes, arcesse; vel imperium fer.
 Jamdudum splendet focus, et tibi munda supellex.
 Mitte leves spes, et certamina divitiarum,
 Et Moschi causam. Cras, nato Cæsare, festus
 Dat veniam somnumque dies. Impune licebit
 Æstivam sermone benigno tendere noctem.
 Quo mihi fortunas, si non conceditur uti?
 Parcus ob hæredis curam nimiumque severus
 Affidet insano. Potare et spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.
 Quid non ebrietas designat? Operta recludit;
 Spes jubet esse ratas; ad prælia trudit inertem;
 Sollicitis animis onus eximit; addocet artes.
 Fœcundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solutum?
 Hæc ego procurare et idoneus imperor, et non
 Invitus; ne turpe toral, ne sordida mappa
 Corruget nares; ne non et cantharus, et lanx
 Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
 Sit, qui dicta foras eliminat; ut coeat par,
 Jungaturque pari. Butram tibi Septiciumque,
 Et, nisi cœna prior, potiorque puella Sabinum
 Detinet, assumam. Locus est et pluribus umbris:
 Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
 Tu, quotus esse velis, rescribe; et, rebus omissis,
 Atria servantem postico falle clientem.

EPISTOLA VI.

AD NUMICIUM.

NIL admirari prope res est una, Numici,
Solaque, quæ possit facere et servare beatum.
Hunc solem, et stellas, et decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectant. Quid censes munera terræ?
Quid, maris extremos Arabas ditantis et Indos?
Ludicra quid, plausus, et amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
Qui timet his adversa, fere miratur eodem
Quo cupiens pacto. Pavor est utrobique molestus:
Improvisa simul species exterret utrumque:
Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne; quid ad
rem,

Si, quidquid vidit melius pejusse sua spe,
Defixis oculis, animoque et corpore torpet?
Infani sapiens nomen ferat, æquus iniqui;
Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum et marmor vetus, æraque et
artes

Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
Gnavus mane forum, et vespertinus pete tectum;
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus, et (indignum quod sit) pejoribus ortus
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid sub terra est, in apricum proferet ætas;
Defodiet, condetque nitentia. Cum bene notum
Porticus

Porticus Agrippæ, et via te conspexerit Appi;
 Ire tamen restat, Numa quo devenit et Ancus.
 Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
 Quære fugam morbi. Vis recte vivere? quis non?
 Si virtus hoc una potest dare; fortis omiſſis
 Hoc age deliciis. Virtutem verba putas, et
 Lucum ligna? Cave ne portus occupet alter;
 Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas:
 Mille talenta rotundentur, totidem altera; porro et
 Tertia succedant, et quæ pars quadret acervum.
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
 Et genus, et formam regina Pecunia donat;
 Ac bene nummatum decorat Saudela, Venusque.
 Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex:
 Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
 Si posset centum scenæ præbere rogatus,
 Qui possum tot? ait: tamen et quæram, et quot
 habebo,

Mittam. Post paulo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydem: partem, vel tolleret omnes.

Exilis domus est, ubi non et multa supersunt,
 Et dominum fallunt, et profunt furibus. Ergo,
 Si res sola potest facere et servare beatum;
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species, et gratia præstat;
 Mercemur servum qui dicet nomina, lævum
 Qui fodicet latus, et cogat trans pondera dextram
 Porrigere: Hic multum in Fabia valet, ille Vellina:

Cui libet is fasces dabit; eripietque curule
 Cui volet importunus ebur: Frater, Pater, adde:
 Ut

EPISTOLARUM LIB. I. 241

Ut cuique est ætas, ita quemque facetus adopta.
 Si bene qui cœnat, bene vivit; lucet, eamus
 Quo ducit gula: piscemur, venemur, ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos
 Differtum transire forum campumque jubebat;
 Unus ut e multis populo spectante referret
 Emtum mulus aprum. Crudi tumidique lavemur,
 Quid deceat, quid non, obliti; Cærite cera
 Digni; remigium vitiosum Ithacensis Ulyssæi:
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque
 Nil est jucundum; vivas in amore jocisque.
 Vive, vale. Si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti: si non, his utere mecum.

EPISTOLA VII.

AD MÆCENATEM.

QUINQUE dies tibi pollicitus me rure futurum,

Sextilem totum mendax desideror. Atqui
 Si me vivere vis sanum recteque valentem;
 Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
 Mæcenas, veniam; dum ficus prima calorque
 Designatorem decorat licioribus atris:

Dum pueris omnis pater, et matercula pallet;
 Officiosaque sedulitas, et opella forensis
 Adducit febres, ac testamenta resignat.

Quod si bruma nives Albanis illinet agris;
 Ad mare descendet vates tuus, et sibi parcet,
 Contractusque leget: te, dulcis amice, reviset

Y

Cum

Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
 Non, quo more pyris vefci Calaber jubet hospes,
 Tu me fecisti locupletem. Vescere fodes.
 Jam satis est. At tu quantumvis tolle. Benigne.
 Non invisa feres pueris munuscula parvis.
 Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
 Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
 Prodigus ac stultus donat quæ spernit et odit:
 Hæc seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
 Vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus:
 Nec tamen ignorat quid distent æra lupinis.
 Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
 Quod si me noles usquam discedere; reddes
 Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
 Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, et
 Inter vina fugam Cynaræ mœrere protervæ.
 Forte per angustam tenuis nitedula rimam
 Repserat in cumeram frumenti; pastaque, rursus
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
 Cui muslela procul: Si vis, ait, effugere istinc,
 Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti.
 Hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
 Nec somnum plebis laudo satur altilium, nec
 Otia divitiis Arabum liberrima muto.
 Sæpe verecundum laudasti: Rexque, Paterque
 Audisti coram, nec verbo parcius absens.
 Inspice, si possum donata reponere lætus.
 Haud male Telemachus proles patientis Ulyssæi:
 Non est aptus equis Ithacæ locus, ut neque planis
 Porrectus spatiiis, neque multæ prodigus herbæ:
 Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
 Parvum parva decent. Mihi jam non regia Roma,
 Sed

Sed vacuum Tibur placet, aut imbelles Tarentum.
 Strenuus et fortis, causisque Philippus agendis
 Clarus, ab officiis octavam circiter horam
 Dum redit, atque foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur; conspexit, ut aiunt,
 Adrasum quandam vacua tonsoris in umbra
 Cultello proprios purgantem leniter unguis.
 Demetri, (puer hic non laevus iussa Philippi
 Accipiebat) abi, quære, et refer; unde domo,
 quis,

Cujus fortunæ, quo sit patre, quoque patrono.

It, redit, enarrat, Vulteium nomine Menam,
 Præconem, tenui censu, sine crimine notum,
 Et properare loco, et cessare, et quærere, et uti,
 Gaudentem parvisque sodalibus, et lare certo,
 Et ludis, et, post decisa negotia, campo.

Scitari libet ex ipso quodcunque refers. Dic
 Ad cœnam veniat. Non sane credere Mena:

* Mirari secum tacitus. Quid multa? Benigne,
 Respondet. Neget ille mihi? Negat improbus,
 et te

Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
 Vilia vendentem tunicato scruta popello
 Occupat, et salvere jubet prior. Ille Philippo
 Excusare laborem et mercenaria vincla,
 Quod non mane domum venisset; denique quod
 non

Providisset eum. Sic ignovisse putato
 Me tibi, si cœnas hodie mecum. Ut libet. Ergo
 Post nonam venies: nunc i, rem strenuus auge.
 Ut ventum ad cœnam est; dicenda, tacenda lo-
 cutus

Tandem dormitum dimittitur. Hic ubi sæpe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens, et jam certus conviva; jubetur
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 Impositus mannis, arvum cælumque Sabinum
 Non cessat laudare. Videt, ridetque Philippus:
 Et sibi dum requiem, dum risus undique quærit,
 Dum septem donat sestertia, mutua septem
 Promittit; persuadet uti mercetur agellum.
 Mercatur. Ne te longis ambagibus ultra
 Quam satis est morer; ex nitido fit rusticus, atque
 Sulcos et vineta crepat mera; præparat ulmos;
 Immoritur studiis, et amore senescit habendi.
 Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ,
 Spem mentita seges, bos est enectus arando;
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædes.
 Quem simul aspexit scabrum intonsumque Phi-
 lippus:
 Durus, ait, Vultei, nimis attentusque videris
 Esse mihi. Pol me miserum, patrone, vocares,
 Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
 Quod te per Genium dextramque Deosque Pe-
 nates
 Obsecro, et obtestor; vitæ me redde priori.
 Qui semel aspexit, quantum dimissa petitis
 Præstent; mature redeat, repetatque relicta.
 Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.

EPISTOLA VIII.

AD CELSUM ALBINOVANUM.

CELSO gaudere et bene rem gerere Albino-
vano,

Musa rogata, refer, comiti scribæque Neronis.

Si quæret, quid agam; dic, multa et pulchra mi-
nantem

Vivere nec recte, nec suaviter: haud quia grando

Contuderit vites, oleamve momorderit æstus;

Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvis:

Sed quia mente minus validus quam corpore
toto,

Nil audire velim, nil discere, quod levet ægrum;

Fidis offendar medicis, irascar amicis,

Cur me funesto properent arcere veterno;

Quæ nocuere sequar; fugiam quæ profore cre-
dam;

Romæ Tibur amem, ventosus, Tibure Romam.

Post hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat, et se;

Ut placeat Juveni, percontare, utque cohorti.

Si dicet, Recte; primum gaudere, subinde

Præceptum auriculis hoc instillare memento:

Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

EPISTOLA IX.

AD CLAUDIUM NERONEM.

SEPTIMIUS, Claudii, nimirum intelligit
 unus,
 Quanti me facias. Nam cum rogat, et prece cogit
 Scilicet, ut tibi se laudare et tradere coner,
 Dignum mente domoque legentis honesta Neronis;
 Munere cum fungi prioris censet amici,
 Quid possim videt ac novit me valdius ipso.
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
 Dissimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ,
 Frontis ad urbanæ descendi præmia. Quod si
 Deposuit laudas ob amici iussa pudorem;
 Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

EPISTOLA X.

AD FUSCUM ARISTIUM.

URBIS amatorem Fuscum salvere jubemus
 Ruris amatores; hac in re scilicet una
 Multum dissimiles; at cætera pene gemelli,
 Fraternis animis: quidquid negat alter, et alter:
 Annuimus pariter: vetuli notique columbi,
 Tu nidum servas, ego laudo ruris amœni
 Rivos, et musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quæris? Vivo et regno, simul ista reliqui
 Quæ

Quæ vos ad cælum fertis rumore secundo.
 Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso;
 Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturæ si convenienter oportet,
 Ponendæque domo quærenda est area primum;
 Novissine locum potiore rure beato?
 Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
 Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
 Cum semel accepit solem furibundus acutum?
 Est ubi divellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
 Quam quæ per pronum trepidat cum murmure
 rivum?

Nempe inter varias nutritur silva columnas,
 Laudaturque domus, longos quæ prospicit agros.
 Naturam expelles furca; tamen usque recurret,
 Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
 Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquinatem potantia vellera fucum,
 Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectare secundæ,
 Mutatæ quatient. Si quid mirabere, pones
 Invitus. Fuge magna: licet sub paupere tecto
 Reges et regum vita præcurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior communibus herbis
 Pellebat; donec minor in certamine longo
 Imploravit opes hominis, frænumque recepit:
 Sed postquam victor victo discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frænum depulit ore.

Sic

Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
 Libertate caret, dominum vehit improbus; atque
 Seryiet æternum, quia parvo nesciet uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calceus olim
 Si pede major erit, subvertet; si minor, uret.
 Lætus forte tua vives sapienter, Aristi:
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 Cogere quam fatis est, ac non cessare videbor.
 Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius quam ducere funem.
 Hæc tibi dictabam sanum post putre Vacunæ;
 Excepto, quod non simul esses, cætera lætus.

EPISTOLA XI.

AD BULLATIUM.

QUID tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?

Quid concinna Samos? quid Cræsi regia Sardis?
 Smyrna quid, et Colophon? majora minorane fama?

Cunctane præ campis et Tiberino flumine sordent?

An venit in votum Attalici ex urbibus una?

An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?

Scis, Lebedus quid sit? Gabiis desertior atque

Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem;

Oblitusque meorum, obliviscendus et illis,

Neptunum procul e terra spectare furem.

Sed neque qui Capua Romam petit, imbre lutoque

Adspersus, volet in caupona vivere; nec, qui

Frigus collegit, furnos et balnea laudat,

Ut

EPISTOLARUM LIB. I. 249

Ut fortunatam plene præstantia vitam.
Nec si te validus jactaverit Auster in alto,
Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
Dum licet, ac servat vultum Fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos ab-
sens.

Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Grata sume manu; neu dulcia differ in annum:
Ut, quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas. Nam si ratio et prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
Cælum, non animum mutant, qui trans mare
currunt;

Strenua nos exercet inertia: navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis,
hic est:

Est Ulubris, animus si te non deficit æquus.

EPISTOLA XII.

AD ICCIUM.

FRUCTIBUS Agrippæ Siculo, quos col-
ligis, Icci,
Si recte frueris; non est ut copia major
Ab Jove donari possit tibi. Tolle querelas:
Pauper enim non est, rerum cui suppetit usus.
Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis; nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.

Si

Si forte in medio positorum abstemius, herbis
 Vivis et urtica; sic vives protinus, ut te
 Confestim liquidus fortunæ rivus inauret:
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
 Vel quia cuncta putas una virtute minora.
 Miramur, si Democriti pecus edit agellos
 Cultaque, dum peregre est animus sine corpore
 velox?

Cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri
 Nil parvi sapias, et adhuc sublimia cures;
 Quæ mare compescant causæ; quid temperet
 annum;

Stellæ sponte sua, jussæne vagentur et errent;
 Quid premat obscurum lunæ, quid proferat or-
 bem;

Quid velit et possit rerum concordia discors;
 Empedocleum, an Stertinium deliret acumen.
 Verum, seu pisces, seu porrum et cæpe trucas,
 Utere Pompeio Grospho; et, si quid potest, ultro
 Defer: nil Grosphus nisi verum orabit et æquum.
 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
 Ne tamen ignores quo sit Romana loco res:
 Cantaber Agrippæ, Claudii virtute Neronis
 Armenius cecidit: jus imperiumque Phraates
 Cæsaris accepit, genibus minor: aurea fruges
 Italiæ pleno defundit Copia cornu.

EPISTOLA XIII.

AD VINIUM ASELLAM.

UT proficiscentem docui te sæpe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vini,
 Si validus, si lætus erit, si denique poscet:
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes opera vehemente minister.
 Si te forte meæ gravis uret sarcina chartæ;
 Abjicito potius, quam quo perferre juberis
 Clitellas ferus impingas, Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum, et fabula fias.
 Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
 Victor propositi simul ac perveneris illuc,
 Sic positum servabis onus; ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum;
 Ut vinosa glomus furtivæ Pyrrhia lanæ;
 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
 Neu vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina, quæ possint oculos auresque morari
 Cæsaris. Oratus multa præcepta nitere. Porro
 Vade, vale: cave ne titubes, mandataque frangas.

EPISTOLA XIV.

AD VILLICUM SUUM.

VILLICE filvarum et mihi me reddentis a-
 gelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, et
 Quinque

Quinque bonos solitum Variam dimittere Patres:
 Certemus, spinas animone ego fortius, an tu
 Evellas agro, et melior sit Horatius, an res.
 Me quamvis Lamiæ pietas et cura moratur
 Fratrem mœrentis, raptō de fratre dolentis
 Insolabiliter; tamen istuc mens animusque
 Fert, et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis in Urbe beatum.
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
 Stultus uterque locum immeritum causatur ini-
 que:

In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rurā petebas:
 Nunc Urbem et ludos et balnea villicus optas.
 Me constare mihi scis, et discedere tristem,
 Quandocunque trahunt invisā negotia Romam.
 Non eadem miramur: eo disconvenit inter
 Meque et te: nam quæ deserta et inhospita te-
 squa

Credis, amœna vocat mecum qui sentit; et odit
 Quæ tu pulchra putas. Fornix tibi et uncta po-
 pina

- Incutiunt Urbis desiderium, video; et quod
 Angulus iste feret piper ac thus ocyus uva;
 Nec vicina subest vinum præbere taberna
- Quæ possit tibi; nec meretrix tibicina, cujus
 Ad strepitum salias terræ gravis: et tamen urges
 Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
 Disjunctum curas, et strictis frondibus explēs.
 Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato.
 Nunc age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 Quem

EPISTOLARUM LIB. I. 253

Quem tenues decuere togæ nitidique capilli,
Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci,
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
Cœna brevis juvat, et prope rivum somnus in
herba.

Nec luisse pudet, sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat, non odio obscuro morsuque venenat:
Rident vicini glebas et saxa moventem.
Cum servis tu urbana diaria rodere mavis:
Horum tu in numerum voto ruis. Invidet usum
Lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam scit, uterque libens, censebo, exerceat
artem.

EPISTOLA XV.

AD C. NUMONIUM VALAM.

QUÆ sit hiems Velia, quod cœlum, Vala,
Salerni;
Quorum hominum regio, et qualis via; (nam
mihi Baias

Musa supervacuas Antonius; et tamen illis
Me facit invisum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus. Sane myrteta relinqui,
Dictaque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit; invidus ægris,
Qui caput et stomachum supponere fontibus au-
dent

Clusinis, Gabiosque petunt et frigida rura.

Z

Mutandus

Mutandus locus est, et diverforia nota
Præter agendus equus. Quo tendis? Non mihi
Cumas,

Est iter aut Baias, læva stomachosus habena
Dicet eques: sed equis frænato est auris in ore.)
Major utrum populum frumenti copia pascat;
Collectosne bibant imbres, puteosne perennes
Dulcis aquæ; (nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo possum quidvis perferre patique:
Ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
In venas animumque meum, quod verba mini-
stret,

Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
Utra magis pisces et echinos æquora celent;
Pinguis ut inde donum possim Phæaxque reverti:
Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.
Mænius, ut rebus maternis atque paternis
Fortiter absuntis urbanus cœpit haberi;
Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret;
Impransus non qui civem dignosceret hoste;
Quælibet in quemvis opprobria figere sævus;
Pernicies et tempestas barathrumque macelli,
Quidquid quæsierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiae fautoribus ac timidis nil
Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi
Vilis et agninx; tribus uris quod satis esset:
Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos, corrector Bestius. Idem,
Si quid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumum et cinerem: Non hercule
miror, Aiebat,

Aiebat, si qui comedunt bona; cum sit obeso
 Nil melius turdo, vulva nil pulchrius ampla.
 Nimirum hic ego sum: tutus nam parvula
 laudo,

Cum res deficiunt; fatis inter vilia fortis:
 Verum ubi contingit melius quid et unctius;
 idem

Vos sapere et solos aio bene vivere, quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

EPISTOLA XVI.

AD QUINTIUM.

NE perconteris fundus meus, optime Quinti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulentet
 olivæ,

Pomisne an pratis, an amicta vitibus ulmo;
 Scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
 Continui montes, ni dissociantur opaca
 Valle: sed ut veniens dextrum latus aspiciat Sol,
 Lævum decedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. Quid? si rubicunda benigni
 Corna vepres et pruna ferunt? si quercus et ilex
 Multa fruge pecus, multa dominum juvat umbra?
 Dicas adductum propius frondere Tarentum.
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
 Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,
 Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
 Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ,
 Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
 Tu recte vivis, si curas esse quod audis.

Jactamus jam pridem omnis te Roma beatum:
 Sed vereor, ne cui de te plus quam tibi credas;
 Neve putes alium sapiente bonoque beatum:
 Neu, si te populus sanum recteque valentem
 Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimules; donec manibus tremor incidat unctis.
 Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
 Si quis bella tibi terra pugnata marique
 Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures:
 Tene magis saluum populus velit, an populum tu,
 Servet in ambiguo, qui consulit et tibi et Urbi,
 Jupiter; Augusti laudes agnoscere possis.
 Cum pateris sapiens emendatusque vocari;
 Responde ne tuo, dic fodes, nomine? Nempè
 Vir bonus et prudens dici delector ego, ac tu.
 Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: ut si
 Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
 Pone, meum est, inquit: pono, tristisque recedo.
 Idem, si clamet furem, neget esse pudicum,
 Contendat laqueo collum pressisse paternum,
 Mordear opprobriis falsis, mutemque colores?
 Falsus honor juvat, et mendax infamia terret
 Quem, nisi mendosum et medicandum? Vir bo-
 nus est quis?
 Qui consulta Patrum, qui leges juraque servat;
 Quo multæ magnæque secantur judice lites;
 Quo res sponse, et quo causæ teste tenentur.
 Sed videt hunc omnis domus et vicinia tota
 Introrsus turpem, speciosum pelle decora.
 Nec furtum feci, neque fugi, si mihi dicit
 Servus: Habes pretium; loris non ureris, aio.
 Non hominem occidi: Non pasces in cruce cor-
 vos. Sum

Sum bonus ac frugi: Renuit negitatque Sabellus.
 Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
 Suspectos laqueos, et opertum milius hamum.
 Oderunt peccare boni virtutis amore:
 Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 Nam de mille fabæ modiis cum furripis unum;
 Damnum est, non facinus, pacto mihi lenius isto.
 Vir bonus, omne forum quem spectat et omne
 tribunal;

Quandocunque Deos vel porco vel bove placat,
 Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo;
 Labra movet metuens audiri: Pulchra Laverna,
 Da mihi fallere; da iusto sanctoque videri:
 Noctem peccatis, et fraudibus objice nubem.
 Quî melior servo, quî liberior sit avarus,
 In triviis fixum cum se demittit ob assem,
 Non video. Nam qui cupiet, metuet quoque:
 porro

Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
 Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat et obruitur re.
 Vendere cum possis captivum, occidere noli:
 Serviet utiliter: sine pascat durus aretque:
 Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis:
 Annonæ profit, portet frumenta penumque.
 Vir bonus et sapiens audebit dicere: Pentheu,
 Rector Thebarum, quid me perferre patique
 Indignum coges? Adimam bona. Nempe pe-
 cus, rem,
 Lectos, argentum? tollas licet. In manicis et
 Compedibus sævo te sub custode tenebo.

Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. Opinor,
Hoc sentit: Moriar. Mors ultima linea rerum est.

EPISTOLA XVII.

AD SCÆVAM.

QUAMVIS, Scæva, fatis per te tibi confu-
lis, et scis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
Disce, docendus adhuc quæ censet amicus: ut si
Cæcus iter monstrare velit; tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies et primam somnus in horam
Delectat: si te pulvis strepitusque rotarum,
Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia solis;
Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit.
Si prodesse tuis, pauloque benignius ipsum
Te tractare voles; accedes ficcus ad unctum.
Si pranderet olus patienter; regibus uti
Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti;
Fastidiret olus, qui me notat. Utrius horum
Verba probes ac facta, doce: vel junior, audi
Cur sit Aristippi potior sententia. Namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
Scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc et
Splendidius multo est: Equus ut me portet, alat
rex,
Officium facio: tu poscis vilia rerum,
Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color et status et res,
Ten-

Tentantem majora, fere præsentibus æquum:
 Contra, quem duplici panno Patientia velat,
 Mirabor, vitæ via si cōversa decebit.
 Alter purpureum non exspectabit amictum;
 Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet;
 Personamque feret non inconcinnus utramque.
 Alter Miletī textam cane pejus et angue
 Vitabit chlamydem; morietur frigore, si non
 Retuleris pannum. Refer, et sine vivat ineptus.
 Res gerere, et captos ostendere civibus hostes,
 Attingit solium Jovis, et cœlestia tentat:
 Principibus placuisse viris non ultima laus est.
 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
 Sedit, qui timuit ne non succederet. Esto:
 Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? Atqui
 Hic est, aut nusquam, quod quærimus. Hic
 onus horret,
 Ut parvis animis et parvo corpore majus:
 Hic subit, ac perfert. Aut virtus nomen inane
 est,
 Aut decus et pretium recte petit experiens vir.
 Coram rege sua de paupertate tacentes
 Plus poscente ferent. Distat, sumasne pudenter,
 An rapias. Atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
 Indotata mihi soror est, paupercula mater,
 Et fundus nec vendibilis nec pascere firmus,
 Qui dicit; clamat: Victum date. Succinit alter:
 Et mihi dividuo findetur munere quadra.
 Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
 Plus dapis, et rixæ minus et minus invidiæque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amœ-
 num,

Qui

Qui queritur salebras et acerbum frigus et im-
bres,

Aut cistam effractam et subducta viatica plorat;

Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,

Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox

Nulla fides damnis verisque doloribus adfit.

Nec semel irrifus triviis attollere curat

Fractio crure planum: licet illi plurima manet

Lacryma; per sanctum juratus dicat Osirim,

Credite, non ludo; crudeles, tollite claudum.

Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

EPISTOLA XVIII.

AD LOLLIUM.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere, professus ami-
cum.

Ut matrona meretrici dispar erit atque

Discolor, infido scurræ distabit amicus.

Est huic diversum vitio vitium prope majus,

Asperitas agrestis et inconcinna gravisque:

Commendat quæ se intonsa cute, dentibus atris;

Dum vult libertas dici mera, veraque virtus.

Virtus est medium vitiorum, et utrinque redu-
ctum.

Alter in obsequium plus æquo pronus, et imi

Derisor lecti, sic nutum divitis horret,

Sic iterat voces, et verba cadentia tollit;

Ut puerum sævo credas dictata magistro

Reddere, vel partes mimum tractare secundas.

Alter

EPISTOLARUM LIB. I. 261

Alter rixator de lana sæpe caprina
 Propugnat, nugis armatus: Scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides; et, vere quod placet, ut
 non

Acrius elatrem, pretium ætas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciat an Dolichos
 plus;

Brundisium Minuci melius via ducat, an Appi.
 Quem damnosa Venus, quem præceps alea nu-
 dat,

Gloria quem supra vires et vestit et ungit,
 Quem tenet argenti fitis importuna famelque,
 Quem paupertatis pudor et fuga; dives amicus,
 Sæpe decem vitiis instructior, odit et horret:
 Aut si non odit, regit; ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere et virtutibus esse priorem
 Vult; et ait prope vera: Meæ (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res est:
 Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum
 Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa: beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis sumet nova consilia ac spes;
 Dormiet in lucem; scorto postponet honestum
 Officium; nummos alienos pascet; ad imum
 Threx erit, aut olitoris aget mercede caballum.
 Arcanum neque tu scitaberis illius unquam;
 Commissumque teges, et vino tortus et ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes;
 Nec, cum venari volet ille, poemata panges.
 Gratia sic fratrum geminorum Amphionis atque
 Zethi dissiluit; donec suspecta severo
 Conticuit lyra. Fraternalis cessasse putatur
 Moribus

Moribus Amphion. Tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis; quotiesque educet in agros
 Ætolis onerata plagis jumenta canesque;
 Surge, et inhumanæ senium depone Camenæ,
 Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta:
 Romanis solenne viris opus, utile famæ,
 Vitæque et membris; præsertim cum valeas, et
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis. Adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. Scis quo clamore coronæ
 Prælia sustententes campestria: denique sævam
 Militiam puer et Cantabrica bella tulisti
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
 Nunc; et, si quid abest, Italiam adjudicat armis.
 Ac, ne te retrahas, et inexcusabilis abstes;
 Quamvis nil extra numerum fecisse modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno.
 Partitur lintres exercitus: Actia pugna,
 Te duce, per pueros hostili more refertur:
 Adversarius est frater; lacus Adria: donec
 Alterutrum velox Victoria fronde coronet.
 Consentire suis studiis qui crediderit te,
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protenus ut moneam (si quid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro, et cui dicas, sæpe videto.
 Percontatorem fugito: nam garrulus idem est;
 Nec retinent patulæ commissa fideliter aures;
 Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla puerve,
 Intra marmoreum venerandi limen amici;
 Ne dominus, pueri pulchri, caræve puellæ
 Munere te parvo beet, aut incommodus angat.

audroM

Qualem

Qualem commendes, etiam atque etiam aspice;
ne mox

Incutiant aliena tibi peccata pudorem.

Fallimur, et quondam non dignum tradimus:

Ergo,

Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri.

At penitus notum si tentent crimina, serves

Tuterisque tuo fidenter præsidio: qui

Dente Theonino cum circumroditur, ecquid

Ad te post paulo ventura pericula sentis?

Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:

Et neglecta solent incendia fumere vires.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici:

Expertus metuit. Tu, dum tua navis in alto est,

Hoc age; ne mutata retrorsum te ferat aura.

Oderunt hilarem tristes, tristemque jocos,

Sedatum celeres, agilem gnavumque remissi:

Potores liquidi media de luce Falerni

Oderunt porrecta negantem pocula; quanquam

Nocturnos jures te formidare tepores.

Deme supercilio nubem. Plerumque modestus

Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.

Inter cuncta leges, et percontabere doctos,

Qua ratione queas traducere leniter ævum;

Ne te semper inops agitet vexetque cupido,

Ne pavor, et rerum mediocriter utilium spes:

Virtutem doctrina paret, Naturane donet:

Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:

Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum,

An secretum iter et fallentis semita vitæ.

Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,

Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus;

Quid

Quid sentire putas, quid credis, amice, precari?
 Sit mihi, quod nunc est; etiam minus: et mihi
 vivam

Quod superest ævi, si quid superesse volunt Di:
 Sit bona librorum et provisæ frugis in annum
 Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
 Sed satis est orare Jovem quæ ponit et aufert:
 Det vitam, det opes: æquum mi animum ipse
 parabo.

EPISTOLA XIX.

AD MÆCENATEM.

PRISCO si credis, Mæcenas docte, Cratino;
 Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aquæ potoribus. Ut male sanos
 Adscripsit Liber Satyris Faunisque poetas;
 Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
 Laudibus arguitur vini vinofus Homerus.
 Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profiluuit dicenda. Forum putealque Libonis
 Mandabo ficcis: adimam cantare severis.
 Hoc simul edixi; non cessavere poetæ
 Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus, ac pede nudo,
 Exiguæque togæ simulet textore Catonem;
 Virtutemne repræsentet moresque Catonis?
 Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua;
 Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitiiis imitabile. Proh! si
 Pallerem casu, biberent exsangue cuminum.

O

O imitatores, servum pecus; ut mihi sæpe
 Bilem, sæpe jocum vestri movere tumultus!
 Libera per vacuum posui vestigia princeps:
 Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fidit,
 Dux regit examen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio; numeros animosque sequutus
 Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.
 Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos et carminis artem;
 Temperat Archilochi Musam pede mascula Sap-
 pho:

Temperat Alcæus: sed rebus et ordine dispar,
 Nec socerum quærit, quem versibus oblinat atris,
 Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
 Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen. Juvat immemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
 Laudet ametque domi, premat extra limen ini-
 quus?

Non ego ventosæ plebis suffragia venor
 Impensis cœnarum, ac tritæ munere vestis:
 Non ego, nobilium scriptorum auditor et ultor,
 Grammaticas ambire tribus et pulpita dignor.
 Hinc illæ lacrymæ. Spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
 Si dixi; Rides, ait, et Jovis auribus ista
 Servas: fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
 Formido; et, luctantis acuto ne fecer ungui,
 Displicet iste locus, clamo, et deludia posco.

A a

Ludus

Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram:
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

EPISTOLA XX.

AD LIBRUM SUUM.

VERTUMNUM Janumque, liber, spectare
videris:

Scilicet ut prostes Sossiorum pumice mundus.
Odisti claves, et grata figilla pudico;
Paucis ostendi gemis, et communia laudas,
Non ita nutritus. Fuge quo descendere gestis:
Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
Quid volui? dices; ubi quid te læserit, et scis
In breve te cogi, plenus cum languet amator.
Quod si non odio peccantis desipit augur;
Carus eris Romæ, donec te deleteret ætas.
Contrectatus ubi manibus fordescere vulgi
Cœperis; aut tineas pascas taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut victus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille,
Qui male parentem in rupes protrussit asellum
Iratus. Quis enim invitum servare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa do-
centem

Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cum tibi sol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re
Majores pennas nido extendisse loqueris;
Ut quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis Urbis belli placuisse domique;
Corporis

EPISTOLARUM LIB. I. 267

Corporis exigui, præcanum, folibus aptum;
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſi quis te percontabitur ævum;
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
E P I S T O L A R U M
L I B E R I I.

E P I S T O L A I.

A D A U G U S T U M.

CUM tot fustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda
peccem,

Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
Romulus, et Liber pater, et cum Castore Pollux,
Post ingentia facta Deorum in templa recepti,
Dum terras hominumque colunt genus, aspera
bella

• Componunt, agros assignant, oppida condunt;
Ploravere suis non respondere favorem
Speratum meritis. Diram qui contudit Hydram,
Notaque fatali portenta labore subegit,
Comperit invidiam supremo fine domari.
Urit enim fulgore suo, qui prægravat artes
Infra se positas: extinctus amabitur idem.

Præsentì

Præfenti tibi maturos largimur honores,
 Jurandasque tuum per numen ponimus aras,
 Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
 Sed tuus hoc populus sapiens et justus in uno,
 Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
 Cætera nequaquam simili ratione modoque
 Æstimat; et, nisi quæ terris semota fuisset
 Temporibus defuncta videt, fastidit et odit:
 Sic fautor veterum, ut Tabulas peccare vetantes,
 Quas bis quinque viri sanxerunt; Fœdera regum
 Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis;
 Pontificum libros, annosa volumina Vatum;
 Dicitet Albano Musas in monte locutas.
 Si, quia Graiorum sunt antiquissima quæque
 Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
 Scriptores trutina; non est quod multa loquamur:
 Nil intra est olea, nil extra est in nuce duri:
 Venimus ad summum fortunæ: pingimus, atque
 Pfallimus, et luctamur Achivis doctius unctis.
 Si meliora dies, ut vina, poemata reddit;
 Scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
 Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
 Perfectos veteresque referri debet, an inter
 Viles atque novos? Excludat jurgia finis.
 Est vetus atque probus centum qui perficit annos.
 Quid? qui deperiit minor uno mense vel anno,
 Inter quos referendus erit? veteresne probosque,
 An quos et præsens et postera respuat ætas?
 Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.
 Utor permissio, caudæque pilos ut equinæ
 Paulatim vello; et demo unum, demo et item unum;

A a 3

Dum

Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
 Qui redit in fastos, et virtutem æstimat annis,
 Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
 Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus,
 Ut critici dicunt, leviter curare videtur
 Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
 Nævius in manibus non est; at mentibus hæret
 Pene recens. Adeo sanctum est vetus omne poema.
 Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti:
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
 Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
 Hos ediscit, et hos arcto stipata theatro
 Spectat Roma potens; habet hos numeratque
 poetæ

Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab ævo.
 Interdum vulgus rectum videt; est ubi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poetæ,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
 Si quædam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere cedit eos, ignave multa fatetur;
 Et sapit, et mecum facit, et Jove judicat æquo.
 Non equidem insector, delendave carmina Lævi
 Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo
 Orbilium dictare; sed emendata videri
 Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror:
 Inter quæ verbum emicuit si forte decorum,
 Si versus paulo concinnior unus et alter;
 Injuste totum ducit venitque poema.
 Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum, illepideve putetur, sed quia nuper:
 Nec

EPISTOLARUM LIB. II. 271

Nec veniam antiquis, sed honorem et præmia
posci.

Recte necne crocum floresque perambulet Attæ
Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem
Cuncti pene Patres: ea cum reprehendere coner,
Quæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit.
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, du-
cunt;

Vel quia turpe putant parere minoribus, et, quæ
Imberbi didicere, senes perdenda fateri.

Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, et illud,
Quod mecum ignorat, solus vult scire videri;
Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
Nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
Quod si tam Graiis novitas invisa fuisset,
Quam nobis; quid nunc esset vetus? aut quid
haberet,

Quod legeret tereretque viritim publicus usus?
Ut primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit, et in vitium fortuna labier æqua;
Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
Suspendit picta vultum mentemque tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragædis.
Sub nutrice puella velut si luderet infans,
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio est, quod non mutabile
credas?

Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.

Romæ dulce diu fuit ac solenne, reclusa

Mane domo vigilare, clienti promere jura;

Cautos nominibus certis expendere nummos;

Majores

Majores audire, minori dicere, per quæ
 Crescere res posset, minui damnosa libido.
 Mutavit mentem populus levis, et calet uno
 Scribendi studio: puerique patresque severi
 Fronde comas vincti cœnant, et carmina dictant.
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior; et, prius orto
 Sole vigil, calamum et chartas et scrinia posco.
 Navem agere ignarus navis timet: abrotonum
 ægro

Non audet, nisi qui didicit, dare: quod melico-
 rum est,

Promittunt melici: tractant fabrilia fabri:
 Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen et levis hæc infania quantas
 Virtutes habeat, sic collige: Vatis avarus
 Non temere est animus: versus amat, hoc studet
 unum:

Detrimenta, fugas servorum, incendia ridet:
 Non fraudem focio, puerove incogitat ullam
 Pupillo: vivit filiquis, et pane secundo:
 Militiæ quanquam piger ac malus, utilis urbi;
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari:
 Os tenerum pueri balbumque poeta figurat:
 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem:
 Mox etiam pectus præceptis format amicis,
 Asperitatis et invidiæ corrector et iræ:
 Recte facta refert: orientia tempora notis
 Instruit exemplis: inopem solatur et ægrum.
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem nisi Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, et præsentia numina sentit;
 Coelestes

Cœlestes implorat aquas docta prece blandus ;
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit ;
 Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.

Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
 Agricolæ prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum pueris et conjuge fida,
 Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant,
 Floribus et vino Genium memorem brevis ævi.
 Fescennina per hunc invecta licentia morem
 Versibus alternis opprobria rustica fudit ;
 Libertasque recurrentes accepta per annos
 Lufit amabiliter : donec jam sævus apertam
 In rabiem cœpit verti jocus, et per honestas
 Ire domos impune minax. Doluere cruento
 Dente laceffiti : fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi : quin etiam lex
 Pœnaque sancta, malo quæ nolle carmine quem-
 quàm

Describi. Vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum delectandumque redacti.
 Græcia capta ferum victorem cepit, et artes
 Intulit agresti Latio. Sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
 Munditiæ pepulere : sed in longum tamen ævum
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris.
 Serus enim Græcis admovit acumina chartis ;
 Et post Punica bella quietus quærere cœpit,
 Quid Sophocles et Thespis et Æschylus utile fer-
 rent.

Tentavit .

Tentavit quoque rem digne si vertere posset;
 Et placuit sibi, natura sublimis, et acer:
 Nam spirat tragicum satis, et feliciter audet;
 Sed turpem putat inscite metuitque lituram.
 Creditur, e medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum; sed habet Comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus. Aspice, Plautus
 Quo pacto partes tutetur amantis ephebi;
 Ut patris attenti, lenonis ut infidiosi:
 Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis;
 Quam non astricto percurrat pulpita focco.
 Gestit enim nummum in loculos demittere; post
 hoc

Securus, cadat an recto flet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso Gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis a-
 varum

Subruit ac reficit. Valeat res ludicra, si me
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poetam;
 Quod numero plures, virtute et honore minores,
 Indocti, stolidique, et depugnare parati
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt
 Aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
 Verum equitis quoque jam migravit ab aure vo-
 luptas

Omnis ad incertos oculos et gaudia vana.
 Quatuor aut plures aulæa premuntur in horas;
 Dum fugiunt equitum turmæ, peditumque ca-
 tervæ:

Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
 Effeda

Effeda festinant, pilenta, petorrita, naves;
 Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Democritus; seu
 Diverfum confusa genus panthera camelo,
 Sive elephas albus vulgi converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi præbentem mimo spectacula plura:
 Scriptores autem narrare putaret asello
 Fabellam furdo. Nam quæ pervincere voces
 Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum.
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes,
 Divitiæque peregrinæ: quibus oblitus actor
 Cum stetit in scena, concurrat dextera lævæ:
 Dixit adhuc aliquid? Nil sane. Quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
 Cum recte tractent alii, laudare maligne:
 Ille per extentum funem mihi posse videtur
 Ire poeta; meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
 Ut magus; et modo me Thebis, modo ponit
 Athenis.

Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam impende brevem: si munus Apolline
 dignum

Vis complere libris; et vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ,
 (Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
 Solicito damus, aut fesso: cum lædimur, unum

Si

Si quis amicorum est ausus reprehendere versum:
 Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
 Cum lamentamur non apparere labores
 Nostros, et tenui deducta poemata filo:
 Cum speramus eo rem venturam, ut, simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 Arceffas, et egere vetes, et scribere cogas.
 Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
 Ædituos habeat belli spectata domique
 Virtus, indigno non committenda poetæ.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Chœrilus, incultis qui versibus et male natis
 Retulit acceptos, regale numisma, Philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt
 Atramenta, fere scriptores carmine fœdo
 Splendida facta linunt. Idem rex ille, poema
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit; Ne quis se, præter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
 Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros et ad hæc Musarum dona vocares;
 Bœotum in crasso jurares aere natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
 Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poetæ:
 Nec magis expressi vultus per ahenea signa,
 Quam per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum apparent. Nec sermones ego mallem
 Repentes per humum, quam res componere ge-
 stas,
 Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
 Montibus

EPISTOLARUM LIB. II. 277

Montibus impositas, et barbara regna, tuisque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam Parthis, te principe, Romam;
Si, quantum cuperem, possem quoque. Sed neque
parvum

Carmen majestas recipit tua; nec meus audet
Rem tentare pudor, vires quam ferre recusent.
Sedulitas autem stulte, quem diligit, urget;
Præcipue cum se numeris commendat et arte.
Discit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat et vene-
ratur.

Nil moror officium, quod me gravat: ac neque
ficto

In pejus vultu proponi cereus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto;
Ne rubeam pingui donatus munere, et una
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem thus et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

EPISTOLA II.

AD JULIUM FLORUM.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni;
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabiis, et tecum sic agat: Hic et
Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
Verna ministeriis ad nutus aptus heriles;

B b

Literulis

Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda:
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce, bibenti.
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius æquo
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
 Res urget me nulla: meo sum pauper in ære.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere
 a me

Quivis ferret idem. Semel hic cessavit; et (ut fit)
 In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
 Des nummos, excepta nihil te si fuga lædit.
 Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.
 Prudens emisisti vitiosum: dicta tibi est lex:
 Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua.
 Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
 Talibus officiis prope mancum; ne mea sævus
 Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentas? Quereris super hoc etiam, quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax.
 Luculli miles collecta viatica multis
 Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad affem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus, et sibi et
 hosti

Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco dejecit, ut aiunt,
 Summe munito, et multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
 Accipit et bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere prætor
 Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
 Verbis, quæ timido quoque possent addere men-
 tem: I,

I, bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia—quid stas?
 Post hæc ille catus, quantumvis rusticus: Ibit,
 Ibit eo, quo vis, zonam qui perdidit, inquit.
 Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri
 Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter filvas Academi quærere verum.
 Dura sed emovere loco me tempora grato;
 Civilisque rudem belli tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris et fundi, paupertas impulit audax
 Ut versus facerem: sed, quod non desit, habentem
 Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ,
 Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur euntes;
 Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum;
 Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur amantque.
 Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
 Ille Bioneis sermonibus, et sale nigro.
 Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? Renuis quod tu, ju-
 bet alter:
 Quod petis, id sane est invisum acidumque duo-
 bus.

Præter cætera, me Romæne poemata censes
 Scribere posse, inter tot curas totque labores?

Hic sponsum vocat; hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini;
 Hic extremo in Aventino; visendus uterque:
 Intervalla vides humane commoda. Verum
 Puræ sunt plateæ, nihil ut meditantibus obstat.
 Festinat calidus mulis gerulisque redemptor:
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina
 tignum:

Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit fus.
 I nunc, et versus tecum ineditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, ac fugit
 urbes,

Rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra.
 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 Vis canere, et cunctata sequi vestigia vatum?
 Ingenium, sibi qui vacuas defumfit Athenas,
 Ut studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris et curis, statua taciturnior exit
 Plerumque, et risu populum quatit: hic ego re-
 rum

Fluctibus in mediis, ac tempestatibus Urbis,
 Verba lyræ motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romæ consulti rhetor; ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
 Qui minus argutos vexat furor iste poetas?
 Carmina compono, hic elegos; mirabile visu,
 Cælatumque novem Musis opus. Aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, et procul audi
 Quid

EPISTOLARUM LIB. II. 281

Quid ferat, et quare sibi neſcat uterque coronam.
 Cædimur, ac totidem plagis conſumimus hoſtem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, niſi Callimachus? Si plus adpoſcere viſus;
 Fit Mimnermus, et optivo cognomine creſcit.
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
 Cum ſcribo; et ſupplex populi ſuffragia capto:
 Idem, finitis ſtudiis, et mente recepta,
 Obturem patulas impune legentibus aures.
 Ridentur mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent ſcribentes, et ſe venerantur, et ultro,
 Si taceas, laudant; quidquid ſcripfere, beati.
 At qui legitimum cupiet feciſſe poema,
 Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
 Audebit, quæcunque parum ſplendoris habebunt,
 Et ſine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
 Verba movere loco; quamvis invita recedant,
 Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
 Obſcurata diu populo bonus eruet, atque
 Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum,
 Quæ priſcis memorata Catonibus atque Cethegis,
 Nunc ſitus informis premit ac deſerta vetuſtas.
 Adſciſcet nova, quæ genitor produxerit uſus:
 Vehemens, et liquidus, puroque ſimillimus amni,
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
 Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
 Levabit cultu: virtute carentia tollet:
 Ludentis ſpeciem dabit, et torquebitur; ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur.
 Prætulerim ſcriptor delirus inerſque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,

B b 3

Quam

Quam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argus,
 Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo lætus sessor plausorque theatro :
 Cætera qui vitæ servaret munia recto
 More ; bonus fane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et signo læso non insanire lagenæ ;
 Posset qui rupem, et puteum vitare patentem.
 Hic ubi cognatorum opibus curisque resectus
 Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
 Et redit ad sese: Pol me occidistis, amici,
 Non servastis, ait; cui sic extorta voluptas,
 Et demtus per vim mentis gratissimus error.
 Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum;
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ.
 Quocirca mecum loquor hæc, tacitusque recordor:
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ;
 Narrares medicis: quod quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi monstrata radice vel herba
 Non fieret levius; fugeres radice vel herba
 Proficiente nihil curarier. Audieras, cui
 Rem Di donarint, illi decedere pravam
 Stultitiam; et cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
 At si divitiæ prudentem reddere possent,
 Sicupidum timidumque minus; tu nemperuberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est, quod quis libra mercatur et ære;
 Quædam (si credis consultis) mancipat usus;

Qui

Qui te pascit ager, tuus est; et villicus Orbi,
 Cum segetes occat tibi mox frumenta daturas,
 Te dominum sentit. Das nummos; accipis uvam,
 Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emtum.
 Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
 Emtor Aricini quondam Veientis et arvi
 Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat usque suum, qua populus adfita certis
 Limitibus vicina refigit jurgia: tanquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis
 horæ,

Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte
 suprema

Perinutet dominos, et cedat in altera jura.
 Sed, quia perpetuus nulli datur usus, et hæres
 Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani? si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena figilla, tabellas,
 Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, et ludere, et ungi
 Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter,
 Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu
 Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
 quodque caput, vultu mutabilis, albus et ater.

Utar,

Utar, et e modico, quantum res poscet, acervo
 Tollam: nec metuam, quid de me judicet hæres,
 Quod non plura datis invenerit. Et tamen idem
 Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet; et quantum discordet parvus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque
 sumtum

Invitus facias, nec plura parare labores;
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda procul procul absit: ego,
 utrum

Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
 Non tumidis agimur velis Aquilone secundo;
 Non tamen adversis ætatem ducimus Austris:
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus: abi. Quid? cætera jam simul isto
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 Ambitione? caret mortis formidine et ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos Lemures, portentaque Theffala rides?
 Natales grate numeras? ignoscis amicis?
 Lenior et melior sis accedente senectâ?
 Quid te exempta levat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis:
 Lufisti fatis, edisti fatis, atque bibisti:
 Tempus abire tibi est; potum ne largius æquo
 Rideat ac pulset lasciva decentius ætas.

QUINTI

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
A R S P O E T I C A .

E P I S T O L A A D P I S O N E S .

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, et varias inducere plu-
mas

Undique collatis membris ; aut turpiter atrum
Delinat in piscem mulier formosa superne ;
Spectatum admissi risum teneatis amici ?
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
Perfimilem, cujus, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species ; ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, et hanc veniam petimusque damusque
vicissim :

Sed non ut placidis coeant immitia ; non ut
Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque et magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus et alter
Affuitur pannus ; cum lucus et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur
arcus.

Sed nunc non erat his locus : et fortasse cupres-
sum
Scis

Scis simulare: quid hoc, si fractis enatat exspes
Navibus, ære dato qui pingitur? Amphora cœpit
Institui: currente rota, cur urceus exit?
Denique sit quidvis simplex duntaxat et unum.
Maxima pars vatum, Pater et Juvenes patre digni,
Decipimur specie recti. Brevis esse laboro,
Obscurus fio: sectantem lenia nervi
Deficiunt animique: professus grandia turget:
Serpit humi tutus nimium timidusque procellæ:
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum silvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
Æmilium circa ludum faber unus et unguis
Exprimet, et molles imitabitur ære capillos;
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciét. Hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quam naso vivere pravo,
Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
Sumite materiem vestris, qui scribitis, æquam
Viribus; et versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deferet hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit et venus, aut ego fallor;
Ut jam nunc dicat jam nunc debentia dici;
Pleraque differat, et præsens in tempus omittat.
In verbis etiam tenuis cautusque ferendis,
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit junctura novum. Si forte necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturque licentia sumta pudenter.

Et

Et nova factaque nuper habebunt verba fidem; si
Græco fonte cadent, parce detorta. Quid autem?
Cæcilio Plautoque dabit Romanus ademtum
Virgilio Varioque? Ego cur, acquirere pauca
Si possum, invideor? cum lingua Catonis et Enni
Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
Nomina protulerit. Licuit, semperque licebit
Signatum præsentem nota procudere nummum.
Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos;
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
Debemur morti nos, nostraque; sive receptus
Terra Neptunus classes Aquilonibus arcet,
Regis opus; sterilisve palus prius aptaque remis
Vicinas urbes alit, et grave sentit aratrum:
Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt;
Nedum sermonum flet honos, et gratia vivax.
Multa renascentur, quæ jam cecidere; cadentque,
Quæ nunc sunt in honore vocabula; si volet usus,
Quem penes arbitrium est, et jus, et norma lo-
quendi.

Res gestæ regumque ducumque, et tristia bella
Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
Versibus impariter junctis querimonia primum,
Post etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emisit auctor,
Grammatici certant, et adhuc sub judice lis est.
Archilochum proprio rabies armavit iambo.
Hunc focci cepere pedem grandesque cothurni,
Alternis aptum sermonibus, et populares
Vincentem strepitus, et natum rebus agendis.

Musa

Musa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum,
Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
Et juvenum curas, et libera vina referre.
Descriptas fervare vices, operumque colores,
Cur ego, si nequeo ignoroque, poeta salutor?
Cur nescire, pudens prave, quam discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item privatis ac prope focco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæque locum teneant sortita decentem.
Interdum tamen et vocem comœdia tollit,
Iratusque Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri
Telephus et Peleus; cum pauper et exsul uterque
Projicit ampullas et sesquipedalia verba,
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunt,
Et quocunque volent, animum auditoris agunt.
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adflent
Humani vultus. Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, male si mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. Tristia mœstum
Vultum verba decent; iratum, plena minarum;
Ludentem, lasciva; severum, seria dictu.
Format enim Natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, et angit:
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absœna dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
Intererit multum, Divusne loquatur, an heros;
Maturusne

Maturusne senex, an adhuc florente juventa
 Fervidus; et matrona potens, an sedula nutrix;
 Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
 Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.
 Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge,
 Scriptor. Homereum si forte reponis Achillem;
 Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
 Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
 Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
 Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
 Si quid inexpertum scenæ committis, et audes
 Personam formare novam; servetur ad imum
 Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
 Difficile est proprie communia dicere: tuque
 Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
 Quam si proferres ignota indictaque primus.
 Publica materies privati juris erit, si
 Nec circa vilem patulumque moraberis orbem;
 Nec verbum verbo curabis reddere fidus
 Interpres; nec desilies imitator in arctum,
 Unde pedem referre pudor vetet, aut operis lex.
 Nec sic incipies, ut scriptor cyclius olim:
 'Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.'
 Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
 Parturiunt montes: nascetur ridiculus mus.
 Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte!
 'Dic mihi, Musa, virum, captæ post tempora Trojæ,
 'Qui mores hominum multorum vidit et urbes.'
 Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
 Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Cha-
 rybdi.

C c

Nec

Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
 Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo:
 Semper ad eventum festinat; et in medias res,
 Non secus ac notas, auditorem rapit: et quæ
 Desperat tractata nitefcere posse, relinquit:
 Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
 Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
 Tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
 Si plausoris eges aulæa manentis, et usque
 Sessuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat;
 Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
 Mobilibusque decor, maturis dandus et annis.
 Reddere qui voces jam scit puer, ac pede certo
 Signat humum; gestit paribus colludere, et iram
 Colligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
 Imberbus juvenis, tandem custode remoto,
 Gaudet equis, canibusque, et aprici gramine
 campi;
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus provisor, prodigus æris,
 Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.
 Conversis studiis, ætas animusque virilis
 Quærit opes et amicitias, inservit honori;
 Commisisse cavet quod mox mutare labore.
 Multa senem circumveniunt incommoda; vel quod
 Quærit, et inventis miser abstinet, ac timet uti;
 Vel quod res omnes timide gelideque ministrat,
 Dilator, spe lentus, iners, pavidusque futuri;
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero, censor castigatorque minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum,
 Multa recedentes adimunt: ne forte seniles

Mandentur

Mandentur juveni partes, pueroque viriles;
 Semper in adjunctis ævoque morabimur aptis.
 Aut agitur res in scenis, aut acta refertur:
 Segnius irritant animos demissa per aurem,
 Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, et quæ
 Ipse sibi tradit spectator. Non tamen intus
 Digna geri promes in scenam: multaque tolles
 Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens:
 Ne pueros coram populo Medea trucidet;
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;
 Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
 Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neve minor, neu sit quinto productior actu
 Fabula, quæ posci vult, et spectata reponi.
 Nec Deus interfit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris partes chorus, officiumque virile
 Defendat: neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducatur, et hæreat apte.
 Ille bonis faveatque et consilietur amice;
 Et regat iratos, et amet pacare tumentes:
 Ille dapes laudet mensæ brevis; ille salubrem
 Justitiam, legesque, et apertis otia portis:
 Ille tegat commissa; Deosque precetur et oret,
 Ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc, orichalco juncta, tubæque
 Æmula; sed tenuis simplexque foramine paucò
 Aspirare et adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere sedilia flatu:
 Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
 Et frugi castusque verecundusque coibat.
 Postquam cœpit agros extendere victor, et urbem

Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius festis impune diebus;
Accessit numerisque modisque licentia major.
Indoctus quid enim saperet liberque laborum
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscae motumque et luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem:
Sic etiam fidibus voces crevere severis,
Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps:
Utiliumque sagax rerum, ac divina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agrestes Satyros nudavit, et asper
Incolumi gravitate jocosum tentavit: eo quod
Illecebris erat et grata novitate morandus
Spectator, functusque sacris, et potus, et exlex.
Verum ita riores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo;
Ne quicumque Deus, quicumque adhibebitur heros
Regali conspectus in auro nuper et ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet.
Effutire leves indigna tragœdia versus,
Ut festis matrona moveri iussa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
Non ego inornata et dominantia nomina solum
Verbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori,
Ut nihil intersit, Davusne loquatur et audax
Pythias emuncto lucrata Simone talentum;
An custos famulusque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quisvis
Speret

Speret idem; fudet multum, frustra que laboret
 Ausus idem: tantum series juncturaque pollet:
 Tantum de medio sumtis accedit honoris.
 Silvis deducti caveant, me iudice, Fauni,
 Ne velut innati triviis, ac pene forenses,
 Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam,
 Aut immunda crepent ignominiosaque dicta.
 Offendunt enim, quibus est equus, et pater, et res:
 Nec, si quid fricti ciceris probat et nucis emtor,
 Æquis accipiunt animis, donantve corona.
 Syllaba longa brevi subjecta vocatur iambus,
 Pes citus: unde etiam trimetris accrescere jussit
 Nomen iambeis, cum senos redderet ictus
 Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
 Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
 Spondeos stabiles in jura paterna recepit
 Commodus et patiens; non ut de sede secunda
 Cederet, aut quarta socialiter. Hic et in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni.
 In scenam missus magno cum pondere versus,
 Aut operæ celeris nimium cura que carentis,
 Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
 Non quivis videt immodulata poemata iudex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Idcircone vager, scribamque licenter? an omnes
 Visuiros peccata putem mea; tutus et intra
 Spem veniæ cautus? Vitavi denique culpam,
 Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
 Nocturna versate manu, versate diurna.
 At vestri proavi Plautinos et numeros et
 Laudavere sales; nimium patienter utrosque
 (Non dicam stulte) mirati: si modo ego et vos

Scimus inurbanum lepidò seponere dicto,
 Legitimumque sonum digitis callemus et aure.
 Ignotum tragicæ genus invenisse Camenæ
 Dicitur, et plaustris vexisse poemata Thespis
 Qui canerent agerentque, perundî sæcibus ora.
 Post hunc personæ pallæque repertor honestæ
 Æschylus et modicis instravit pulpita tignis,
 Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
 Successit vetus his comœdia, non sine multa
 Laude: sed in vitium libertas excidit, et viam
 Dignam lege regi: lex est accepta; chorusque
 Turpiter obticuit, sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquere poetæ;
 Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
 Ausi deferere, et celebrare domestica facta,
 Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
 Nec virtute foret clarisve potentius armis,
 Quam lingua, Latium; si non offenderet unum-
 quemque poetarum limæ labor et mora. Vos, O
 Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod
 non

Multa dies et multa litura coercuit, atque
 Præfectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium misera quia fortunatius arte
 Credit, et excludit sanos Helicone poetas
 Democritus; bona pars non unguis ponere curat,
 Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium nomenque poetæ,
 Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
 Tonfori Licino commiserit. O ego lævus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam!
 Non alius faceret meliora poemata. Verum

Nil

Nil tanti est. Ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quæ ferrum valet, exfors ipsa secandi.
 Munus et officium, nil scribens ipse, docebo;
 Unde parentur opes; quid alat formetque poetam;
 Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte sapere est et principium et fons.
 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit patriæ quid debeat, et quid amicis;
 Quo sit amore parens, quo frater amandus et
 hospes;

Quod sit conscripti, quod iudicis officium; quæ
 Partes in bellum missi ducis; illi profecto
 Reddere personæ scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitæ morumque jubebo
 Doctum imitatore, et vivas hinc ducere voces.
 Interdum speciosa locis, morataque recte
 Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte,
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.
 Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem, nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assem
 Discunt in partes centum diducere. Dicat
 Filius Albini, si de quincunce remota est
 Uncia, quid superet. Poterat dixisse, Triens? Eu!
 Rem poteris servare tuam. Redit uncia: quid fit?
 Semis. An, hæc animos ærugo et cura peculi
 Cum semel imbuerit, speremus carmina fingi
 Posse linenda cedro, et levi servanda cupresso?
 • Aut prodesse volunt, aut delectare poetæ;
 Aut simul et jucunda et idonea dicere vitæ.

Quidquid

Quidquid præcipies, esto brevis: ut cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
 [Omne supervacuum pleno de pectore manat.]
 Ficta voluptatis causa sint proxima veris;
 Ne, quodcunque volet, poscat sibi fabula credi;
 Neu pransæ Lamiae vivum puerum extrahat alvo.
 Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
 Celsi prætereunt austeram poemata Ramnes.
 Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
 Lectorem delectando, pariterque monendo.
 Hic meret æra liber Sosis; hic et mare transit,
 Et longum noto scriptori prorogat ævum.
 Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
 Nam neque chorda sonum reddit quem vult ma-
 nus ac mens;
 Poscentique gravem persæpe remittit acutum:
 Nec semper feriet quodcunque minabitur arcus.
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego
 paucis
 Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. Quid ergo est?
 Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
 Quamvis est monitus, venia caret; ut citharædus
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi qui multum cessat, fit Chærilus ille,
 Quem bis terve bonum cum risu miror; et idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum operi longo fas est obrepere somnum.
 Ut pictura, poësis: erit quæ, si propius stes,
 Te capiat magis; et quædam, si longius abstes.
 Hæc amat obscurum; volet hæc sub luce videri,
 Judicis argutum quæ non formidat acumen:

Hæc

Hæc placuit semel; hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis et voce paterna
Fingeris ad rectum, et per te sapis; hoc tibi dictum

Tolle memor: certis medium ac tolerabile rebus
Recte concedi: consultus juris, et actor
Causarum mediocris abest virtute disert
Messalæ, nec scit quantum Cascellius Aulus;
Sed tamen in pretio est: mediocribus esse poetis
Non homines, non Di, non concessere columnæ.
Ut gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum unguentum, et Sardo cum melle pappaver

Offendunt; poterat duci quia cœna sine istis:
Sic animis natum inventumque poema juvandis,
Si paulum summo decessit, vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis;
Indoctusque pilæ, discive, trochive, quiescit;
Nescissæ risum tollant impune coronæ:
Qui nescit versus, tamen audet fingere. Quid ni?
Liber et ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.

Tu nihil invita dices faciesve Minerva:
Id tibi iudicium est, ea mens. Si quid tamen olim
Scripseris, in Metii descendat iudicis aures,
Et patris, et nostras; nonumque prematur in annum,

Membranis intus positis. Delere licebit
Quod non edideris: nescit vox missa reverti.
Silvestres homines sacer interpretque Deorum
Cædibus et victu sædo deterruit Orpheus;

Dictus

Dictus ob hoc lenire tigres rabidosque leones.
 Dictus et Amphion, Thebanæ conditor arcis,
 Saxa movere sono testudinis, et prece blanda
 Ducere quo vellet. Fuit hæc sapientia quondam,
 Publica privatis secernere, sacra profanis;
 Concubitu prohibere vago; dare jura maritis;
 Oppida moliri; leges incidere ligno.
 Sic honor et nomen divinis vatibus atque
 Carminibus venit. Post hos insignis Homerus
 Tyrtæusque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit. Dictæ per carmina sortes,
 Et vitæ monstrata via est; et gratia regum
 Pieriis tentata modis; ludusque repertus,
 Et longorum operum finis; ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyræ solers, et cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 Quæsitum est. Ego nec studium sine divite vena,
 Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic
 Altera poscit opem res, et conjurat amice.
 Qui studet optatam cursu contingere metam,
 Multa tulit fecitque puer; sudavit et alsit;
 Abstinuit Venere et Baccho. Qui Pythia cantat
 Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
 Nec satis est dixisse: Ego mira poemata pango:
 Occupet extremum scabies: mihi turpe relinqui
 est,
 Et, quod non didici, sane nescire fateri.
 Ut præco, ad merces turbam qui cogit emendas;
 Assentatores jubet ad lucrum ire poeta
 Dives agris, dives positus in sænore nummis.
 Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
 Et spondere levi pro paupere, et eripere atris
 Litibus

Litibus implicitum; mirabor, si sciet inter-
 noscere mendacem verumque beatus amicum.
 Tu seu donaris, seu quid donare voles cui;
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Lætitiæ: clamabit enim: Pulchre, bene, recte!
 Pallefcet; super his etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem; saliet, tundet pede terram.
 Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
 Derisor vero plus laudatore movetur.
 Reges dicuntur multis urgere culullis,
 Ac torquere mero, quem perspexisse laborant,
 An sit amicitia dignus. Si carmina condes,
 Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
 Quintilio si quid recitares: Corrige, sodes,
 Hoc, aiebat, et hoc. Melius te posse negares,
 Bis terque exceptum frustra; delere jubebat,
 Et male formatos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum, quam vertere, mallet;
 Nullum ultra verbum, aut operam insumebat
 inanem,
 Quin sine rivali teque et tua solus amares.
 Vir bonus et prudens versus reprehendet inertes,
 Culpabit duos, incomtis allinet atrum
 Transverso calamo signum; ambitiosa recidet
 Ornamenta; parum claris lucem dare coget;
 Arguet ambigue dictum; mutanda notabit;
 Fiet Aristarchus: non dicet: Cur ego amicum
 Offendam in nugis? Hæ nugæ seria ducent
 In mala derisum semel, exceptumque sinistre.
 Ut mala quem scabies aut morbus regius urget,
 Aut fanaticus error, et iracunda Diana;
 Vesanum

Vefanum tetigiffe timent fugiuntque poetam,
 Qui fapiunt: agitant pueri, incautique fequuntur.
 Hic, dum sublimes verſus ruſtatur, et errat,
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum, foveamve; licet, Succurrite, longum
 Clamet, io cives; non fit qui tollere curet.
 Si quis curet opem ferre, et demittere funem;
 Qui ſcis, an prudens huc ſe projecerit, atque
 Servari nolit? dicam: Siculique poetæ
 Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
 Inſiluit. Sit jus, liceatque perire poetis.
 Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.
 Nec ſemel hoc fecit; neque, ſi retractus erit, jam
 Fiet homo, et ponet famoſæ mortis amorem.
 Nec ſatis apparet, verſus cur diſtiter; utrum
 Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
 Moverit inceſtus: certe furit, ac velut urſus
 Obſectos caveæ valuit ſi frangere clathros,
 Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
 Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
 Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

F I N I

ERRATUM.

Lib. 4. Od. 5. l. 13. *pro* omnibusque lege
ominibusque.

B O O K S

Printed and Sold by

JOHN BASKERVILLE,

I N

B I R M I N G H A M.

VIRGIL in Royal Quarto, *One Guinea* in Sheets.

JUVENAL & PERSIUS in Royal Quarto, *Twelve Shillings* in Sheets.

MILTON's Poetical Works, two Volumes Royal Octavo, large Paper, *One Guinea* in Sheets.

A PRAYER BOOK in long Lines, Royal Octavo, *Eight Shillings and Sixpence* in Sheets.

Ditto——in Columns, Royal Octavo, *Eight Shillings and Sixpence* in Sheets.

Ditto——in Duodecimo, *Five Shillings* in Sheets.

P S A L M S to the Duodecimo *Prayer Book*, either *Old* or *New Version*, *One Shilling and Sixpence* in Sheets.

14. 14

